

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA RIJEČ

BROJ 829

8. OŽUJKA 2019. CIJENA 50 DINARA

Potpora Hrvatske

Darovi za škole i vrtiće

SADRŽAJ

4

9. redovita sjednica HNV-a održana u Tavankutu

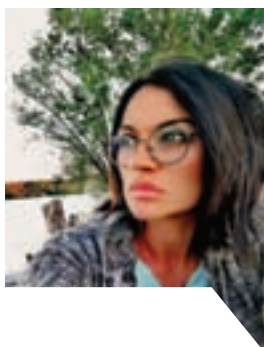
Usvojen Godišnji plan, imenovana povjerenstva

8

Završena javna rasprava o novoj medijskoj strategiji Srbije

Nacionalna vijeća nezadovoljna prijedlozima

12

Sanja Ignjatović Eker, novinarka

Gdje se kriju nevidljive priče o običnom svijetu?

20

Književno prelo
Hrvatske čitaonice

Na preljskom stolu – knjiga i riječ

32

Križevi krajputaši – dio materijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji (I.)

Osvještavanje vlastitoga naslijeđa

34

Svećenici iz Srbije prvi puta na europskom prvenstvu u malom nogometu

Deset svećenika, vratnice i lopta

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (zamjenik predsjednika/ce),

Martin Bačić, Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Zvonko Sarić

(koordinatore dopisne službe)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Prvi i »drugi« jezici

Važan događaj dogodio se prije deset godina. Usvajanjem Statuta AP Vojvodine 13. prosinca 2009. i hrvatski jezik je postao jezikom koji je u ravnopravnoj uporabi u tijelima AP Vojvodine. Iako je Statut doživio brojna osporavanja, bitno je naglasiti da je potonjim ustavnosudskim preispitivanjima, i u izmijenjenomu (važećemu) Statutu iz 2014. ostala odredba da je hrvatski jezik i pismo, među ostalima, u »ravnopravnoj službenoj uporabi« u tijelima AP Vojvodine. Strpljivo pratimo kako se i dalje čine koraci da bi se ova odluka potpuno provela u život.

U društvu našega podneblja puno događaja međusobno je povezano. Informiranje na hrvatskome jeziku na Radio-televiziji Vojvodine u punom je opsegu započelo prije devet godina: 1. ožujka 2010. godine, kada je novoformirano hrvatsko uredništvo počelo uređivati Dnevnik na hrvatskome jeziku, uz još dvije tjedne polusatne emisije: *Svjedok* i *Izravno*. Zainteresirani gledatelji (a i oni manje zainteresirani, čim začuju hrvatski jezik na javnoj televiziji, spadaju u ovu skupinu), imaju priliku šest dana u tjednu u 17.45 gledati pregled glavnih dnevnih vijesti, nekoliko vijesti iz hrvatske zajednice i vremensku prognozu. Nekima od nas, redovitih gledatelja, čini se da bi prvi »blok« vijesti trebao biti kraći, jer ih imamo prilike gledati na ostalim televizijama svakog popodneva i večeri. Mnogima od nas se čini da bi drugi »blok« trebao biti dulji i iscrpniji, jer televizijske vijesti i reportaže koje tematiziraju hrvatsku zajednicu i njezinu dinamiku nemamo prilike gledati gotovo nigdje drugdje. No, jedno je sigurno: rijetki se televizijski gledatelji nađu za ekranima baš u tri ftrtja šest. Radnicima i poljoprivrednicima je to sam kraj radnog vremena, vrijeme blagdansko objeda i zajedništva, ili, nerijetko, radno vrijeme. Internet probija mnoge komunikacijske prepreke, pa i ovu: sve tri emisije se mogu gledati odgođeno: *Dnevnik* do desetak dana unatrag, a *Izravno* i *Svjedok* do godinu dana unatrag.

RTV je svoju internetsku ponudu emisija koje se mogu gledati odgođeno sustavno poredala na stranicama koje su redizajnirane prije nešto manje od godinu i pol. Tako uredništva na srpskom, mađarskom, rumunjskom, rusinskom, slovačkom i romskom jeziku imaju svoje stranice s izborom emisija koje pripremaju. Emisije na hrvatskom, makedonskom, ukrajinskom, njemačkom i »bunjevačkom« nemaju svoje stranice i do njih se dolazi izborom rubrike »Emisije na drugim jezicima«. U toj rubrici su sve tri TV emisije na hrvatskome jeziku, a »ostali jezici« imaju po jednu jedinu emisiju koju, svaka na svome jeziku/govoru, spremaju te četiri redakcije.

Ne bi bilo cjepidlačenje tražiti i željeti rubriku koja će se zvati jednostavno »Emisije na hrvatskome jeziku«. Rusinsko uredništvo također ima u »svojoj« rubrici tri televizijske emisije, isto kao i rumunjsko. Ne mislim, pri tome, da je upornome tražitelju sadržaja koje želi gledati nemoguće naći emisije na hrvatskome. Mislim da one moraju biti svima jasnije dostupne i označene. Nije loše, ovako, podsjetiti na onu staru: *Nomen est omen*. Ako, naime, ime predstavlja znak i suštinu stvari, onda mi »drugi«, u započetoj desetoj godini rada Uredništva na hrvatskom RTV-a moramo zatražiti rubriku na stranicama te medijske kuće koja će imati dostojno i potpuno točno ime, a u kojoj će se naći sve emisije na hrvatskome jeziku koje proizvodi ova medijska kuća (i televizijske i radijske).

M. Tucakov

Usvojen Godišnji plan, imenovana povjerenstva

Sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, deveta po redu, održana je prošloga tjedna u Tavankutu, a nanoj su kao središnje točke, jednoglasno i bez veće rasprave, donijeti Godišnji i Financijski plan rada HNV-a za ovu godinu, imenovana nova Povjerenstva te donijet novi Poslovnik o radu Vijeća.

Planovi za 2019. godinu

Plan Vijeća izrađen je na temelju predizborne programske platforme Liste *HRvati ZAJedno* koja je pobijedila na izborima za HNV i sada vodi to tijelo manjinske samouprave. Među brojnim planovima HNV-a za ovu godinu istaknuti su stavljanje u funkciju Spomen-doma **Josipa bana Jelačića** u Petrovaradinu, osnivanje hrvatskog obrazovno-odgojnog centra kao pravnog tijela i početak osiguravanja financijskih sredstava za njegovu izgradnju, osiguravanje adekvatnog prostora za smještaj NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice, izrada strategija vezanih za informiranje i službenu uporabu jezika i pisma, osnivanje rekreacijsko-edukacijskog centra na Hrvatskom primorju, obilazak lokalnih zajednica (gradonačelnika i predsjednika općina)... U području obrazovanja istaknuti su još i izrada programa nastave i učenja, njihove dopune, izrada i prijevodi te odobravanje udžbenika, stručno usavršavanje i osnaživanje kadra, proširenje mreže vrtića i škola, te obogaćen program izvannastavnih aktivnosti, a u području kulture – sagledavanje specifičnih potreba i mogućnosti udruga te početak rada na popisu materijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji. Kada je u pitanju službena uporaba jezika i pisma, naveden je i plan izrade brošure o pravima u tom području, jer su pripadnici hrvatske zajednice nedovoljno upoznati s ovim segmentom svojih manjinskih prava.

Financijski plan

Usvojeni Financijski plan HNV-a baziran je na prošlogodišnjem i iznosi oko 26 milijuna dinara. Od toga su troškovi redovite djelatnosti u četiri područja (obrazovanje, kultura, informiranje te službena uporaba jezika i pisma) oko 15 milijuna, a stalni

troškovi (zarade, honorari, doprinosi, komunalije...) oko 11 milijuna dinara. Oko 18 milijuna dinara se, prema planu, očekuje iz državnog proračuna (Republika Srbija, AP Vojvodina i Grad Subotica), a ostali dio bi trebao biti osiguran iz dotacija te sudjelovanjem na natječajima. Po riječima predsjednika Izvršnog odbora **Lazara Cvijina**, koliko će sredstava biti dobiveno ove godine iz proračuna ovisit će o novom bodovanju koje predviđa nadležni Zakon, a rezultati će biti poznati tek krajem ožujka. Također, novi zakon donosi još jednu izmjenu: njime je predviđeno da 50 posto sredstava dobivenih iz državnog proračuna ide na redovitu djelatnost a druga polovica na stalne troškove, što, kako ističe Cvijin, otežava rad Vijeća.

Usvojen je i novi Poslovnik o radu HNV-a koji bi, kako je naglašeno, trebao osigurati operativniji rad toga tijela.

Devet povjerenstava

Na sjednici su imenovana i povjerenstva HNV-a. Aktualni saziv HNV-a će imati devet takvih tijela, a to su: Povjerenstvo za propise, predstavke i žalbe (predsjednica **Mirjana Stantić** iz Subotice), Povjerenstvo za financije i proračun (predsjednik **Lazar Cvijin** iz Subotice), Povjerenstvo za promicanje gospodarske suradnje (predsjednik **Neven Orčić** iz Subotice), Povjerenstvo za sport (predsjednik **Ivan Budinčević** iz Subotice), Povjeren-

stvo za praćenje povreda manjinskih prava u Republici Srbiji (predsjednik **Darko Baštovanović** iz Beočina), Povjerenstvo za mladež (predsjednik **Marin Piuković** iz Subotice), Povjerenstvo za rodnu ravnopravnost (predsjednica **Bernadica Ivanković** iz Subotice), Povjerenstvo za odnose s crkvom (predsjednik **Mato Princip** iz Beograda) i Povjerenstvo za dodjelu priznanja Hrvatskog nacionalnog vijeća (predsjednik **Mirko Ostrogonac** iz Žednika). Sva povjerenstva imaju po sedmero članova.

Za novu tajnicu HNV-a izabrana je Mirjana Stantić, diplomirana pravica iz Subotice. Predstavljajući se vijećnicima, ona je kazala kako kao uposlenica OŠ *Matko Vuković*, u kojoj postoji obrazovanje na hrvatskom nastavnom jeziku, već godinama uspješno surađuje s HNV-om te dodala kako se nada da će opravdati

ukazano povjerenje Vijeća. Ovim odlukama zaokruženo je pitanje kadrovskih rješenja u novom HNV-u.

Vijećnici su također dali pozitivno mišljenje na Izvješće o poslovanju i Završni račun i izvješće o financijskom poslovanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u 2018. godini te Izvješće o radu i poslovanju NIU *Hrvatska riječ* za 2018. i revidirani plan iste ustanove za 2019. godinu.

Sjednici je nazočilo 25-ero od ukupno 29-ero vijećnika. Bila je ovo prva sjednica u novom sazivu Vijeća održana izvan Subotice, a domaćin je bio HKPD *Matija Gubec* iz Tavankute. Ovom je prigodom najavljeno da će dio sjednica biti održavan i u drugim mjestima u kojima postoji aktivnija lokalna hrvatska zajednica.

D. B. P.

Više sredstava u Proračunskom fondu

Ministar državne uprave i lokalne samouprave **Branko Ružić** održao je u utorak sastanak s predsjednicima nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, prvi od konstituiranja novih saziva tih tijela. Na sastanku je istaknuto kako je u Proračunskom fondu za nacionalne manjine u ovoj godini izdvojeno 30 milijuna dinara, što je za 37,6 posto više nego u protekloj godini kada je financirano 77 organizacija ili ustanova za programe i projekte iz područja informiranja.

Ružić je rekao i da je prethodna godina bila u znaku nacionalnih manjina – izmijenjeni su manjinski zakoni, uspješno su provedeni izbori za nacionalna vijeća te formirani njihovi novi sazivi.

Istaknuo je da, kao i do sada, sva nacionalna vijeća mogu računati na podršku Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave i partnerski odnos i pozvao njihove predstavnike da iznesu svoje prijedloge o nastavku suradnje. Podsjetio je i da je Vlada Srbije usvojila Uredbu o kriterijima za raspodjelu sredstava iz proračuna za financiranje rada nacionalnih vijeća koja je stupila na snagu 9. veljače 2019. godine.

»Kao i do sada, raspodjelu sredstava će vršiti Kancelarija za ljudska i manjinska prava, a nacionalna vijeća su u obvezi da do 1. travnja dostave prijedloge za dodjelu sredstava«, dodao je Ružić.

U ime Hrvatskog nacionalnog vijeća sastanku s ministrom Ružićem nazočili su predsjednica **Jasna Vojnić** i predsjednik Izvršnog odbora **Lazar Cvijin**.

Cvijin kaže za naš tjednik kako su zadovoljni svakim uvećanjem financijskih sredstava, ali da se još uvijek ne zna po kojim pravilima će sredstva biti raspodjeljivana udrugama: »svako uvećanje znači veći proračun, čime smo zadovoljni, međutim niti prošle godine kada je financirano informiranje nisu sva sredstva odlazila tamo gdje treba i sve će ovisiti o tome kako će se definirati pravila. Konkretnije ćemo se o tome moći izjasniti poslije sastanka Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina koji će biti održan 23. ožujka u Novom Sadu gdje će se o tome razgovarati kao i o financiranju nacionalno-manjinskih vijeća pod novim uvjetima«.

Svoje zaključke i primjedbe Koordinacija će moći iznijeti na sjednici Savjeta za nacionalne manjine kojem predsjedava pre-

mijerka **Ana Brnabić** koja će biti održana 28. ožujka. »Tada će pravila za raspodjeljivanje sredstava biti objelodanjena i nakon toga će se organizirati natječaji za udruge. Za sada ne znamo po kojim principima će sredstva biti raspodjeljivana, jer je nacionalnim vijećima samo dana mogućnost da odaberu područje koje će se ove godine financirati iz proračunskog fonda. Stav Koordinacije je bio da budu bar dva područja, no na kraju smo se opredijelili za kulturu. Također je stav Koordinacije da se pokuša utjecati na drugačiji modalitet raspodjele i veći utjecaj nacionalnih vijeća da sredstva dođu u prave ruke i budu na korist nacionalnih manjina«, zaključuje Cvijin.

Novi pokrajinski natječaji

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice raspisalo je više natječaja za 2019. godinu među kojima i Natječaj za sufinanciranje programa i projekata usmjerenih na unaprjeđenje prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica u AP Vojvodini (kojim je za hrvatsku zajednicu predviđeno 3.130.000 dinara) te Natječaj za sufinanciranje programa i projekata očuvanja i njegovanja multikulturalnosti i međunacionalne tolerancije u AP Vojvodini (čiji je ukupan iznos 14.000.000 dinara). Rok za podnošenje prijava za oba natječaja je 15. ožujka. Tekstovi natječaja i pripadajući obrasci dostupni su na internetskoj stranici Tajništva: www.puma.vojvodina.gov.rs.

Predstavnici OEES-a u HNV-u

U cilju bolje integracije nacionalnih manjina u javni život, Misija OEES-a u Srbiji usko surađuje s nacionalnim vijećima tih zajednica. U tom kontekstu, u posjetu Hrvatskom nacionalnom vijeću prošloga tjedna bili su **Ian Bancroft** i **Milica Rodić** iz OEES-a. Na sastanku su predstavljene aktivnosti i planovi HNV-a a bilo je riječi i o suradnji s drugim vijećima na zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina. Predstavnik HNV-a **Darko Sarić Lukendić** je ovom prigodom iznio i stajališta Vijeća glede nove medijske strategije u Srbiji, koja je u fazi Nacrta.

Konkretna pomoć – doprinos obrazovanju

Ulaganjem u obrazovanje ulažemo u budućnost, a kroz obrazovanje na hrvatskom jeziku, kulturu i povijest činimo ne samo investiciju prema našoj djeci nego i pridonosimo očuvanju onoga bitnoga za budućnost Hrvata u Srbiji, rekao je Bakota

Odgovitelji, učiteljice, nastavnici i ravnatelji škola u kojima se odvija nastava na hrvatskom jeziku ili izučava predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture okupili su se 1. ožujka u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća. No, ovoga puta nisu došli na radni sastanak, nego po darove koje je za njih, odnosno djecu, osiguralo Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske u koordinaciji s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Beogradu i Hrvatskim nacionalnim vijećem.

Velimir Pleša, Elena Brdar, Jasna Vojnić i Gordan Bakota

Vrtići i škole dobili su konkretnu pomoć, u ukupnoj vrijednosti od 9 tisuća eura, a ovom prigodom dodijeljeni su tehnička oprema i igračke. Predsjednica Odbora za obrazovanje **Margareta Uršal** je kontaktirala odgovitelje, učitelje, nastavnike i ravnatelje, koji su tražili ono što im je trenutno najpotrebnije, te ovisno o potrebama takve darove i dobili.

Donaciju su dobili: vrtić *Marija Petković – Sunčica* Subotica, vrtić *Marija Petković – Biser* Subotica, vrtić *Petar Pan* Tavankut, vrtić *Bambi* Mala Bosna, vrtić koji je u sklopu OŠ *Vladimir Nazor* Đurđin, OŠ *Matija Gubec* Tavankut, OŠ *Matko Vuković* Subotica, OŠ *Sveti Sava* Subotica, OŠ *Ivan Milutinović* Subotica, OŠ 22. oktobar Monoštor i škole u kojima se izučava predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Žedniku, Sonti, Bregu, Srijemskoj Mitrovici, Vajskoj i Šidu. Darove su ovoga puta dobili i *Petrovaradionica* iz Petrovaradina, kao i hrvatska redakcija Radio-televizije Vojvodine u Novom Sadu. Svi ovi darovi dobiveni su radi podizanja kvalitete nastave i odgojnog procesa.

Prva u nizu

»Hrvatsko nacionalno vijeće i Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH već duži niz godina imaju izuzetnu suradnju. Posljednjih godina napravljeni su veliki pomaci po pitanju obrazovanja. Ministarstvo je prepoznalo potrebu za konkretnim stvarima, te je dogovor bio da to ovoga puta bude tehničko opremanje škola i vrtića«, kaže predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**. Po njenim riječima trenutno ima oko tisuću djece koja su obuhvaćena u nastavi na hrvatskom jeziku, odnosno izučavaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Također, Vojnić je spomenula kako je ova donacija prva u nizu, kao i da će se opremanje škola u nastavi na hrvatskom jeziku povećati te da će pomoć biti ustaljena. Da je ova donacija dobro došla, govore podaci da većina škola nema gotovo ništa od tehničke opreme, osobito ne učenici koji izučavaju spomenuti predmet.

Dodjeli darova su nazočili i veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu **Gordan Bakota** i generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**.

Da je ulaganje u obrazovanje prijeko potrebno istaknuo je veleposlanik Gordan Bakota rekavši: »Ulaganjem u obrazovanje ulažemo u budućnost, a kroz obrazovanje na hrvatskom jeziku, kulturu i povijest činimo ne samo investiciju prema našoj djeci, nego i pridonosimo očuvanju onoga bitnoga za budućnost Hrvata u Srbiji«.

Ova vrsta pomoći, kako je Bakota rekao, je na neki način i motivacija da se djeca više upisuju u nastavu na hrvatskom jeziku, kao pomoć pedagoškim radnicima koji predano rade u odgoju i obrazovanju djece.

Svaka podrška puno znači

Jedna od rijetkih škola koja ima potrebnu tehničku opremu je OŠ *Vladimir Nazor* iz Đurđina, te je ravnateljica škole **Ljiljana Dulić**, u čijem je sklopu i vrtić, tražila pomoć u didaktičkim materijalima i igračkama.

»Trenutne potrebe bile su upravo za djecu u vrtiću i vjerujem da će ih ovo najviše obradovati. Drago mi je da smo ovu donaciju dobili, jer od 2002. godine, od kada postoji nastava na hrvatskom jeziku u našoj školi, samo smo obećanja dobijali. Prvi puta smo dobili ovako konkretne stvari na čemu sam zahvalna i Ministarstvu znanosti i obrazovanja i Hrvatskom nacionalnom vijeću«, kaže Ljiljana Dulić.

OŠ **Matko Vuković** iz Subotice je ovom prilikom dobila sredstva za dograđivanje produženog boravka u takozvanoj Maloj školi u Gatu, gdje je po riječima ravnateljice **Mirjane Stevanović** jedan dio ostao nedovršen.

»Svaka podrška nam puno znači, a ovim ćemo uraditi ono što nam je najpotrebnije, dovršiti produženi boravak koji najviše

koriste putnici, među kojima su u velikom broju upravo učenici hrvatskih razreda«, kaže **Stevanović**.

U Osnovnoj školi 22. oktobar u Monoštoru nastava na hrvatskom jeziku je započela prije dvije godine, te sada drugi razred ima cjelovitu nastavu. Tekuće školske godine nije bilo zainteresiranih, te će roditeljima budućih prvaka ova mogućnost biti ponuđena i naredne školske godine.

»Zahvalni smo na dobivenim darovima i što su se prepoznale naše potrebe. Pomoć nam je dragocjena, kao i saznanje da ćemo se moći osloniti na Ministarstvo znanosti i obrazovanja, kao i na Hrvatsko nacionalno vijeće, te se nadam kako će ovi darovi također biti i poticaj roditeljima koji imaju djecu za upis«, kaže ravnateljica škole **Marija Mrgić**.

Za mališane iz vrtića **Marija Petković** – Biser ovoga puta pripremljeni su televizor i igračke.

»Naš vrtić je relativno mlad i još uvijek nismo opremljeni u potpunosti, te nam ova pomoć puno znači,« kaže odgojiteljica **Nada Gabrić**.

Hoće li ovi darovi biti poticaj za upis novih generacija prvaka u hrvatske odjele predstoji nam vidjeti, a ono što je sigurno jest da će razveseliti mališane, te olakšati rad pedagoškim djelatnicima.

Ž. V.

Certifikat o poznavanju hrvatskog jezika važan za posao u nastavi

Lektorat hrvatskog jezika i književnosti, u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem u Srbiji, predstavljen je u Politehničkoj srednjoj školi u Subotici. Ciljna i prioritarna skupina su bili profesori srednjih škola, u smjeru poboljšanja kvalitete nastave u srednjim školama na hrvatskom jeziku. Certifikat o jezičnim kompetencijama ovoga lektorata predstavljat će neophodni dokument prilikom angažmana nastavnika u nastavi na hrvatskom jeziku, istaknuto je ovom prigodom.

Stoga se u četvrtak, 28. veljače, nova generacija zainteresiranih profesora srednjih škola u Subotici, njih oko trideset, okupilo u subotičkoj Politehničkoj školi kako bi saznali više pojedinosti.

Članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje **Margareta Uršal** ukazala je ovom prilikom kako će jedan od uvjeta za zapošljavanje i izvođenje nastave na hrvatskom jeziku, osim diplome predmeta koji se predaje, biti i svjedodžba o poznavanju jezika nacionalne manjine na kojem se izvodi nastava, u ovom slučaju hrvatskoga jezika.

»Lektorat je upravo zato značajan i nakon dva semestra slušanja programa na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, polaznici će dobiti validan certifikat, koji će biti jedan od uvjeta za upošljavanje u nastavi na hrvatskom jeziku. U daljnjoj budućnosti svakako želimo osnutak Katedre za hrvatski jezik na novosadskom sveučilištu gdje postoje katedre za sve manjinske jezike koji su u službenoj uporabi u Vojvodini«, rekla je Uršal.

Program je koncipiran dvosemestralno, traje jednu akademsku godinu i sadrži četiri predmeta, uz koje se stječu kompetencije iz hrvatskoga jezika, književnosti i kulture s metodikom rada. Predavanja se održavaju naizmjenice u Subotici i Novom Sadu.

»Važno je naglasiti da program uključuje i rad na stručnoj terminologiji koja je u velikoj mjeri važna za polaganje državne mature. Hrvatski i srpski jezik se podosta razlikuju po tom pitanju. Dosadašnji polaznici, koji su motivirani, i ove ih je godine sedmero, dobro vladaju hrvatskim jezikom ali trebaju još malo poraditi na standardnom jeziku, na upoznavanju i hrvatskih dijalekata koji također postaju dijelom razgovornog hrvatskog jezika«, pojasnio je lektor hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu **Tomislav Čužić**.

Podsjetimo, Memorandum o osnivanju Lektorata hrvatskog jezika i književnosti potpisan je sredinom lipnja prošle godine u Rektoratu novosadskog Sveučilišta. Dokument su, među ostalima, potpisali i najviši dužnosnici ministarstava obrazovanja i znanosti Hrvatske i Srbije.

S. Jurić

Završena javna rasprava o novoj medijskoj strategiji Srbije

Nacionalna vijeća nezadovoljna prijedlozima

»Jedan od ključnih problema za nacionalna vijeća jest pokušaj da nas se novom Strategijom isključi iz procesa donošenja odluka u medijskoj sferi«, kaže Darko Sarić Lukendić iz HNV-a

Prvoga ožujka završena je javna rasprava o Nacrtu Strategije razvoja sistema javnog informiranja u Republici Srbiji. Nova medijska strategija bi trebala biti usvojena krajem travnja, nakon čega slijedi donošenje Akcijskog plana za njezinu provedbu, a tri godine kasnije i rekapitulacija ispunjenosti. Nacrt je izradila Radna skupina sastavljena od predstavnika novinarskih i medijskih udruga, državnih tijela i nezavisnih eksperata. Radnu je skupinu formirala Vlada.

»Velika ovlaštenja« vijeća

Strategija se, među ostalim, bavi i pitanjem informiranja na jezicima nacionalnih manjina. U tom se dijelu uglavnom bavi ulo-

u javnim medijskim servisima te obvezivanje medija čiji su osnivači izdavača nacionalna vijeća da svoje programske sadržaje usklade s načelima rada javnih medijskih servisa.

Predstavnici nacionalnih vijeća kritizirali su u javnoj raspravi ovaj dio Nacrta strategije, te u tom smislu na sastanku svoje Koordinacije zauzeli i zajedničko stajalište sviju (23) manjinskih samouprava u Srbiji. U najkraćem, vijeća smatraju da je dio Strategije koji se tiče informiranja na jeziku nacionalnih manjina u potpunosti neprihvatljiv, jer umanjuje stečena prava pripadnika nacionalnih manjina i izabrane pripadnike nacionalnih manjina (nacionalna vijeća) i općenito pripadnike nacionalnih manjina, osim uzanog kruga iz zainteresiranog civilnog sektora, isključuje iz odlučivanja o pitanjima koja ih se najizravnije tiču. Također, neke od predloženih mjera protivne su višim pravnim aktima, Ustavu i pojedinim zakonima.

Pluralizam i (de)politizacija

A evo što piše u Nacrtu Strategije i koji su komentari vijeća... U Nacrtu se ocjenjuje kako trenutačni položaj nacionalnih vijeća u sustavu informiranja na manjinskim jezicima vodi ka »latentnoj opasnosti da manjinska medijska scena bude svedena isključivo na aktivnost nacionalnih vijeća nacionalnih manjina«.

Nacionalna vijeća u svojem komentaru na ovaj dio teksta Nacrta ističu kako osim medija čijega su oni izdavači osnivači, postoje i javni servisi (koji se bave informiranjem na jezicima manjina) te natječajni za financiranje nezavisnih produkcija nacionalnih manjina.

U Nacrtu se navodi i kako nacionalna vijeća usprkos svojoj važnoj ulozi, »ipak predstavljaju tijela sastavljena od političkih predstavnika, što dalje vodi ka opasnosti po medijski pluralizam na manjinskoj medijskoj sceni«. U komentaru Koordinacije vijeća stoji kako je prošlogodišnjim izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina »učinjen dodatni korak ka smanjenju politizacije nacionalnih vijeća, kao i da medijski pluralizam na manjinskoj medijskoj sceni nikako ne zavisi od nacionalnih vijeća, već od više aktera unutar i izvan pojedinih manjinskih zajednica«.

Uređivačka nezavisnost

Glede pitanja uređivačke nezavisnosti medija, kao jedna od Nacrtom predviđenih mjera ostvarivanja ovoga cilja, navodi se

gom nacionalnih vijeća nacionalnih manjina koja, kako se navodi u Nacrtu, »imaju velika ovlaštenja u segmentu ostvarivanja javnog interesa u području javnog informiranja«, jer su prije svega ostala u mogućnosti da budu osnivači izdavača medija (kao primjerice u slučaju tjednika *Hrvatska riječ*, *Hét Nap*, *Ruske slovo*, *Hl'as l'judu*...). Strategijom se predviđaju i mjere za izmjenu postojećeg stanja. Kao mjere se, među ostalim, navode sljedeće: uspostavljanje garancija uređivačke nezavisnosti navedenih medija, poticanje medijskog pluralizma, uspostavljanje jasnih kriterija za dodjelu sredstava prilikom natječajnog sufinanciranja i procedure evaluacije medijskih projekata, osiguravanje da nacionalna vijeća ne daju prijedloge za raspodjelu novca na natječajima, isključivanje nacionalnih vijeća iz procesa izbora odgovornog urednika programa na jeziku nacionalne manjine

»omogućavanje da se bez davanja suglasnosti od zaposlenih (redakcije) ne mogu imenovati glavni i odgovorni urednici medija kod izdavača medija čiji su osnivači nacionalna vijeća nacionalnih manjina«.

Prema mišljenju vijeća, »ovakva mjera derogira javni interes zajednice i podređuje izdavače manjinskih medija uskom krugu zainteresiranih osoba – zaposlenih. Zaposlenima je prvobitno protivno interesa da se u ustanovama ne uvede disciplina – radna i financijska – što je prvobitni zahtjev, uveden odredbama o financiranju nacionalnih vijeća i njihovih ustanova izmjenama i dopunama mjerodavnog Zakona«.

Jedna od mjera predviđa i da se sastav upravnih vijeća izdavača medija organizira po tripartitnom modelu, tako da jednak broj članova imaju nacionalna vijeća, redakcije i predstavnici civilnog društva. Vijeća ističu kako je ova mjera zadiranje u osnivačka prava nad ustanovama, definirana Zakonom o javnom informiranju i medijima. Za razliku od postojećeg, zakonskog ograničenja koji je nediskriminatoran, predložena odredba diskriminira pripadnike nacionalnih manjina po njihovom angažmanu u civilnim udrugama i istovremeno stavlja u nerazmjerno povoljniji položaj zainteresirane osobe – zaposlene u ustanovama. Kako se dalje dodaje, sudjelovanje predstavnika civilnog društva u upravljanju ustanova stvara dodatne probleme. S jedne strane postavlja se pitanje tko će odrediti onaj uzan krug udruga koje će sudjelovati u upravljanju, dok s druge strane ove udruge su često komercijalni konkurenti ustanova čiji su osnivači nacionalna vijeća.

Nacrtom se predlaže i »uspostavljanje mehanizama radi zaštite uređivačke politike od utjecaja osnivača i sankcije za postupanje suprotno tim garancijama«, a ovu mjeru nacionalna vijeća smatraju također zadiranjem u osnivačka prava nad ustanovama.

(Ne)obvezujuće mišljenje

U Nacrtu se također predviđa osiguravanje da nacionalna vijeća ne daju prijedloge za raspodjelu novca na natječajima namijenjenim proizvodnji medijskih sadržaja nego da unaprijed dostavljaju neobvezujuće mišljenje o vrsti medijskih sadržaja koji su potrebni određenoj nacionalnoj zajednici.

Ova mjera, kako smatraju nacionalna vijeća, direktno smanjuje stečena kolektivna prava pripadnika nacionalnih manjina, te je protivna višim pravnim aktima: Ustavu i mjerodavnim zakonima. Nacionalna vijeća po trenutnom sustavu sudjeluju u raspodjeli sredstava svojim prijedlozima koji se moraju razmotriti ali ne i uvažiti. »Najčešće su upravo nacionalna vijeća najbolji poznavatelji medijske scene, i osim što prate kapacitete pojedinih nezavisnih izdavača i kvalitetu njihovog gotovog proizvoda, kod njih se nalaze na razmatranju svi natječaj, pa je ovo idealna mogućnost izbjegavanja višestrukog financiranja jednog istog projekta od više povjerenstava«, navodi se u komentaru vijeća.

Javni servisi

Nacrtom Strategije se predviđa i »isključivanje nacionalnih vijeća iz procesa izbora odgovornog urednika programa na jeziku nacionalne manjine u javnim medijskim servisima«. Prema stajalištu vijeća, ova mjera direktno smanjuje stečena kolektivna

prava pripadnika nacionalnih manjina, te je protivna višim pravnim aktima te također protivna i preporukama da se pripadnici nacionalnih manjina – direktno ili kroz svoje izabrane predstavnike – uključe u odlučivanje o pitanjima koja ih se tiču.

Kao posljednja mjera predviđa se i »obvezivanje medija čiji su osnivači nacionalna vijeća da svoje programske sadržaje usklade s načelima rada javnih medijskih servisa«, što vijeća komentiraju na sljedeći način: »Načela javnih medijskih servisa su samo donekle – u manjoj mjeri primjenjiva pošto ne uzimaju u obzir specifičnosti informiranja pripadnika nacionalnih manjina – ni uopćeno a ni specifičnosti informiranja pojedinih manjinskih zajednica. Mediji trebaju imati određenu slobodu da svoj program i uređivačku politiku prilagode danim okolnostima, te bi obvezivanje na usvajanje jedinstvenih rješenja bilo jedino na štetu medijima nacionalnih manjina«.

Isključivanje iz procesa donošenja odluka

Predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća sudjelovali su u javnim raspravama o Nacrtu Strategije u Novom Sadu i Beogradu. Dužnosnik HNV-a **Darko Sarić Lukendić** kaže kako je jedan od ključnih problema za nacionalna vijeća pokušaj da se ona isključe iz procesa donošenja odluka u medijskoj sferi. Dodaje i kako u radnoj skupini na kraju nije sudjelovao predstavnik Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina.

»Nacrt Strategije nastoji riješiti krupna pitanja slobode medija i to podržavamo, ali zanemaruje specifikum manjinskih medija i općenito i pojedinačno jer svaka manjinska zajednica ima svoje specifično stanje i probleme u ovom području. Smatramo da je pitanje informiranja na jezicima nacionalnih manjina u ovom Nacrtu nedovoljno analizirano i zato smo nezadovoljni dijelom teksta koji se odnosi na to pitanje«, navodi Sarić Lukendić.

Osim pitanja koja se tiču ovlasti nacionalnih vijeća, u dijelu Nacrta koji se tiče informiranja na jezicima nacionalnih manjina, navodi se kako postoji i problem financijske održivosti medija (a s tim u vezi predviđa se osiguravanje stabilnih, transparentnih i nediskriminatornih izvora financiranja, kao i mehanizama za financijsku održivost medija čiji su osnivači nacionalna vijeća), te neodgovarajuće ostvarivanje obveze informiranja na manjinskim jezicima od javnog medijskog servisa na nacionalnoj razini. Nacrtom se predviđa i uvođenje stimulativnih mjera za osnivanje, razvoj i funkcioniranje medija civilnog društva na jezicima nacionalnih manjina, uvođenje stimulativnih mjera za potporu višejezičnim medijima, te povećanje broja stručnih kadrova za rad u manjinskim medijima.

Predstavnici resornog Ministarstva izrazili su uvjerenje da Strategija neće ostati u obliku u kom je u fazi Nacrta već da će kroz javnu raspravu biti unaprijeđena. Ovo je, inače, drugi pokušaj izrade Medijske strategije, a nova radna skupina koja se bavi ovim pitanjima formirana je sredinom prošle godine. U međuvremenu, radnu su skupinu napustile najveće medijske i novinarske udruge, navodeći, među ostalim, kako je resorno Ministarstvo izašlo s mnogim rješenjima i prije nego što je radna grupa počela raditi. Zbog toga je dijelu dokumenta osporen legitimitet te je formirana nova radna skupina. Medijska strategija rađena je uz potporu OEES-a i Delegacije Europske unije u Srbiji.

D. Bašić Palković

Dosije: Zločini nad Hrvatima u Vojvodini (4)

Nasilje nad hrvatskim stanovništvom Vojvodine

Opština Šid, 1991. godina

Na teritoriji opštine Šid su pretnje i zastrašivanje Hrvata prisutni od početka 1991. godine, kada su i zabeležena prva iseljavanja.⁶³ Na meti su najpre bile uglednije, bogatije i obrazovanije porodice u Šidu. Jedan broj Hrvata u šidskog opštini je napustio posao pod pritiskom, a zabeleženi su i slučajevi otpuštanja radnika zbog njihove nacionalne pripadnosti.⁶⁴

Kao organizatore pretnji i zastrašivanja meštani šidskih sela označili su članove SRS, lokalne Srbe – na prvom mestu Petra Živkovića, nekadašnjeg prosvetnog radnika i funkcionera SRS iz sela Sot i Zlatka Stjepanovića Papigu, predsednika odbora SRS Morović.⁶⁵

Hrvatima su upućivana preteća pisma i telefonski pozivi. Bacaenje bombi nije zabeleženo u samom gradu, ali u selima oko Šida prisutan je bio i taj vid pritiska.⁶⁶ U manjim mestima, zastrašivanju i pretnjama prethodilo je širenje glasina o vezi osobe koja je meta sa hrvatskim vlastima, pre svega sa HDZ-om.⁶⁷ Pritisak na Hrvate se dodatno povećao nakon granatiranja Šida od strane hrvatskih oružanih snaga sa teritorije sela Nijemci i Lipovac u Hrvatskoj, u novembru 1991. godine.⁶⁸

U maju 1991. godine jedna specijalna jedinica MUP-a Srbije bila je stacionirana nedaleko od sela Kukujevcu u opštini Šid. Ova jedinica je bila zadužena za obezbeđivanje granice sa Hrvatskom i imala je oko sto pripadnika. Pripadnici ove specijalne jedinice, na čelu sa Nenadom Bućinom, policajcem iz Sremske Mitrovice, svakodnevno su transporterom ulazili u Kukujevce, pretresali kuće lokalnih Hrvata i izvodili ih iz kuća. Odvodili su ih van sela, u silos i hangar u blizini železničke stanice, gde su ih tukli i maltretirali.⁶⁹ Hrvati iz Kukujevaca su često odvođeni i na ispitivanje u policijsku

stanicu u Šidu.⁷⁰

Zbog svakodnevnih pretnji i maltretiranja, hrvatski meštani Kukujevaca su u novembru 1991. godine formirali delegaciju⁷¹ koja je zatražila prijem kod predstavnika SO Šid. Do sastanka u opštini, međutim, nikada nije došlo, ali je delegaciju primio Nedeljko Makić, tadašnji načelnik policije u Šidu.⁷² Svega nekoliko dana nakon razgovora sa njim, nepoznati pripadnici MUP-a Srbije odveli su Iliju Tomića, jednog od članova delegacije, u susedno selo Bačinci, na železničku prugu i pretukli ga kundacima, pendrecima, nogama i rukama.⁷³

Krajem novembra 1991. godine u Kukujevce su upućeni pripadnici specijalnih jedinica MUP-a Srbije iz Beograda i Novog Sada.⁷⁴ Nakon toga, Nenad Bućin više nije dolazio u selo, a meštanima Kukujevaca je u policiji u Šidu rečeno da je on uhapšen. Međutim, to se nije desilo, već je on vraćen u Sremsku Mitrovicu, na radno mesto na kojem se i do tada nalazio.⁷⁵

U vojnom lovištu nedaleko od sela Morović nakon avgusta 1991. godine bila je stacionirana jedinica JNA iz Novog Sada, čiji je komandant bio Ilija Sudžum.⁷⁶ Zadatak jedinice bio je da obezbeđuje granicu sa Hrvatskom. Pripadnici jedinice dolazili su u Morović svake večeri. Okupljali su se u lokalnoj kafani »Sleter«. Predsednik mesnog odbora SRS Morovića Zlatko Stjepanović zvan Papiga prijavljivao je vojnicima gde žive Hrvati, nakon čega su ovi upadali u njihove kuće i prebijali ih.⁷⁷

70 Izjava svedoka Jelene D. data Vojvođanskom građanskom centru, dostupno na <http://www.neispricaneprice.com/zrtva/jelena-kukujevci/>; Izjava svedoka Josipa Šorgića data Vojvođanskom građanskom centru, dostupno na <http://www.neispricaneprice.com/zrtva/josip-sorgic/>; Izjava svedoka Ilije Tomića data Vojvođanskom građanskom centru, dostupno na <http://www.neispricaneprice.com/zrtva/ilija-tomic/>, pristupljeno 23. novembra 2018. godine.

71 Delegaciju su činili Tihomir Todorović, tada nastavnik u osnovnoj školi, Antun Paradžiković, bivši poslanik u Skupštini Srbije, Marijan Marošević, predsednik mesne zajednice Kukujevci, Josip Rakovac, konobar, i Ilija Tomić, upravnik ekonomije u selu. Dostupno u: Pod lupom br. 8, »Razmena stanovništva - vojvođanski Hrvati za Srbe iz Hrvatske«, Fond za humanitarno pravo, decembar 1993. godine, str. 10.

72 Izjava svedoka N. M. data FHP-u, novembar 1993. godine.

73 Izjava svedoka Ilije Tomića data Vojvođanskom građanskom centru, dostupno na <http://www.neispricaneprice.com/zrtva/ilija-tomic/>, pristupljeno dana 11. septembra 2018. godine.

74 Izveštaj Pod lupom br. 8, »Razmena stanovništva - vojvođanski Hrvati za Srbe iz Hrvatske«, Fond za humanitarno pravo, decembar 1993. godine, str. 12.

75 Tokom istraživanja FHP je uputio više zahteva za pristup informacijama od javnog značaja MUP-u RS u vezi sa licima koja su bila zaposlena u MUP-u u periodu od 1991. do 1995. godine, međutim MUP je odbio da dostavi te podatke, uz obrazloženje da su ti podaci već dostavljeni FHP-u. Obrazloženje MUP-a je samo delimično tačno. Naime, MUP je dostavio FHP-u tražene podatke za neke opštine za 1995. godinu, ali ne i za period od 1991. do 1994. godine. Za opštinu Šid MUP nije dostavio podatke ni za 1995. godinu. Dostupno u: Rešenje 02/4 broj 072/1-793/18-1 od 1. oktobra 2018. godine, Arhiva FHP-a; Izjava svedoka M.L. data FHP-u, septembar 1993. godine; Izjava svedoka N.M. data FHP-u, septembar 1993. godine.

76 FHP je 11. oktobra 2018. godine uputio zahtev za informaciju MO u vezi sa profesionalnim angažovanjem Ilije Sudžuma u periodu od 1991. do 1995. godine. Prema odgovoru od 26. decembra 2018. godine, MO ne poseduje podatke o Iliji Sudžumu. Odgovor MO br 10297-4 od 26. decembra 2018. godine, Baza podataka FHP.

77 Izjava svedoka M.S. data FHP-u, oktobar 1993. godine.

63 Izveštaj Pod lupom br. 8, »Razmena stanovništva - vojvođanski Hrvati za Srbe iz Hrvatske«, Fond za humanitarno pravo, decembar 1993. godine, str. 10.

64 Izjava svedoka B.M.R. data FHP-u, septembar 1993. godine; Izjava svedoka J.K. data FHP-u, septembar 1993. godine; Izjava svedoka J.M. data FHP-u, septembar 1993. godine.

65 Izjava svedoka D.R. data FHP-u, septembar 1993. godine; Izjava svedoka R.K. data FHP-u, oktobar 1993. godine; Izjava svedoka Đ.Ž. data FHP-u, novembar 1993. godine; Izjave svedoka S.L. i J.M. data FHP-u, oktobar 1993. godine; Izjava svedoka M.S. data FHP-u, oktobar 1993. godine.

66 Izjava svedoka D.R. data FHP-u, septembar 1993. godine; Izjava Z.S. data FHP-u, septembar 1993. godine; Izjava M.S. data FHP-u, oktobar 1993. godine; Izjava svedoka N.M. data FHP-u, novembar 1993. godine.

67 Izjava svedoka D.Š. data FHP-u, septembar 1993. godine.

68 »Granate na Šid«, *Večernje novosti*, 6. novembar 1991. godine, str. 5; »Granate iz Hrvatske pogodile dečji vrtić«, *Politika*, 6. novembar 1991. godine; Izjava svedoka J.K. data FHP-u, novembar 1993. godine.

69 Izjava svedoka N.M. data FHP-u, novembar 1993. godine; Izjava svedoka M.L. data FHP-u, septembar 1993. godine; Izjava svedoka R.K. data FHP-u, oktobar 1993. godine; Izjava svedoka A.M. data FHP-u, septembar 2015. godine. FHP je 6. septembra 2018. godine uputio zahtev za pristup informacijama od javnog značaja PU Sremska Mitrovica, kojim je tražio informacije o tome na kom radnom mestu je u periodu od 1991. do 1995. godine bio zaposlen policijski službenik Nenad Bućin i da li je Nenad Bućin i dalje zaposlen u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije. MUP RS je 1. oktobra 2018. godine doneo Rešenje 02/4 broj 072/1-793/18-1 od 1. oktobra 2018. godine kojim su spojeni postupci po zahtevima FHP-a za pristup informacijama i kojim je zahtev za slobodan pristup informacijama odbijen. FHP je 25. oktobra 2018. godine podneo žalbu protiv ovog rešenja Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti.

Fond za humanitarno pravo

Dokument

Dosije »Zločini nad Hrvatima u Vojvodini« objavio je Fond za humanitarno pravo (FHP) – nevladina organizacija osnovana 1992. godine s ciljem dokumentiranja kršenja ljudskih prava koja su masovno činjena na prostoru bivše Jugoslavije. Dosije »Zločini nad Hrvatima u Vojvodini« je u cjelini dostupan na internet prezentaciji FHP-a www.hlc-rdc.org. Tiskani primjerak može se dobiti slanjem podataka na office@hlc-rdc.org.

Dosije objavljujemo u originalu kako je objavljen uz nužnu redakcijsku premu.

Opština Apatin, 1991. godina

Osim u Sremu, Hrvati su 1991. godine bili meta napada i u Bačkoj, o čemu svedoče događaji iz Apatina.

U septembru 1991. godine Antun Silađev, Hrvat iz Sonte je, zajedno sa Matom Horvatom, kao radnik vodoprivrednog preduzeća »Zapadna Bačka« iz Sombora, radio na obezbeđenju crpne stanice u blizini bogojevačkog mosta na Dunavu, na samoj granici sa Hrvatskom. Zbog radne obaveze Antun Silađev je i živio u delu objekta crpne stanice. Ovaj granični pojas je obezbeđivao Novosadski korpus JNA.⁷⁸

Nakon ponoći 30. septembra 1991. godine dva vojnika u uniformi JNA pozvala su Antuna Silađeva da izađe iz objekta u kojem je živio. Kada je izašao, jedan od vojnika je pucao u njega. Silađev je pao pogođen u desni kuk, nakon čega su mu vojnici prišli i počeli da ga šutiraju. Dok su ga šutirali psovali su mu »mater ustašku i crnokošuljašku«. Naredili su mu da pozove i drugog radnika Matu Horvata, koji je zatim izašao sa rukama podignutim uvis, i tada su ih obojicu tukli i maltretirali.⁷⁹

Vodoprivredno preduzeće Zapadna Bačka, gde je Antun Silađev bio zaposlen, o incidentu u kojem je on bio ranjen obavestilo je Sekretarijat za narodnu odbranu SO Sombor i Sekretarijat Narodne odbrane Sombor, Apatin i Odžaci.⁸⁰ U jednom dokumentu Međuopštinskog sekretarijata unutrašnjih poslova opština Sombor, Apatin i Odžaci potvrđuje se da su napad izvršili pripadnici rezervnog sastava JNA. Međutim, istraga ni do danas nije sprovedena i za nanošenje povreda Antunu Silađevu niko nije odgovarao.⁸¹

78 Izjava svedoka A.S. data FHP-u, mart 2005. godine; Presuda Prvog opštinskog suda u Beogradu u predmetu *Antun Silađev* od 26. januara 2007. godine, Arhiva FHP-a; Zahtev za naknadu štete zbog kršenja ljudskih prava u prošlosti od 15. novembra 2005. godine, dostupno na <http://www.hlc-rdc.org/?p=13425>, pristupljeno 11. decembra 2018. godine.

79 Izjava svedoka A.S. data FHP-u, mart 2005. godine; Obaveštenje o incidentu prilikom obezbeđenja objekta »9-1«, Vodoprivredno preduzeće Zapadna Bačka od 30. septembra 1991. godine, Arhiva FHP-a.

80 Izjava svedoka A.S. data FHP-u, mart 2005. godine; Presuda Prvog opštinskog suda u Beogradu u predmetu *Antun Silađev* od 26. januara 2007. godine, Arhiva FHP-a; Dopis Međuopštinskog sekretarijata za unutrašnje poslove od 16. oktobra 1991. godine, Arhiva FHP-a; Obaveštenje o incidentu prilikom obezbeđenja objekta »9-1« SO Sombor, Sekretarijat za narodnu odbranu od 30. septembra 1991. godine, Arhiva FHP-a; Obaveštenje, Sekretarijat Narodne odbrane Sombor, Apatin i Odžaci od 1. oktobra 1991. godine, Arhiva FHP-a.

81 Izjava svedoka A.S. data FHP-u, mart 2005. godine; Dopis Međuopštinskog sekretarijata za unutrašnje poslove od 16. oktobra 1991. godine, Arhiva FHP-a.

FHP je u ime Antuna Silađeva 2012. godine pokrenuo postupak za priznavanje statusa civilnog invalida rata na osnovu Zakona o pravima civilnih invalida rata Republike Srbije. Pokrajinski sekretarijat je odbio zahtev za priznanje statusa, nakon čega je FHP u januaru 2013. godine podneo tužbu Upravnom sudu u Novom Sadu protiv rešenja Pokrajinskog sekretarijata.⁸² Upravni sud u Novom Sadu doneo je 22. oktobra 2014. godine presudu kojom je odbio tužbu FHP-a i potvrdio stav Pokrajinskog sekretarijata da povrede nisu nastale »u vreme i na način predviđen Zakonom«. Naime, u presudi Upravnog suda se navodi da su povredu naneli pripadnici JNA, a Zakon propisuje da se civilnim invalidima rata mogu smatrati samo osobe stradale od »neprijateljskih snaga«, dok se JNA ne smatra neprijateljskom vojskom. Takođe, Zakon se primenjuje samo na slučajeve koji su se odigrali tokom rata, a zvanični stav državnih institucija Srbije, pa tako i Upravnog suda, je da Srbija u vreme kada se desio napad na Antuna Silađeva nije učestvovala u ratu.⁸³

Reagovanje

Predstavnici svih nivoa vlasti opštine Šid negirali su da su se hrvatski meštani iselili zbog pritiska koje su trpeli. Predsednik MZ Morović Mirko Njegovan je o početku iseljavanja Hrvata tvrdio: »Prvo su odlazili mladi. Masovno. Neki su pobjegli od mobilizacije. Sada ne smeju da se vrate i kad bi hteli. Inače, na Hrvate nije vršen pritisak. Bombe uopšte nisu bacane. Možda je koja pala, ali to su Hrvati sami sebi bacali da bi privukli pažnju i opravdali svoju želju da odu u Hrvatsku.«⁸⁴ Nedeljko Makivić, tadašnji načelnik SUP-a u Šidu, tvrdio je »da je iseljavanje bilo na bazi dobrovoljnosti«.⁸⁵

Krajem maja 1991. godine, Sabor Republike Hrvatske doneo je Deklaraciju o kršenju prava pripadnika hrvatske manjine u Republici Srbiji i autonomnim pokrajinama Vojvodina i Kosovo. U delu Deklaracije koji se odnosio na položaj Hrvata u Vojvodini navedeno je da se pred hrvatske kulturno-istorijske spomenike postavlja eksploziv i da se skidaju hrvatska nacionalna obeležja, kao i da su Hrvati izloženi pretnjama, pozivima na likvidaciju, zlostavljanju, policijskoj grubosti i teror.⁸⁶

Deklaracija je izazvala negodovanje vlasti Srbije i oštre reakcije. Tako je predsednik Izvršnog veća Vojvodine Radoman Božović tvrdnje iznete u Deklaraciji ocenio kao zlonamernu i neargumentovanu.⁸⁷ Đorđe Nadrljanski, pokrajinski sekretar za prosvetu i kulturu, istakao je da je »Deklaracija samo hipotetička izmišljotina, bez ikakvih podataka ili argumenata, smišljena kao politička parola o ugroženosti«.⁸⁸ Pokrajinski sekretar za unutrašnje poslove Predrag Markov je naveo da služba unutrašnjih poslova ne poseduje informaciju o tome da se neka hrvatska porodica iselila pod pritiskom.⁸⁹

82 Tribina - Kome sve treba besplatna pravna pomoć: Obespravljenost najugroženijih, nedeljnik *Vreme*, 17. decembar 2015. godine, dostupno na <https://www.vreme.com/cms/view.php?id=1350794&print=yes>.

83 Presuda upravnog suda, Odeljenje u Novom Sadu III-11 U.64/13 od 22. oktobra 2014. godine, Arhiva FHP-a; »Pravni i institucionalni okvir u Srbiji u pogledu prava i potreba civilnih žrtava rata«, izveštaj FHP-a, avgust 2017. godine, dostupno na <http://www.hlc-rdc.org/?p=34194>, pristupljeno 19. decembra 2018. godine.

84 Izjava svedoka Mirka Njegovana data FHP-u, septembar 1993. godine.

85 Izjava svedoka Nedeljka Makivića data FHP-u, novembar 1993. godine.

86 Deklaracija o kršenju prava pripadnika hrvatske manjine u Republici Srbiji i autonomnim pokrajinama Vojvodini i Kosovu od 31. maja 1991. godine, Sabor Republike Hrvatske, str. 1, dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1991_06_27_746.html, pristupljeno 31. oktobra 2018. godine.

87 »Pravdanje terora nad Srbima«, *Borba*, 5. juna 1991. godine.

88 »Izmišljena ugroženost Hrvata«, *Borba*, 7. jun 1991. godine.

89 »Izmišljena ugroženost Hrvata«, *Borba*, 7. jun 1991. godine.

Sanja Ignjatović Eker, novinarka

Gdje se kriju nevidljive priče o običnom svijetu?

Intervju vodio: Marko Tucakov

»A sada malo o nama, novinarima«. Tako je glasio početak jednog kratkog osvrtu na položaj novinara, koji je urednik nekadašnjega *Dnevnika 2* TV Zagreb, vjerojatno uz nemale poteškoće, uspio »ugurati« u središnju informativnu emisiju prije tridesetak godina. U ta tri desetljeća oni koji nas informiraju prošli su, kao i cijelo društvo, dugačka razdoblja nenormalnosti i sasvim simboličke proplamsaje nade da će moći raditi sigurno, profesionalno i objektivno. No, o njihovom položaju i ulozi u složenom društvu u kojem živimo imamo sasvim sigurno prilike znati mnogo više nego u citiranom razdoblju kada su mediji bili jednooblični i slabije dostupni. Jedan razlog tome je što se novinari prosječno daleko snažnije od ostalih profesija bore za interese i položaj svoje struke, znajući da od toga ovise osnovne funkcije uređenoga društva.

Sanja Ignjatović Eker je počela raditi u Informativnoj redakciji *TV Panonija* prije 19 godina. Najprije lokalna, a potom i regionalna, televizija *Panonija* bila je u to vrijeme u vrhu lokalnih emitera, prepoznatljiva po kvalitetnom informativnom programu. Tamo je, kaže, stekla dragocjeno novinarsko iskustvo, radeći s nekim od najistaknutijih novosadskih novinara. Nakon toga radila je u *Dnevniku*, na poziv urednika *Novosadske kronike*, koji je uslijedio nakon prakse koju je tamo obavljala kao studentica žurnalistike na Filozofskom fakultetu u Novome Sadu. Rad u *Dnevniku*, u njezinom slučaju, opovrgao je nepisano pravilo da se novinar koji počne karijeru na televiziji teško navikne na rad u tiskanim medijima, te da se uvijek vraća televiziji. Priznaje da ju je novo iskustvo rada u tiskanom mediju jednako »kupilo« kao i ono prvo televizijsko. Bavila se i istraživala teme iz gotovo svih područja tijekom karijere. Radila je i na Radio-televiziji Vojvodine, u dopisništvu *Blica*, na *TV B92* i *TV Prva*. Od nedavna je urednica informativnog portala *Infonet Vojvodina*. Izvješćivala je s najznačajnijih događaja iz Vojvodine: poplava u Srijemu, migrantske krize, izbora, skupštinskih sjednica, prosvjeda poljoprivrednika i drugih demonstracija. Završila je žurnalistiku na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu u prvoj generaciji Odsjeka za medijske studije. Završila je Novosadsku novinarsku školu i

specijalizirane studije televizijskog novinarstva. Kolegica Sanja je za naš tjednik »očitala« rezultate brze »lakmus probe« stanja suvremenih medijskih pojava u Vojvodini, uz osvrt na neka zanimljiva iskustva iz vlastite karijere.

HR Nekoliko godina smo pratili Vaša izvješćivanja o događajima iz Vojvodine u tada najgledanijim informativnim programima. Sredinom protekle godine riješili ste da počnete uređivati svoj informativni internet-portal. Koji su razlozi tome?

Skoro godinu prije službenog »pokretanja« portala, postojala je ideja da to uradim i sve sam ja to vrijeme razrađivala. Splet vrlo pogodnih okolnosti, kako će se ispostaviti kasnije, pridonio je da tu ideju konačno i realiziram. Znala sam od starta da će to biti informativni portal, da ću se baviti temama kojima sam se bavila i svih prijašnjih godina, dok sam bila dio *TV B92*, prvenstveno iz Vojvodine, ali u mnogo širem kontekstu, jer nisam ograničena minutama koje zahtijeva informativni program televizije. Iskreno, nisam očekivala da će već prvog dana portal privući toliku pažnju javnosti. Već dva sata nakon pojave na internetskom nebu, našu vijest i temu prenosili su gotovo svi nacionalni mediji, najčitaniji portali novina. Mislim da se bolja reklama za jedan novi informativni portal nije mogla desiti. U takvoj maniri nastavili smo i kasnije. Često su teme s našeg portala prenosili i citirali drugi mediji. Pozitivnoj reakciji i podršci kolega novinara mogla bih posvetiti posebno poglavlje. Često, u razgovoru s prijateljima, imam običaj kazati da imam najbolje kolege na svijetu, a sada to prvi puta i javno kažem. Posebna je zadovoljština da vas kolege podržavaju, a izuzetno je važno da vam čitatelji vjeruju i da to njihovo povjerenje ne izigrate, da im pružite točnu, jasnu, provjerenu informaciju, da ste objektivni i neostrašćeni. Čitatelji prepoznaju ako ste ostrašćeni, a kada jednom napravite gaf i uradite nasuprot pravilima profesije, gubite povjerenje čitatelja. Na našem portalu u fokusu su, najvećim dijelom, priče koje tište najširi krug ljudi, običnog svijeta, koje su, takoreći, postale nevidljive – »pojele« su ih priče o dnevno-političkoj situaciji, svakodnevnim trvenjima, visokoj politici i slič-

*Posebna je zadovoljština da vas kolege podržavaju, a izuzetno je važno da vam čitatelji vjeruju i da to njihovo povjerenje ne izigrate, da im pružite točnu, jasnu, provjerenu informaciju, da ste objektivni i neostrašćeni * Ne smijete dozvoliti da vas svrstavaju u »svoje«, pošto je danas to vrlo popularno – dijeliti novinare na »vaše« i »naše«, na oporbene i prorežimske * Otkriti, istražiti, provjeriti temu o kojoj pišete zahtjevan je posao i iziskuje vrijeme*

no. Ne kažem da te priče nisu važne i da ih neće biti na našem portalu, ali, ipak, javni servisi i nacionalne televizije su mjesta za velike teme. »Mali« informativni portali su ti koji će nadomjestiti nedostatak običnih ljudskih priča.

Koliki je rizik kada riješite da karijeru »oslobodite« gotovo svakodnevnog pojavljivanja u medijima, što Vas je nerijetko činilo neposrednom sudionicom ključnih društvenih događanja?

Nikada, baš nikada mi nije bio motiv da budem prije svega televizijsko lice, da me ljudi prepoznaju na ulici i da mi to bude glavni pokretač u poslu. Bilo bi i neozbiljno kad bih tako razmišljala. Stjecaj okolnosti je učinio da budem dio informativne redakcije, do skora, najgledanije i najutjecajnije TV B92 i zbog toga sam veoma zahvalna i ponosna. Kasnije su se neke stvari

izmijenile, pa smo suradnju prekinuli, ali je odnos s kolegama iz nekadašnje kuće ostao isti i uvijek možemo računati jedni na druge. Zbog dopisničkog posla upoznala sam Vojvodinu uzduž i poprijeko, stvorila kontakte za cijeli život i do kraja karijere, a oni su glavni adut svakog novinara, ma gdje radio. To jeste učinilo da budem i neposredni sudionik ključnih društvenih događanja, poput migrantske krize, poplava, prosvjeda i slično, ali odlaskom s TV B92 takvu ulogu nisam izgubila. Naprotiv. Novinarske priče, adrenalin koji one izazivaju, su ono što svakog novinara pokreće, a ne činjenica radite li za određenu redakciju ili od toga pojavljujete li se na ekranu. Sigurna sam da gledatelji i čitatelji mogu prepoznati kada novinar radi iskreno i posvećeno, kada mu je informacija glavni pokretač i, s druge strane, kada mu je bitno samo da ga mama, tata i teta vide na ekranu. Zbog toga

»oslobađanje« karijere od svakodnevnog pojavljivanja u medijima, tj. na zaslonu, nikako ne promatram kao rizik. I dalje radim ono za što sam se školovala i što me jedino interesira, te otkle planiram jednog dana otići i u mirovinu, a to je novinarstvo. Dobra okolnost je ta što iskustvo stečeno za ovih 20 godina u novinarstvu mogu iskoristiti i napraviti nešto svoje, a to je portal *InfoNet Vojvodina*. Ako pričamo o riziku, mislim da jedino gdje ne bi smjelo biti mjesta za bilo kakvo riskiranje jest vaš novinarski integritet i kredibilitet, koji ne smijete kompromitirati, ako imate ideju da ljudi vjeruju u to što radite i o čemu pišete. Prije svega mislim na to da ne smijete dozvoliti da vas svrstavaju u »svoje«, pošto je danas to vrlo popularno – dijeliti novinare na »vaše« i »naše«, na oporbene i proročanske. Nije dobro ni jedno ni drugo, i svakom profesionalnom novinaru smeta ako ga bilo tko svojata. Opet, ta manira podjele na »vaše« i »naše« problem je onih koji su akteri novinarskih priča, tj. političara i oni bi morali takvu maniru iskorijeniti. To nama može smetati, i logično je da nam smeta. Na takvo nedopustivo etiketiranje svakako moramo ukazivati i zahtijevamo da s takvom praksom političari prestanu, a na njima je da svoje navike mijenjaju i na taj način nas ne dijele. S druge strane, moramo biti iskreni pa ustvrditi da ima i novinara koji se upravo tako ponašaju, naginju na jednu stranu. Nebitno je koju, jer se takav način izvještavanja kosi sa svim novinarskim postulatima. Ima i onih koji su se svojim kvazinovinarskim uratkom vrlo isticali i ističu, o njima sve znamo i ne bih ih ni stavljala u isti koš s onima koji su profesionalci u ovom poslu.

HR Broj informativnih internet-portala u Srbiji je vrlo veliki, a broj vijesti koje se među njima razlikuju minimalan. Što je razlog tome?

Možda bi razloge trebalo tražiti u motivima onih koji su te portale pokrenuli i u broju novinara koji rade u redakciji. Ako oni koji su otvorili određeni informativni portal ispočetka nisu imali ideju ozbiljno i posvećeno se baviti pričama o kojima izvješćuju, već su im motivi bili neke druge prirode, poput propagiranja stanovite političke opcije, onda takvi portal i liče jedni na druge, na njima prevladavaju afirmativni tekstovi o vlasti ili oporbi i to je lako uočiti. Naravno, ne kažem da se o vlasti ili oporbi ili bilo kome drugom nikada ne smije pisati afirmativno, ali jasno je koje priče zaslužuju mjesto u medijima, a koje ne, jer su čista propaganda. S druge strane, kvaliteta sadržaja, dinamika objavljivanja teksta, to jesu li objave svakodnevne ili periodične, u velikoj mjeri zavisi od broja novinara koji rade u redakciji određenog portala. Otkriti, istražiti, provjeriti temu o kojoj pišete zahtjevan je posao i iziskuje vrijeme. Oni iskusni već imaju tu neku dnevnu rutinu, vještinu brzog stizanja do informacija i njihove provjere – izverzirani su, da tako kažem. Ipak, koliko god se trudili, nekada je nemoguće dnevno objavljivati po jednu, dvije, tri teme, pa često urednici portala pribjegavaju prenošenju informacija drugih medija. To je uobičajena praksa, ali nikako nije dobro ako se sav sadržaj svede na informacije i vijesti drugih medija. U tom slučaju se nameće pitanje – čemu onda postojanje takvog medija?

HR Koja medijska forma je danas za primatelje medijskih sadržaja u Srbiji najpogodnija?

Vijest. Proširena vijest, odnosno kratki tekstovi za koje je čitatelju potrebno nekoliko minuta da ih pročita i lista dalje. Kratke video forme, koje također oduzimaju minimalno vrijeme. Do toga su nas dovele moderne tehnologije, društvene mreže, gdje

je sve svedeno na brzinu protoka informacija i njihov opseg. Dugije tekstove čitamo »dijagonalno«, jer nemamo vremena.

HR Čini se da su događanja iz Vojvodine danas manje zastupljena u ključnim emisijama nacionalnih televizijskih emitera, dok su u pokrajinskom TV etru i među vlasnicima lokalnih televizija to uglavnom neselekcioniirani afirmativni sadržaji propagandnog tipa. Gdje se kriju pravi, zanimljivi, kreativno proizvedeni, angažirani medijski sadržaji?

Kriju se na pojedinim informativnim portalima koje su pokrenuli novinari iz Vojvodine. U potpunosti sam suglasna s takvom Vašom ocjenom o (ne)zastupljenosti događaja iz Vojvodine u nacionalnim medijima. Često sam tome i sama svjedočila i trošila energiju da to promijenim, pa se uglavnom i izborila za to. Primjera radi, često sjednice pokrajinskog parlamenta ne zanimaju nacionalne emite. Pri tome ne mislim na suhoparna izvješća skupštinskog zasjedanja, već na brojne teme od javnoga interesa, koje se otvaraju na sjednicama Skupštine Vojvodine, a koje se itekako tiču običnog čovjeka. Ovo je samo jedan od primjera, a ima ih dosta. Nikada mi, također, neće biti jasno zbog čega Dnevnik pokrajinskog javnog servisa počinje vijestima iz Beograda i protokolarnim aktivnostima državnih dužnosnika. Još veći apsurd je kada istu uređivačku politiku i trijažu vijesti vidimo u programu lokalnih emitera. Dakle, čak i tamo gdje publika očekuje da čuje što se događa prvenstveno u Vojvodini to ne dobija, ili dobija, na žličicu, na kraju Vijesti.

HR Jesu li korisnici društvenih mreža visoko svjesni konzumenti i komentatori medijskog sadržaja ili samo »lajkeri«? Čitate li prvo sadržaj vijesti ili prvo komentare?

Čitam prvo sadržaj vijesti, ukoliko me zainteresira. Ako me tema ne dotiče, onda me ne zanimaju ni komentari vezani za nju. Ipak, nije greška pročitati komentare, čak i na vama nezanimljivu temu, jer se tamo često krije neka druga, koju bi trebalo šire obraditi. Što se tiče prvog dijela pitanja, jesu li korisnici društvenih mreža visoko svjesni konzumenti ili samo »lajkeri«, bojim se da su oni prvi u manjini. Mislim da bi »lajkere« trebalo promatrati kao fenomen. Nemam odgovor na pitanje kako je moguće da netko može pokazati bilo kakvu, a posebno pozitivnu reakciju na tekst a da ga nije pročitao, no to se često događa. Možda bi odgovor trebalo tražiti u brzini, a samim tim i površnosti, koju su donijele moderne tehnologije, tj. društvene mreže.

HR Što Vas motivira da neke priče ponavljate više puta, primjerice događaje koji imaju isti uzrok i iste negativne posljedice – dugo vremena izgledaju identično?

Zamislite kada bismo poslije jednog ili dva teksta na istu temu, s istim uzrokom i istim negativnim posljedicama, a koji se iznova događa, digli ruke i odustali od takvih priča samo zato što liče jedna na drugu. To što liče jedna na drugu i iznova se ponavljaju je razlog više da im se ponovo vraćamo. Da ponovo ukazujemo na isti problem zbog kojeg određeni ljudi ispaštaju, a nadležni ne reagiraju, ili ne rješavaju dovoljno efikasno određeni problem. To i jest misija svakog profesionalnog novinara – da uporno i beskompromisno ukazuje na probleme u društvu, kako bi isprovocirao reakciju nadležnih da urade svoj dio posla. Ako nadležni ne odreagiraju, to opet nije problem niti posao novinara.

HR Imate li dokaze da mediji donose pozitivne promjene u smislu rješavanja problematičnih i kriznih situacija u društvu u Srbiji?

Ima, ali su takvi slučajevi malobrojni. Kao jednu od takvih priča mogu navesti onu koju sam radila prije dvije godine. Odnosila se na pružni prijelaz u Kljajićevu, na kojem je postojala rampa, a onda su u *Železnicama Srbije* odlučili ukloniti je. U *Železnicama* su uvjerovali da je sve to sukladno sa zakonom, a ljudi su opravdano bili zabrinuti za svoju sigurnost, jer su svega nekoliko metara od pružnog prijelaza obiteljske kuće, a događale su se prije toga razne nezgode. Ubrzo nakon našeg izvješćivanja, nadležni u *Železnicama* su promijenili stav i vratili rampu. To jest primjer da izvješćivanje medija može utjecati na nadležne da riješe krizu situaciju. Na žalost, ta reakcija je bila kratkog vijeka, jer su pola godine kasnije ponovo uklonili rampu. Dakle, događaju se čak i takve apsurdne situacije i reakcije. Poslije smo već svi bili svjedoci kakve su se sve nesreće događale na raznim prugama po Srbiji. Inače, posao novinara i medija općenito nije da oni o kojima kritički pišemo na kraju budu kažnjeni, procesuirani i slično. To je posao policije, odvjetništva i sudaca, a ne novinara.

RH Je li moguće isključiti se i potpuno izaći iz medijskog svijeta, te ne primati nikakve informacije putem medija?

Sve češće mi ljudi govore da televiziju i informativne emisije uopće više ne gledaju. Postoje i oni koji su televizore izbacili iz kuće. To, ipak, ne znači da su se isključili iz medijskog svijeta, samo su jedan medij isključili kao izvor informacija i zamijenili ga drugim.

RH Zašto smo toliko očajnički žedni informacija?

S pojavom masovnih medija stigla je i očajnička žeđ za informacijama, a sigurna sam da najveći broj tih informacija za većinu nema baš nikakav značaj. Oni koji više ne gledaju televiziju, surfuju internetom, gdje se smjenjuju stotine informacija. Nemoguće je da nam je baš svaka jednako bitna, a vrlo je

moguće da većinu pročitano gubimo već iduće sekunde, pa nastavljamo tragati za novim i tako u nedogled. Opsesivno traganje za informacijama toliko je izraženo u moderno vrijeme da u svijetu ljudi traže stručnu pomoć ne bi li riješili problem. Još nisam čula da je netko u Srbiji konzultirao stručnjaka zbog zavisnosti od informacija.

RH Kada osjećate nedostatak medijske slobode?

U medijima u Srbiji najveći je problem autocenzura. Autocenzura je opasnija od cenzure i ima je, sigurna sam, mnogo više od cenzure. Osobno nikada nisam osjetila da mi je sloboda u ovom poslu uskraćena. Sve je do stava novinara, pristupa poslu, do toga pristajete li raditi isključivo po pravilima profesije i etike ili po pravilima nekih, nazovimo ih, moćnika ili nositelja vlasti. Kako meni kao novinaru netko može uskratiti ili na mene utjecati da pišem o bilo kojoj temi koja je u interesu javnosti, ako ja sama na takav pritisak ne pristanem? Dakle, do nas je hoćemo li im tako nešto dozvoliti ili ne. Zašto bi mene, kao novinara, interesiralo hoće li stanovita tema naškoditi nekom moćniku, dužnosniku, ako imam sve dokaze da su informacije na kojima priču gradim, točne i provjerene? Zašto bih uopće razmišljala na tu temu kada te dužnosnike mi građani, proračunski korisnici, financiramo? Oni su nama odgovorni i zato je naša obveza da o njihovim aktivnostima, koje su od javnog interesa, izveštujemo objektivno i neostrašćeno. Ne smije nam se događati da se urednici i novinari autocenzuriraju. Imam dojam da su neki urednici do te mjere uplašeni da ne objavljuju, ili maksimalno ublažavaju čak i one informacije zbog kojih se stanoviti političar, zbog kojeg se urednik »riješio autocenzurirati«, ne bi ni malo potresao. Do te točke smo stigli. Ako se to događa kod minornih vijesti, što onda možemo očekivati kada su veće, ozbiljnije teme u pitanju, a za koje je javnost ostala uskraćena zbog nečije autocenzure?

Središnji državni ured za Hrvate izvan RH

Javni poziv za financijsku potporu

U cilju promicanja veza i jačanja suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Hrvatske, očuvanja i jačanja nacionalnog identiteta, zaštite prava i interesa hrvatskih zajednica, očuvanja hrvatskog jezika, kulturnog stvaralaštva i baštine te poticanja hrvatskog kulturnog zajedništva, kao i pomoći ugroženim pojedincima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavio je Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2019. godinu.

Prijava projekata odnosno prijava za pomoć ugroženim pojedincima podnosi se u elektroničkom i papirnatom obliku. Nakon što se e-prijavni obrazac konačno preda i spremi putem računalnog sustava dostupnog na mrežnoj stranici <https://eprijavehrvatiizvanrh.in2.hr>, potrebno ga je ispisati, ovjeriti te zajedno s ostalom traženom dokumentacijom u papirnatom obliku, dostaviti poštom na adresu: Središnji državni ured za Hr-

vate izvan Republike Hrvatske, Trg hrvatskih velikana 6, 10000 Zagreb, Republika Hrvatska, s naznakom: »za Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2019. godinu«. Ukoliko prijavitelj - ugroženi pojedinac (C kategorija) nije u mogućnosti podnijeti prijavu u elektroničkom obliku, istu može podnijeti samo u papirnatom obliku putem Prijavnog obrasca C-papirnata prijava.

Rok za podnošenje prijava u elektroničkom i papirnatom obliku je do 18. ožujka 2019. godine.

Dodatne informacije mogu se dobiti na brojevima telefona: +3851/6444-682, +3851/6444-681, radnim danom u vremenu od 10 do 15 sati ili na e-mail adresi: programi-projekti@hrvatiizvanrh.hr.

Tekst Javnog poziva i prijavni obrasci C nalaze se internetskoj stranici Ureda: www.hrvatiizvanrh.gov.hr.

Bilješke zaljubljenika u Palić

U publikaciji *Povijest Palića* (u izdanju poduzeća *Palić – Ludaš* 1998. godine), u obliku kronologije, ugledali su svjetlo dana mnoge bilješke i dokumenta o ovom naselju i turističkom mjestu, koje je desetljećima prikupljao **Aurél Stadler** stariji (1894. – 1973.) i ostavio ih u rukopisu. Stadler je skoro pola stoljeća bio ljekarnik (magistar farmacije) na Paliću, a uz svoje osnovno zanimanje i pisac i prevoditelj (preveo je skoro 200 pjesama s francuskog, engleskog, talijanskog, njemačkog i španjolskog jezika).

Rođen je u Győru; njegova obitelj se doselila u Suboticu 1913. godine. Studirao je i diplomirao farmaciju u Budimpešti, nakon čega je počeo raditi u očevoj ljekarni na Paliću. Bio je izuzetno zainteresiran za povijest ovog mjesta i veoma ju je dobro poznao, o čemu je i pisao. U tekstu o povijesti Palića, među ostalim, iznosi i nekoliko zanimljivih detalja o ljekarni u prošlosti. Prema ovim podacima, na Paliću je ljekarnu otvorio **Béla Szigeti** 1903. godine u zgradi u kojoj je kasnije bila Meteorološka stanica (a danas je nema). Ljekarnu je 1912. godine prodao **Móru Stadleru**, koji je prije toga imao ljekarnu u Győru, potom u Budimpešti. Sa spomenute lokacije ljekarne kasnije premiještaju u zgradu *Male Abazie* (također je više nema), a 1931. godine seli se kod Glavnog ulaza (vodotoranj), gdje je i danas.

Vođenje ljekarne Aurél Stadler preuzeo je od oca 1925. godine. U bedekeru iz 1928. godine naveden je podatak o imenu: »Apoteka kod sv. Križa«. Palić je tad imao jednog liječnika zaposlenog u kupalištu i dva privatna.

Sjedinjene Europske Države?

Pošto je naša domovina Srbija tek na putu da bude članica EU, a ima i važnije unutarpolitičke (ili vanjske?) probleme, razumljivo je da se naši mediji ne bave mnogo predstojećim izborima za članove Europskog parlamenta. U susjednoj Mađarskoj ova tema je svakodnevna u medijima, a predsjednik Republike je za 26. svibnja raspisao izbore za članove EP. Radi istine, i naš predsjednik razmišlja o parlamentarnim izborima (to zahtijeva i oporba), ali još nije donio odluku, odnosno kako se službeno kaže: Glavni odbor stranke još nije zasjedao s tim dnevnim redom.

Ideš li Britanijo ili ne?

Ujutro, uz kavicu, omiljena zabava mi je surfovanje na TV kanalima Srbije, Hrvatske i Mađarske. Gledajući mađarski prvi kanal, koji narod zove i »kraljevski«, uveliko je već počela predizborna kampanja za glasovanje za EU parlamentarne. Mađarska ima pravo na 21 zastupnika, te vladajuća koalicija, sasvim normalno, nastoji osvojiti što više mandata. U metodama kampanje možemo naći jako mnogo sličnosti s retorikom naše vladajuće stranke, što je donekle i razumljivo. Kao i u našoj domovini, i kod sjevernih susjeda oporba je usitnjena i razjedinjena i obuhvaća široki dijapazon političkih stajališta: od krajnje ljevice do krajnje desnice. U nemoći pribjegavaju raznim ne baš parlamentarnim akcijama: ne sudjeluju u radu zemaljskog Sabora, organiziraju ulične demonstracije itd. No, pošto se radi o izborima za EU parlament glavne točke razdora su »migrantsko pitanje«, jer, po vladajućoj stranci, migranti dugoročno ugrožavaju budućnost Europe i njene civilizacije. Pošto Mađarska vodi aktivnu »antimigracijsku politiku« vlasti tvrde da oporba pak podržava »migracijsku politiku« i time ugrožava budućnost suverene Mađarske, jer želi stvoriti Sjedinjene Države Europe. Kod ove točke razmatranja i stavovi su nam već odranije poznati.

Federacija ili konfederacija

Uvod u raspad nekadašnje zajedničke domovine SFRJ bila je rasprava o budućnosti naših republika, jer ispostavilo se da je

strogo centralizirana država pod vodstvom jedne partije neodrživa, a i nastali privredni problemi nisu rješivi u jednopartijskom sustavu. Glavno pitanje je bilo treba li budući ustroj zemlje južnih Slavena biti konfederativan ili labaviji federalan. To je bio problem i u SSSR-u, ali i u Čehoslovačkoj; oni su našli modalitete mirnog razlaza, naši »putujući predsjednici« za to nisu bili sposobni. Neki euoroskeptici upravo podsjećaju na naše iskustvo i predskazuju skori raspad EU, uzimajući za primjer Ujedinjeno Kraljevstvo, koje bi do konca ovog mjeseca trebalo napustiti europsko udruženje. Ne samo zbog Britanaca, Uniju doista trese određena kriza, prije svega zbog pitanja kako dalje? Dvije vodeće države EU, Francuska i Njemačka, simbolično su obnovile osnovni ugovor iz 1951. godine, koji je bio »početak« stvaranja sadašnje Unije, ali kako se veli »ne možeš dva puta stati u istu rijeku« i današnja situacija nije ista kao tada. Formalno, EU je stvorena Maastrichtskim ugovorom 1993. godine. U to doba naša zemlja se uveliko raspadala na svoje republike. Tada stvorena EU je jedina organizacija ove vrste na svijetu. Ova organizacija se stalno mijenja (npr. primanjem novih članova), istovremeno nadograđuje politike u kojima djeluje. Trenutno se može definirati kao federacija u monetarnim odnosima, poljoprivredi, trgovini i zaštiti okoliša; kao konfederacija u društvenoj i gospodarskoj politici, u zaštiti potrošača, unutarnjoj politici i kao međunarodna organizacija u vanjskoj politici. Upravo to su teme budućih izbora za EU parlament. Neki žele pojedinim državama članicama oduzeti dio suverenosti kao što je kontrola granice i kontrola koga će puštati u svoju zemlju, znači oni su za jednu centraliziraniju »briselsku politiku«. Tome se suprotstavlja Mađarska i njeni susjedi, tvrdeći da svaka članica treba zadržati svoj osnovni suverenitet. Ova politička borba tek se rasplamsava i pričat ćemo još o ishodu.

Quo vadis, Serbia?

Kod naših zapadnih susjeda, u Hrvatskoj, govori se također o ovim EU izborima mada još nije otvorena prava kampanja. Na internet stranicama rasprava već traje i čitajući različite stavove može se vidjeti da su slični ili istovjetni onima u Mađarskoj, što nije ni čudno. Kakva je situacija u našoj domovini Srbiji? Možemo konstatirati, prilično konfuzna. Srbija ponovo ima Vođu, kome slobodno možemo postaviti pitanje: »kuda ideš, Predsjedniče?«. A on će, sklapajući prste ispred prsa, s tajnovitim osmijehom odgovoriti: »znate, meni je najvažnija Srbija i neću dozvoliti da itko ponižava srpski narod; želimo postati članovi EU, ali ne po svaku cijenu; ne želimo biti članovi NATO-a i održavamo dobre odnose s Rusijom i Kinom koji su nam prijatelji i mnogo nam pomažu itd; itd.«. U Subotici bi se za takvu politiku reklo: »faljen Isus, na sve četiri strane«! Jedan bivši, također obožavani lider, je uspješno vodio sličnu politiku, ali kako smo rekli: »ne možeš dva puta stati u istu rijeku«. A vi odlučite: jeste li za Sjedinjene Europske Države ili ne! Ali zasad nemate pravo glasa, a možda nećete ni imati.

Arogancija namjesto argumenata

U prirodi većine ljudi je da radije prihvaćaju pohvale nego li kritike na svoj račun, pa makar prve bile i lažne, a druge dobronamjerne. Znaju to i podređeni: zbog prvih im se u perspektivi otvaraju vrata i za ostvarivanje vlastite koristi, zbog drugih se ona uglavnom zatvaraju. Kada je, pak, riječ o radu bilo kog parlamentarnog tijela, uloge su u načelu unaprijed i podijeljene tako da se od oporbe očekuje kritika vlasti, a od pozicije da ih argumentima pobija. Da, tako to pojednostavljeno zvuči u teoriji.

U praksi, međutim, pokazala je to i posljednja sjednica Skupštine grada (održana prošlog utorka, 26. veljače), stvari izgledaju ponešto drugačije i podsjećaju na vrijeme iz 2000. kada je u lokalnom parlamentu bila većina od 59 vijećnika iz redova DOS-a i 8 šutljivih i prestrašenih iz tada svježe pobijedenih **Miloševićevih** snaga. Pokazala je (i) posljednja sjednica Skupštine grada što se zbiva kada brojčana snaga i moć nadvlada razum i prepusti se emocijama namjesto elaboriranju argumenata. Jedan od najboljih primjera za to svakako je dvostruki istup vijećnika Srpske napredne stranke (SNS) **Stevana Bakića** na temu prosvjeda koji nešto više od mjesec dana traju u Subotici u kojima je građanima jasno stavio do znanja da ih se prati, snima, o njima vodi evidencija i sve što već pripada u djelokrug rada policijskih službi, ne objasnivši pritom s kojim pravom, za čije potrebe i s kakvim namjerama to on (po vlastitom priznanju u drugom nastupu) radi. Primjer ogoljene bahatosti – i to ne toliko prema oporbi koliko suštinski prema samim građanima – vladajuća većina pokazala je i objedinjavanjem rasprave o usvajanju programa poslovanja trinaest javnih poduzeća, jer, kako je to u jednom od svojih i inače

Drugo lice **SUBOTICE**

rijetkih pojavljivanja za skupštinskom govornicom naveo šef vijećničke grupe Demokratske stranke (DS) **Saša Vučinić**, ova tema po svom značaju i ozbiljnosti zaslužuje posebnu sjednicu, a ne realnu mogućnost da se u nekoliko minuta ozbiljno diskutira o postojećim problemima unutar poduzeća od kojih ovisi funkcioniranje grada. Pa ipak, vladajuća većina, odnosno njezini eksponenti na rukovodećim položajima u javnim poduzećima, i takvu je priliku propustila kapitalizirati najjačim oružjem – argumentima. Primjera radi, ravnatelj *Subotičke toplane* **Dervo Ahmetović** u svom nastupu nije odgovorio na primjedbe **Róberta Sebőka** iz Liberalno-demokratske partije (LDP) da je tvrtka na čijem je čelu ove godine za održavanje voznog parka izdvojila 2,5 milijuna dinara, kao i 176.000 dinara mjesečno za plaću ravnatelja! Bez odgovora, i to utemeljenog na racionalnim činjenicama, ovi podatci u svakom trenutku postaju ne samo adut u rukavu oporbe nego i predmet spekulacije kod građana što svakako ne utječe na smanjenje njihovog ionako nagomilanog nezadovoljstva, posebno ako se u obzir uzme i povećanje cijena za usluge koje *Subotička toplana* pruža.

Što se, pak, oporbe tiče, dovoljno je reći samo toliko da ju koliko-toliko dostojno pred građanima predstavlja Pokret za građansku Suboticu (PGS), odnosno bivši gradonačelnik **Jenő Maglai** i **Miroslav Milojević**, koji svojim primjedbama, pitanjima ili zaključcima ukazuju na dio problema unutar lokalne samouprave, a koji su najvećem dijelu javnosti nepoznati. Sve ostalo, kao i 2000.: šutljivo i preplašeno.

Z. R.

Bački Vinogradi na hrvatskom Kraljev Brig

Odlukom Skupštine grada Subotice naselje Bački Vinogradi je dobilo i svoje ime na hrvatskom jeziku Kraljev Brig, pored srpskog Bački Vinogradi i mađarskog Királyhalom. To je odlučeno na sjednici održanoj 26. veljače kada je gradska skupština usvojila izmjene Statuta grada u postupku zakonskog usklađivanja i ujednačavanja s pokrajinskom odlukom o utvrđivanju tradicionalnih naziva naselja na hrvatskom jeziku. U toj odluci nalazi se i prijedlog Hrvatskog nacionalnog vijeća da naselje Bački Vinogradi dobije naziv Kraljev Brig. Za skupštinskom govornicom čulo se da naziv Kraljev Brig nije na hrvatskom, jer bi onda bio »brijeg«, nego na bunjevačkom »jeziku«.

»Ovu odluku vidim kao produženje odredbe kojom se Bunjevci tjeraju da se izjašnjavaju kao Hrvati. Naziv na bunjevačkom jeziku se gura kao da je na hrvatskom, što je neprihvatljivo«, istaknuo je predsjednik Saveza bačkih Bunjevaca **Mirko Bajić**.

Predstavnici Hrvata u Vojvodini, pak, ističu da su samo iskoristili zakonsko pravo, a da je ikavica dio hrvatske kulturne baštine.

»Hrvatska zajednica je heterogena, a značajan broj njenih pripadnika koristi ikavicu, te je i mi ovdje baštinimo kao dio nasljeđa. Naši preci su govorili ikavicom i imenovali mjesta ikavicom. Svaka polemika i prigovor u sebi sadrže zlonamjernost ili nekompetentnost i za cilj imaju ponovo osporiti legitimno pravo

da se uz identitetski sastav Hrvata u Srbiji ikavica, kao kulturno naslijeđe, otrgne. Na to nećemo pristati«, poručio je predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**.

POVJERENSTVO ZA DODJELU ZVANJA I PRIZNANJA SKUPŠTINE GRADA sukladno članku 5. stavak 6. Odluke o ustanovljenju zvanja POČASNI GRAĐANIN, priznanja PRO URBE i priznanja *Dr. Ferenc Bodrogyári* (*Službeni list Grada Subotice*, br. 24/17- pročišćeni tekst)

OBJAVLJUJE JAVNI POZIV ZA PRIKUPLJANJE INICIJATIVA ZA DODJELU PRIZNANJA DR. FERENC BODROGYÁRI NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE

PRIZNANJE *DR. FERENC BODROGYÁRI* se dodjeljuje istaknutim kulturnim stvaraocima (ne starijim od 40 godina), u području književnosti, likovne, glazbene umjetnosti, kazališne i filmske umjetnosti, koji su svojim djelima i činjenjima pridonijeli razvitku kulturnog života grada ili dali doprinos na polju kulture u tuzemstvu i inozemstvu, uzimajući u obzir zapažena ostvarenja u prethodnoj kalendarskoj godini.

Tekst Javnoga poziva nalazi se na sajtu grada: www.subotica.rs u odjeljku natječaj i oglasi.

Predsjednik Povjerenstva,
Srđan Marjanović, v. r.

Tradicionalno okupljanje pred korizmu

Debo četvrtak u DSHV-u

Pokladni običaj ovdašnjih bunjevačkih Hrvata – *Debo četvrtak* obilježio je i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, dajući tako u proteklih dvadesetak godina svoj prinos očuvanju našeg bogatog kulturnog naslijeđa. Tim se povodom u četvrtak, 28. veljače, u Domu DSHV-a okupio veliki broj članova i simpatizera stranke, među kojima su bili i predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, hrvatskih kulturnih udruga, medija na hrvatskom, obrazovnih ustanova u kojima se odvija nastava na hrvatskom jeziku, Katoličke Crkve.

U svom pozdravnom govoru predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** je rekao kako se simbolika ovoga dana prepoznaje i u sadašnjem društvenom trenutku.

»Trenutku kada smo odahnuli jer smo uspjeli ostvariti do sada nezabilježen uspjeh u povijesti kada su u pitanju izbori za Hrvatsko nacionalno vijeće, kada je lista koju je predvodio DSHV osvojila maksimalnih 29-ero vijećnika. Vrijeme kada smo uspostavili institucionalnu komunikaciju s najvišim predstavnicima vlasti u Srbiji, te ju nastavili s najvišim predstavnicima vlasti u Hrvatskoj, s vrlo čvrstim obećanjima da će se problemi i interesi Hrvata u Vojvodini prepoznavati, te da će se oni isto tako početi sustavno rješavati. Svjesni smo da bez pomoći Hrvatske malo toga možemo učiniti, a isto tako znamo da gotovo ništa ukoliko vlasti u Srbiji to ne budu omogućile.«

Također je istaknuo da je pred DSHV-om najveći izazov – održavanje redovite izborne skupštine stranke, a prije nje do konca

ožujka sljedeće godine trebaju biti održani izbori u svim mjesnim organizacijama i podružnicama.

Govoreći o položaju Hrvata u Srbiji, on je rekao kako je cilj vodstva da se životi građana hrvatske nacionalnosti odvijaju na dostojanstven način, »da nismo objekti nikakvih diskriminacija i da budućnost osvajamo kao ravnopravni građani države čije poreze plaćamo iznad prosjeka. Mi hoćemo ravnopravnost, jednakost i dostojanstvo Hrvata u Srbiji, Vojvodini, Subotici i u svakoj lokalnoj zajednici. Ne želimo biti nadglasavani, ne želimo biti zaobidjeni, ne želimo biti isključeni iz procesa donošenja odluka, ne želimo biti negativno predstavljeni u javnosti i tako gurani u segregirani prostor«. To, po riječima Žigmanova, treba biti glavni program oko kojeg se sve pozitivne snage i svi konstruktivni pojedinci moraju okupiti i zajedno boriti za ostvarenje tih vrijednosti, »jer samo aktivni, samo za borbu i ostvarenje naših ciljeva raspoloženi, možemo našu ali i budućnost naše djece činiti svijetlom. Tko će, ako mi nećemo«.

Debo četvrtak je posljednji četvrtak u pokladama prije Čiste srijede, dana kada počinje korizma. Na ovaj dan, za predstojeće vrijeme posta, svaki vjernik pripremao se tako što je jeo devet puta. Na taj način, vjerovalo se, skupio bi dosta energije da može izdržati četrdeset dana posta i nemrsa tijekom korizme. Posljednje, deveto jelo na *Debo četvrtak* bili su *fanki* (krafne), koji su već tradicionalno posluženi i u DSHV-u.

I. P. S.

Na preljskom stolu – knjiga i riječ

Hrvatska čitaonica je samostalno ili u sunakladi od prošlog Književnog prela pa do danas tiskala četiri knjige

Kako smo već naviknuli na *Književnom prelu*, ponuđena je hrana za dušu – knjiga i riječ uz razne začine. Trinaesto *Književno prelo* okupilo je djecu, mlade, pa i one malo starije izvođače, a održano je 1. ožujka u dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* u Subotici.

Bila je ovo ujedno i prigoda podsjetiti se na rad *Hrvatske čitaonice* u proteklih godinu dana. Predsjednica čitaonice **Bernadica Ivanković** podsjetila je na značajnije manifestacije, poput *Dana hrvatske knjige i riječi – Dana Balinta Vujkova*, *Susreta pučkih pjesnika Lira naiva 2018.*, *Pokrajinske smotre recitatora*, te *Etnokampa* koji je prošle godine dosegao brojku od 120 djece.

Hrvatska čitaonica je ujedno i nakladnik, te je samostalno ili u sunakladi od prošlog *Književnog prela* pa do danas tiskala četiri knjige. Po njenim riječima, ovo je bila uspješna godina, tijekom koje je ujedno praćena i knjiška produkcija Hrvata, koju je analizirala prof. **Klara Dulić** i ocijenila vrlo dobrom.

Nove knjige

U proteklih godinu dana tiskana je knjiga *Bajke 2* u ediciji *Izabrana djela Balinta Vujkova*, zbornik radova sa Znanstvenog skupa s *Dana hrvatske knjige i riječi – Dana Balinta Vujkova*. U protekloj godini tiskana je i knjiga izabranih stihova s *Pokrajins-*

skog susreta pučkih pjesnika *Lira naiva* pod nazivom *Nova nada* i slikovnica za djecu *Čudnovata godina*, za koje je stihove napisala **Ljubica Kolarić-Dumić** rodom iz Kukujevac, a knjigu je ilustrirala **Adrijana Vukmanov Šimokov**.

Raznovrstan program

Osim knjige i riječi, na ovome prelu ponuđena je i pjesma te su kao gosti nastupili *Bodroški bečari*, muška pjevačka skupina Kulturno-umjetničkog društva Hrvata *Bodrog* iz Monoštora, koji su izveli nekoliko prikladnih tradicijskih pjesama. Svoje stihove govorili su i sudionici *Pokrajinskog susreta pjesnika Lira naiva*, **Ivan Tumbas**, koji je napisao pjesmu za ovo prelo, te **Katica Bačić** koja je govorila svoje stihove o međunarodnom Danu žena, 8. ožujku.

Voditelji programa **Katarina Ivanković Radaković** i **Ivan Huska** podsjetili su nazočne i na hrvatske velikane u Vojvodini, čijih se značajnih obljetnica rođenja ili smrti prisjećamo ove godine. Na ovogodišnjem *Književnom prelu* predstavljeno je i nekoliko pjesama koje je sakupio i zapisao jedan od velikana **Ive Prčić**, a izbor iz njegove knjige *Bunjevačke narodne pisme*, za recital je priredila **Katarina Čeliković**. Recital *Bunjevac i Bunjevka u narodnoj pismi* izveli su **Luka Ješić**, **Marija Magdalena Huska**, **Klaudija Bašić**, **Lana Vojnić Hajduk** i **Marijan** i **Mila Rukavina**, dok su ih pjesmama pratili **Martina Čeliković** i **Marija Šarčević**.

Tijekom večeri nastupio je i dječji zbor, kojeg čine sudionici *Etnokampa* 2018. godine, a posjetitelji su imali prigodu i sudjelovati u nagradnoj igri.

Kod liječnika

Kako je i uobičajeno na kraju večeri, uslijedila je predstava u izvođenju dječjeg dramskog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo*. Predstavu *Kod liječnika*, koju je napisala **Đula Milodanović**, s djecom je uvježbala i tekst za scenu priredila **Nevena Mlinko**. Ovu predstavu su mladi glumci prije dva tjedna premijerno izveli na *Prelu* u Zagrebu, a u glavnim ulogama su **Iva Franciš-**

ković kao medicinska sestra i **Karlo Kujundžić** u ulozi liječnika. U ovoj glumačkoj postavi su sudjelovali i **Dejana Vukov**, **Luka Ivković**, **Iva Gabrić**, **Jasmina Vukov**, **Barbara Piuković**, **Ines Vojnić**, **Natalija Janković**, **Lea Vojnić Purčar** i **Kristijan Pelhe**.

Ovogodišnjem *Književnom prelu* nazočili su i veleposlanik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu **Gordan Bakota**, generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**, predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** i predsjednica Odbora za obrazovanje **Margareta Uršal**, te predstavnici hrvatskih udruga i Katoličke Crkve. Ž. V.

Općinska smotra recitatora *Pjesniče naroda mog*

Gradska knjižnica u Subotici i ove je godine bila domaćin Općinske smotre recitatora *Pjesniče naroda mog*, koja je održa-

na 5. ožujka. U tri skupine nastupilo je oko 90 djece, a tročlano povjerenstvo u sastavu: glumac Narodnog kazališta u Subotici

Milan Vejnović, glumica **Márta Béres** i profesorica **Katarina Čeliković** imali su zadatak izabrati one najbolje.

Na Zonsku smotru recitatora, koja će biti održana sutra, 9. ožujka, na hrvatskom jeziku plasirali su se sljedeći učenici:

Mlađi uzrast (učenici od 1. do 4. razreda osnovne škole): **Marijan Rukavina** i **Magdalena Suknović**.

Srednji uzrast (učenici od 5. do 8. razreda osnovne škole): **Ivan Huska**, **Marija Magdalena Huska**, **Katarina Ivanković Radaković**, **Luka Ješić** i **Lana Vojnić Hajduk**.

Najstariji uzrast (učenici srednje škole): **Katarina Piuković**.

Pobjednici Općinske smotre sudjelovat će na Zonskom natjecanju koje će za općine Apatin, Sombor, Bačka Topola, Ada, Senta, Mali Iđoš i Subotica biti održano također u Gradskoj knjižnici u Subotici.

Ž. V.

85. Veliko bunjevačko-šokačko prelo u Somboru

Svita sa svi strana

Pokladno vrijeme je vrijeme preljskih okupljanja. Onih koja su se, od nekadašnjih okupljanja po salašima pretvorila u javne proslave s večerom i glazbom, plesom i veseljem koje traje dok ne posustanu i oni najizdržljiviji. I što onda napisati? Kako prirediti novinarski tekst, a ne ponoviti ono napisano za prijašnja prela? Kako izbjeći one stereotipe – program je vodio taj i taj, gostima *Prela* se obratio taj i taj i bilo je lijepo i veselo? Htjela sam to preduprijediti, pa sam za ovogodišnje *Prela* napravila svoju strategiju – potražiti ću neke zanimljive goste prela i kroz njihovu priču ispričati i priču o 85. *Velikom bunjevačko prelu*. Je li strategija bila dobra ili mi se jednostavno posrećilo, tek bili su ti razgovori ugodni, a priče zanimljive.

Povratak korijenima

Samo zbog *Prela* u *Nazoru* iz Budimpešte je doputovao odvjetnik **Tamás Matarits**, a razlog su njegovi hrvatski korijeni za kojima je tragao i koje je našao u Somboru i okolici prije desetak godina.

»Ja sam Mađar hrvatskog podrijetla, a moj pradjed bio je Hrvat Bunjevac iz Sombora. Oženio je Mađaricu, a kako je umro sa samo 26 godina izgubili smo vezu s hrvatskim dijelom obitelji.

Mene su uvijek interesirali ti naši hrvatski korijeni, ali presudio je jedan san prije 13 godina. U tom snu šetao sam grobljem i na njemu vidio mnoge spomenike obitelji Matarić. Tada sam odlučio istražiti obiteljsko stablo i uz pomoć **Ference Brauna** iz Bezdana doznao tko su moji preci, moji rođaci. Da bih mogao s njima razgovarati, naučio sam i hrvatski i godišnje u Somboru dođem nekoliko puta«, kaže Matarits, koji je na prelo doveo i svog prijatelja, odvjetnika iz Varšave.

Na *Prelu* sam srela još jednog zanimljivog gosta, ali za razliku od prethodnog, škrtog na riječima. Za novine nije htio razgova-

rati, a iz onoga što je rekao tijekom našeg neslužbenog razgovora uspjela sam doznati da je iz Čapljinice došao u Novi Sad, jer radi na otvorenju jedne tvrtke iz IT sektora. Željao mu je upoznati Hrvate koji žive ovdje, pa je tako bio na *Prelu* u Subotici, a kada je u *Hrvatskoj riječi* pročitao objavu za prelo u *Nazoru* odlučio je doći i do Sombora. Mnogo pričljiviji bili su gosti iz Vinkovaca, kojima je ovo bio drugi dolazak na *Prela*.

»Upoznali smo prijatelje prošle godine u Subotici, pa su nas oni nagovorili da dođemo i na somborsko *Prela*. Svidjelo nam se i evo nas opet skupa u Somboru«, kaže **Stjepan Šporčić** i već sada najavljuje da će njegovo društvo doći i sljedeće godine na *Nazorovo Prela*. Među gostima iz Hrvatske bili su i članovi KUD-a *Orljava* iz Pleternice. Nisu sudjelovali u programu već su jednostavno željeli biti gosti *Prela* u Somboru.

»Surađujemo s *Nazorom*, ali na *Prelu* još nismo bili. Malo je ovo drugačije od naših smotri folkloru. Mogu reći da mi također plesmo bunjevačke plesove, ali je prekrasno vidjeti kako to rade izvorni Hrvati Bunjevci«, kazao je predsjednik KUD-a *Orljava* **Goran Kovačević**.

Među svojima

Među gostima i poznato lice **Goran Ivanović Lac**, ali ovoga puta ne kao autor emisija u kojima su sudjelovali i vojvođanski Hrvati, već u ulozi dužnosnika Osječko-baranjske županije.

»Ostvarili smo dobru suradnju s udrugama u Bačkoj. Nije toliko važan novac, koliko suradnja udruga, razmjena gostovanja. Ta suradnja s našim Hrvatima u Bačkoj može unaprijediti njihov život, a nama pružiti zadovoljstvo da smo uspjeli pomoći Hrvatima izvan granica Hrvatske«, kaže Ivanović.

On je istaknuo da postoje i druge mogućnosti suradnje, ali na tome tek treba raditi.

Tjedan u Somboru

Od »papira« do stvarnog života

Obradovala me je ovih dana vijest da će se slika Sombora, barem ona koja se odnosi na izgled reprezentivnih, prepoznatljivih građevina početi mijenjati. Nagovještava

to nova gradska odluka koja obvezuje

vlasnike da održavaju svoje objekte, doslovno od temelja do krova. Za početak, građevinska inspekcija obići će centar grada, sagledati stanje, a onda naložiti vlasnicima da urade plan sanacije i uređenja i u narednom koraku svoje zgrade i upristoje. Očekivano, to se prije svega odnosi na zaštićenu jezgru grada, a tu posla itekako ima. Ako se bude istrajalo u provođenju ove odluke i u tome da ona važi za sve. Bez razlike. I novac neće biti izgovor, jer ukoliko to ne urade sami vlasnici, fasade i zgrade uredit će gradsko komunalno poduzeće, a račun za naplatu stići će istim tim vlasnicima čije se zgrade godinama urušavaju. Izgleda idealno. Na papiru. A kako će biti u stvarnom životu tek trebamo vidjeti. Mnogi sumnjičavo vrte glavom. Bez velike vjere da će nekih velikih promjena stvarno i biti. Tim *nevjernim Tomama* za pravo daje mnogo toga. Posljednji primjer je »slučaj« Nacionalne službe za zapošljavanje. Na staroj prizemnici, izgrađenoj u XIX. stoljeću, autentična drvena kapija s detaljima od kovanog željeza skinuta je i umjesto nje postavljena replika od aluminija. Rastužilo je to Somborce, koji se pitaju na što će to grad ličiti za koju godinu, ili što će za koju godinu ostati od onog negdašnjeg Sombora kojim se svi toliko ponosimo. Rastužilo i naljutilo, jer opravdano je pitanje je li urađeno baš sve da se tako nešto spriječi? Isto kao što su se Somborci prije nekoliko godina pitali kako je bez traga mogla nestati stara drvena kapija na zgradi Matičnog ureda, u samoj pješačkoj zoni. Bez traga. I nitko nije kriv. A umjesto stare drvene kapije, dva krila jedne od prepoznatljivih somborskih zgrada, građenih u neorenesansnom stilu, spaja ružna, željezna, rešetkasta kapija.

Z. V.

»Hrvatska je članica Europske unije i sigurno da naša iskustva mogu puno pomoći. Uostalom, to je obećao i župan prilikom susreta s udrugama iz ovog dijela Bačke. Mi želimo da u projektima prekogranične suradnje bude ugrađena i komponenta hrvatske nacionalne manjine u Srbiji. Kroz te prekogranične projekte mora se poboljšati materijalni status naših udruga«, kaže Ivanović.

»Zadovoljni smo što se okupilo ovoliko svita, a naročito nam je drago što su nam došli prijatelji iz Hrvatske, Mađarske, pa čuli ste čak i iz Poljske. Došli su i dužnosnici Veleposlanstva, konzulata iz Subotice i Mostara, predstavnici HNV-a, udruga, ali mi smo se dogovorili da ovo bude *Prelo* na kome ćemo svi biti glavni gosti«, kazao je predsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor Mata Matarić**.

A preljuskog slavlja nema bez dobre glazbe. Ovoga puta tu zadaću imali su somborski tamburaši – Tamburaški sastav *Mesečina*. I već su dobili angažman za naredno *Prelo*. I nešto posebno: na *Preli* se čulo i nekoliko pjesama u izvođenju opernog pjevača iz Osijeka **Vlaha Ljutića**. A da se domaćini ne uvrijede, dodat ću još da su u programu sudjelovali *Nazorovi* glumci i folklorasi, a svi gosti *Prele* na dar su dobili novi broj *Miroljuba*.

Z. V.

**Projekt zaštite multikulturalne baštine Vojvodine
Čuvarkuća, Vojvodina – naša kuća predstavljen u Rivici**

Učinimo vidljivijim manjinske zajednice

»Želja nam je da u budućnosti, osim likovnih umjetnika, podržimo i književnike, pjesnike, kao i neke druge umjetnike ali i stare obrtnike koji su možda malo skrenuti u drugi plan. Kroz ovaj projekt želimo dati svoj doprinos kako bi i oni bili vidljiviji u medijima i građanstvu u Srbiji«, kaže Svetlana Tomov

U razdoblju od siječnja 2018. do lipnja 2020. godine, Fondacija 021 iz Novog Sada, u suradnji s partnerskim nevladinim organizacijama iz Srijema, Banata i Bačke (CeSER iz Rume, Centar za razvoj civilnog društva Zrenjanin i KUD Branko Radičević iz Bečeja), realizira projekt Čuvarkuća. Ovaj projekt jedan je od onih koji su dobili podršku na otvorenom natječaju za medije i nevladine organizacije Delegacije Europske unije 2017., a glavna aktivnost projekta jest promocija i suradnja 12 vojvođanskih mjesta, po četiri iz Srijema, Banata i Bačke. Opći cilj Fondacije je aktivno sudjelovanje u pozitivnoj transformaciji društva promoviranjem, zaštitom i unaprjeđenjem humanitarnih aktivnosti, ljudskih, građanskih i manjinskih prava, ravnopravnost spolova, demokratskih vrijednosti, europskih integracija i međunarodnog razumijevanja kulture i javnog informiranja, znanosti i obrazovanja. Također, jedan od važnih ciljeva projekta jest da pridonese boljem razumijevanju i suradnji različitih nacionalnih, vjerskih i kulturnih zajednica u Vojvodini, posebno onih koje nisu često vidljive u javnosti. Rivica, srijemsko selo nadomak Iriga, bilo je mjesto gdje je prošlog vikenda održana kulturno-edukativna manifestacija Čuvarkuća.

Prednost manjim mjestima

Posjetitelji su tijekom dana imali prilike vidjeti razne rukotvorine i proizvode domaće radinosti, uživati u kulturno-umjetničkom programu i domaćim specijalitetima koje su pripremili domaćini.

»To nam je šesto po redu selo u okviru projekta koji smo započeli početkom 2018. godine. Rivice su jedno malo mjesto ušuškano među vinogradima Fruške gore i interesantno je zbog velikog broja vinara koji ovdje žive i rade. Nama je važno da istaknemo vojvođansko selo i da pokažemo različitosti koje postoje u Vojvodini. Željeli smo pokazati jedno manje mjesto, donijeti jednu izložbu akademskih slikara u selo kako bi mještani mogli vidjeti visoku umjetnost. Dovedi smo i ljude iz gradova i iz ostalih mjesta iz Vojvodine u Rivicu kako bi i oni mogli vidjeti što se ovdje dešava. Interesantno nam je da to bude ovdje zato što se u Rivici od 1. do 3. ožujka održava jedan veliki festival vina, koji

okuplja veliki broj vinara i proizvođača hrane«, istaknula je upraviteljica Fondacije 021 **Svetlana Tomov**.

Doprinos hrvatskoj kulturi

Kako tijekom razgovora navodi, cilj projekta je promocija multikulturalnosti u Vojvodini, promocija različitosti koje postoje i različitih nacionalnih zajednica koje tu žive. Nakon 12 održanih manifestacija javnosti će biti predstavljen dokumentarni film u kojem će biti objedinjeno sve ono što se dešavalo tijekom realiziranja projekta.

»Suradnja s predstavnicima nacionalnih zajednica je odlična. Gdje god da smo otišli, ljudi su nas dočekali širokog srca. Dopalo im se što želimo istaknuti nešto

što se dešava u njihovoj lokalnoj sredini. Naišli smo na njihovu veliku podršku i želju od svih nacionalnih zajednica s kojima smo se susretali, da nastavimo s projektom. Želja nam je da u budućnosti, osim likovnih umjetnika, podržimo i književnike, pjesnike, neke druge umjetnike, ali i stare obrtnike i slično, koji su malo skrenuti u drugi plan. Kroz ovaj projekt želimo dati svoj doprinos kako bi i oni bili vidljiviji u medijima i građanstvu u Srbiji. Želimo istaknuti i značaj hrvatske kulture, pogotovo u Srijemu. Zato su nam sljedeća destinacija Putinci i Golubinci, gdje živi veći broj pripadnika hrvatske nacionalne zajednice. Već smo dogovorili suradnju s udrugom Tomislav iz Golubinaca i zato ih

 Svetlana Tomov

Tjedan u Srijemu

Nemar ili nekultura?

I pored zabrana da se animalni otpad odlaže na za to predviđenim mjestima, česta slika u Srijemu su uginule životinje pored cesta u neposrednoj blizini naseljenih mjesta. Odbačene strvine predstavljaju potencijalnu opasnost za ljudsko zdravlje i

okolinu, jer predstavljaju najveći mogući izvor infektivnog materijala i opasnosti za širenje bolesti životinja koje se prenose na čovjeka. Ovakav problem prisutan je već godinama u Lačarku, mjestu pored Srijemske Mitrovice. Velike količine otpada, strvina životinja koje se nalaze u blizini samog puta, svakodnevna su slika na samom ulasku u to mjesto. Mještani Lačarka kažu da je razlog za nepropisno odlaganje animalnog otpada nepostojanje jama i stočnih grobalja, pa su stočari (koji su inače u najvećoj mjeri zastupljeni u ovom dijelu Srijema: Kuzminu, Martincima i Lačarku) prinuđeni svoje uginule životinje odlagati na mjesta koja nisu predviđena za to. Je li to opravdanje? Sigurno da nije, pogotovo što posljedice takvog neodgovornog ponašanja mogu biti kobne po ljudski život. Ohrabrujuća je vijest da će vlasti učiniti nešto po tom pitanju. Naime, početkom mjeseca u Mjesnoj zajednici Lačarak održan je sastanak na kojem su, osim predstavnika Gradske uprave za poljoprivredu i zaštite životnog okoliša Grada Srijemska Mitrovica **Vladimira Nestorovića**, prisustvovali i stočari iz Lačarka, veterinarska inspekcija, veterinarini kao i predstavnici te mjesne zajednice. Rješenje problema nepropisnog odlaganja animalnog otpada u ovom selu vide u postavljanju kontejnera za njihovo odlaganje. Već u narednih deset dana oni će biti postavljeni na izlasku iz Lačarka prema Martincima, a animalni otpad će svakodnevno odvoziti kafilerija iz Sombora. Takvo mjesto trebalo bi prema njihovim riječima biti apsolutno prihvatljivo za odlaganje uginulih strvina. Do kraja godine u planu je da se nabave i kontejneri hladnjače, da se deponij dodatno uredi i prilagodi standardima predviđenim zakonom. Ono što jedino preostaje jest da stočari stvore naviku da postavljene kontejnere koriste i da animalni otpad ne odlažu kao do sada, u kanalima, atarima i na divljim deponijima. Nažalost, (ne)kultura odlaganja otpada i ne samo animalnog, prisutna je ne samo u ruralnim nego i u urbanim sredinama. A smatram da je, i pored dobre volje nadležnih, ipak potrebno vrijeme za stvaranje dobrih navika kod ljudi, koje pojedinci očito nisu stekli do sada.

planiramo posjetiti i istaknuti značaj hrvatske kulture u Vojvodini», kazala je Tomov.

»Zauvijek živ«

Projekt nosi simbolično ime po čuvaruči, otpornoj ljekovitoj biljci koja se spominje u starim dokumentima kao »biljka koju svi moraju uzgajati na krovovima kuća«, jer se smatralo da štiti od vatre i udara groma. Prijevod latinskog naziva biljke je – zauvijek živ, što i upućuje na cilj projekta, na promociju zajedništva i suradnje vjerskih i kulturnih zajednica u Vojvodini radi stabilnosti i napretka, kako Pokrajine tako i Srbije.

»Čast nam je da imamo priliku predstaviti šestu po redu u nizu od 12 manifestacija pod simboličnim nazivom *Čuvaruča*, jer je u pitanju manifestacija koja se na specifičan i poseban način trudi očuvati tradiciju i kulturu naroda i skrenuti pozornost na one manje zajednice koje nisu toliko vidljive u medijima. Zadovoljstvo nam je što smo dio ovog velikog projekta. Značajno je istaknuti tu različitost naroda i spojiti ih na neki način u jedno. *Čuvaruča* ističe tu različitost na koju smo mi u Srijemu ponosni«, ističe **Smiljana Marinković** iz nevladine organizacije CeSER iz Rume.

Promoviranje umjetnika u malim sredinama

Kroz realiziranje projekta želi se staviti naglasak i na decentralizaciju umjetnosti, aktiviranje i promoviranje mladih stvaralaca. Ovoga puta u Rivici su predstavljena umjetnička djela nastala na likovnoj koloniji *Čuvaruča*, Centra za razvoj likovne umjetnosti Jazak.

»Već 15-ak godina bavimo se promocijom umjetnosti na ovim prostorima. Prepoznali smo se i u ovom projektu Fondacije 021. Oni su nas pozvali kako bismo razmijenili iskustva, jer naša osnovna ideja jest da približimo ovoga puta samo likovnu umjetnost malim sredinama. Zato likovne kolonije održavamo u različitim mjestima, počevši od Jaske gdje imamo galeriju, zatim u Vrdniku i Čortanovcima. Gdje god su se stekli uvjeti da organiziramo likovnu koloniju, mi smo pristupili organizaciji i pozivali slikare da nam se pridruže kako bismo predstavili likovnu umjetnost maloj sredini«, kaže slikar iz Vrdnika **Konstantin Gušić**.

Realiziranje projekta finansijski podržava Europska unija, Balkanski fond za demokraciju Njemačkog *Marshallovog* fonda i Veleposlanstvo Kraljevine Norveške u Beogradu.

S. D.

S. D.

Manifestacije u Šidu, Novom Slankamenu, Nikincima i Surčinu

Pokladne zabave diljem Srijema

Protekloga vikenda pokladne zabave – *mačkare* i maskenbali, održane su u nekoliko mjesta u Srijemu. U petak, 1. ožujka, maskenbal je održan u prostorijama HKD-a *Šid*. Stariji i mlađi članovi udruge iz Šida, Sota i okolnih mjesta obučeni u raznobojne maske okupili su se u prostorijama Društva, gdje su uz druženje, ples i pjesmu uz degustaciju kokica i domaćih krafni, obilježili ovu pokladnu manifestaciju.

Tradicionalni pokladni maskenbal održan je u subotu, 2. ožujka, u Novom Slankamenu, u organizaciji HKPD-a *Stjepan Radić*. Maskenbal je okupio lijepi broj sudionika, a među ostalima,

Nikinci

Surčin

sudionika, sudeći po raznolikim maskama. A s obzirom da im je jedan od glavnih ciljeva obnavljanje običaja surčinskih Hrvata, iz ove udruge nagovještavaju da će već iduće godine krenuti korak dalje i u suradnji s lokalnom samoupravom pokušati *mačkare* izvesti na ulicu, baš onako kako je to nekada bilo u Surčinu u pokladno vrijeme.

S. D.

nazočio mu je zastupnik u Narodnoj Skupštini Srbije **Tomislav Žigmanov**. A kao i prethodnih godina, mještani Nikinaca, Platičeva i Hrtkovaca okupili su se 3. ožujka na maskenbalu u Nikincima, koji svake godine organizira župa Svetog Antuna Padovanskog i mađarski KUD *Sándor Petőfi* iz tog mjesta.

Pokladna manifestacija *mačkara* je istoga dana održana i u Surčinu, u organizaciji Hrvatske čitaonice *Fischer*. Prva manifestacija ovakvog tipa po prvi puta je u organizaciji ove udruge održana prošle godine. Ove godine *mačkare* su pokazale kreativnost i maštovitost

Šid

Petrovaradinske pokladne maškare

Od bubamare do letećeg policajca

Zabava, zatim zabava, po malo stjecanja hrabrosti u javnom nastupu i opet: zabava! To su bili ciljevi petrovaradinskih pokladnih maškara, koje je organiziralo 2. ožujka HKPD Jelačić iz Petrovaradina. U sali Dobrovoljnog vatrogasnog društva sakupilo se dvadesetak djece, njihovi roditelji, bake i djedovi. Bubamara, vila, princeza, kauboj, kraljica, jednorog, nogometaš, barbika, Darth Vader, robot, zec i nogometaš su odmah počeli pripremati svoj nastup, izvedući nešto kasnije šaljivi igrokaz *Zrcalo*, obradu priče **Grigora Viteza**. Za igrokaz su se marljivo spremali svake subote u okviru dječje kreativne radionice *Petrovaradionice* strpljivo vježba-

jući svoje uloge s voditeljicom **Brankom Dačević**. **Tijana, Andrea, Jovana, Viktor, Ema, Matea, Tajna, Aljoša, Lea, Ena, Relja, Martin, Aleksandar i Filip**, obučeni u svoje, ali i kostime koje su izrađivali s prof. **Tatjanom Štimac**, odlično su odglumili svoje uloge, no vašem reporteru nije pošlo za rukom prepoznati tko je tko, jer su im maske bile savršene, a njihovo nošenje još bolje. Maškare su nepredvidive, te su, u defile i ples koji su uslijedili, »upali« i debeli mornar, mala vještica, lovac, Elsa, Crvenkapa i policajac, ispočetka je s djecom bio (za ovu priliku) dobri gusar, vi-

đena je i dvorska luda... Starija djeca koja su sudjelovala isprva su pokušavala smiriti nešto mlađu, čije je uzbuđenje bilo na vrhuncu (potekla je i po koja suza), pa su kasnije odustala, i sa strane gledala njihove nepodopštine. Prisutni (mlađani) policajac dao je također sve od sebe, no maškare su maškare... Nakon povorke maski, težak zadatak je imalo prosudbeno povjerenstvo, koje je bubamari, zecu i jednorogu dodijelilo prve tri nagrade za najbolje maske i nastupe, no time se zabava nije završila. Nastavljena je recitacijama, glazbom i zakuskom.

M. T. / Foto: Saša Medovarski

Hrvatska riječ i ZKVH na novosadskom Sajmu knjiga

NOVI SAD – Međunarodni sajam knjiga u Novom Sadu otvoren je u utorak i traje do ponedjeljka, 11. ožujka. I na ovogodišnjem sajmu svoja najnovija izdanja predstaviti će i hrvatski nakladnici iz Vojvodine, a u organizaciji dvaju resornih pokrajinskih Tajništava.

Predstavljanje NIU *Hrvatska riječ* i ZKVH-a bit će održano danas (petak, 8. ožujka), na središnjoj sajamskoj bini od 13 sati. Ovom prilikom bit će riječi o novom broju književnoga časopisa *Nova riječ* koji se objavljuje u sunakladi ove dvije ustanove, uz poseban naglasak na tematu posvećenom mladim pjesnicima. Također, bit će riječi i o knjizi pjesama *Slike iz beskraj* **Vedrana Horvackog**.

Tijekom sajma, na štandu resornog Pokrajinskog tajništva bit će izložene novije knjige i periodične publikacije hrvatskih nakladnika iz Vojvodine.

Ulaz na Sajam knjiga je besplatan, a radno vrijeme je od 10 do 19 sati. Uz Sajam knjiga istodobno se održava i Izložba umjetnosti *Art expo* (u okviru koje je priređena i izložba manjinskih zavođa *Slikom zajedno*), te Sajam obrazovanja *Putokazi*.

Znanstveni kolokvij ZKVH-a u Hrtkovcima

HRTKOVCI – Znanstveni kolokvij ZKVH-a na temu *Svadbeni običaji srijemskih Hrvata* bit će održan večeras (petak, 8. ožujka) u vjeronaučnoj dvorani župe sv. Klementa u Hrtkovcima, s početkom u 19 sati. Uvodničarke su studentice **Andrea Bosnić** i **Ana-marija Knežević**. Autorice će predstaviti rezultate terenskog istraživanja provedenog u travnju 2018. na temu svadbenih običaja srijemskih Hrvata u Vojvodini. Istraživanje je izvršeno u okviru kolegija Prakse terenskog istraživanja pri Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, pod mentorstvom prof. dr. sc. **Milane Černelić**, a uz potporu i organizaciju ZKVH-a. Istraživanje se temelji na polustrukturiranim intervjuima s kazivačima iz Srijemske Mitrovice, Hrtkovaca, Nikinaca i Rume.

Večer pjesama Olivera Dragojevića

SUBOTICA – Koncert pjesama jednog od najpoznatijih hrvatskih pjevača **Olivera Dragojevića** će zbog velikog zanimanja

publike biti ponovno održan u HKC-u *Bunjevačko kolo*, i to sutra (subota, 9. ožujka) s početkom u 20 sati. Najveće hitove ovog muzičkog velikana izvodi **Marko Žigmanović** sa svojim bendom. Ulaznice po cijeni od 500 dinara mogu se kupiti u caffe-u *Brokat* i butiku *Woodoo*.

Korizmena izložba Darka Vukovića u Đakovu

ĐAKOVO – Spomen-muzej biskupa Josipa Jurja Strossmayera i ZKVH priređuju korizmenu izložbu **Darka Vukovića** u Spomen-muzeju biskupa Josipa Jurja Strossmayera u Đakovu (Luke

Botića 2), koja će biti otvorena sutra (subota, 9. ožujka) u 11 sati. Autorice postava su **Jasna Kalman**, **Irena Mihaljević** i **Anica Marelja**, a suradnik u organizaciji izložbe je **Mirko Čurić**. Prigodom otvorenja, nastupit će i pjevačka skupina *Kraljice Bodroga* iz Monoštora koja će izvesti korizmene napjeve bačkih Šokaca.

Šumska kraljica u Stapar

STAPAR – Opera za djecu *Šumska kraljica* **Franje Štefanovića** bit će izvedena u četvrtak, 14. ožujka, u sklopu proslave dana Osnovne škole *Branko Radičević* u Stapar. Opera je postavljena u produkciji HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina i Muzičke škole *Isidor Bajić* iz Novog Sada. Početak proslave Dana škole je u 10.30 sati.

Z. V.

Gala koncert tamburaškog odsjeka Muzičke škole Subotica

U čast školi i tamburi

Povodom 150 godina Muzičke škole u Subotici tamburaški odsjek priredio je Gala koncert, kojim je ujedno obilježio 65 godina izučavanja tambure u ovoj školi, te 25 godina otkako postoji katedra tambure i u srednjoj Muzičkoj školi.

Na koncertu, za koji se tražilo mjesto više, nastupili su sadašnji učenici škole kao solisti, komorni sastav i dva orkestra. Kao solisti na tamburi, uz klavirsku pratnju, nastupili su: **Matija Ivković Ivandekić** i **Marko Grmić** iz klase prof. **Vojislava Temunovića**, **Iva Molnar** iz klase prof. **Mire Temunović**, **Strahinja Segedinski** iz klase prof. **Milana Pridškog** i **Ivana Mačković** iz klase prof. **Sonje Berta**.

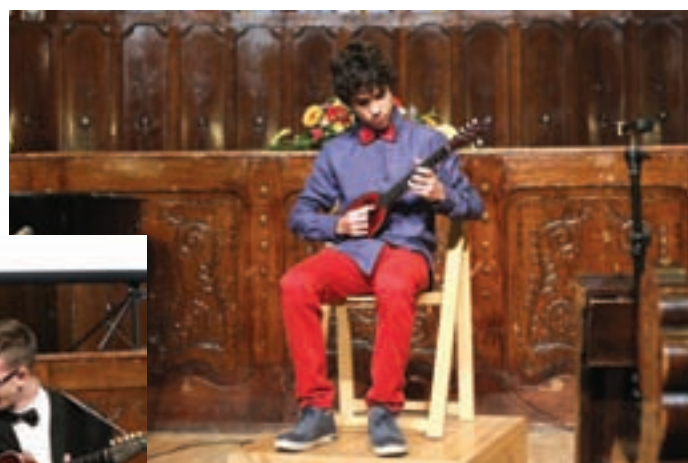
Izuzetan nastup imao je i komorni sastav *Triola* – kvintet (četiri tambure i klavir) koji čine učenici srednje škole. Nastupio je i Tamburaški orkestar niže Muzičke škole, te Veliki tamburaški orkestar formiran za ovu prigodu, kojega su činili sadašnji i bivši učenici srednje škole, te profesori tambure, a kao solistica nastupila je **Magdalena Temunović**. Po riječima prof. Mire Temunović, spomenuti jubileji bili su povod za okupljanje učenika koji su u proteklih 25 godina postojanja srednje škole završili tamburu ili teoretski odsjek, a nastavili svirati tamburu. U ovome velikom

orkestru nastupilo je 46 tamburaša, a u posljednjoj točki se pridružio i zbor srednje Muzičke škole Subotica, koji je pripremila prof. **Kristina Čikoš**. Prof. Čikoš je inače bila prva učenica koja je upisala tamburu na srednješkolskoj razini u subotičkoj školi.

Ovaj gala koncert je održan u utorak, 5. ožujka, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, a upravo na taj datum prije 52 godine preminuo je prvi učitelj tambure u Muzičkoj školi **Pere Tumbas Hajo**.

Tijekom večeri prikazan je i kratki film o 65 godina tambure u Muzičkoj školi.

Za sve ove godine učenici tambure nastupali su na brojnim natjecanjima i osvajali prve nagrade, kako na pokrajinskom, tako i na republičkom, pa i međunarodnom nivou.

Počeci tambure u školi su bili teški jer su mnogi osporavali njezin umjetnički značaj, no kroz sve ove godine tamburaši su pokazali i dokazali da tambura može parirati instrumentima koji tradicionalno pripadaju »ozbiljnoj« glazbi.

Ž. V.

Mališani otjerali zimu

Pokladne dane u Sonti KPZH Šokadija je, uz potporu OŠ Ivan Goran Kovačić, obilježila organizacijom dječjeg pokladnog maskenbala, održanog u subotu, 2. ožujka. Raspljevana djeca, maskirana u vile, vještice, kauboje, gusare, likove iz bajki i crtanih filmova, uz graju i pjesmu, okupila su se kako bi otjerala zimu. Šokadijin maskenbal nekoliko posljednjih godina nije održavan zbog »više sile«, odnosno loših vremenskih uvjeta. Ni subotnje jutro nije obećavalo idealno vrijeme, no, djeca su se okupila ispred škole i uz pokoju kap kiše u mimohodu pošla

ulicama sela, uz pjesmu, razdragani smijeh, zviždanje i lupanje, sve do Šokačke kuće. Prolaznici, kojih je na ulicama bilo dosta, jer je subotom u Sonti i pijačni dan, oduševljeno su ih pozdravljali i radovali se njihovoj radosti. Kako su djeca »rezonirala«, zima se odista uplašila, pobjegla, a kasnije se pojavilo i sunce. U Šokačkoj kući djecu i njihove učiteljice dočekali su predstavnici Šokadije koji su drage goste ponudili slatkišima i sokićima. Plesalo se i pjevalo. Na koncu, pristupilo se i izboru maski za nagrade. Prosudbeno povjerenstvo imalo je odista tešku zadaću, jer je bilo puno onih koje bi se mogle proglasiti najboljima. Prvoplasirana je bila djevojčica

Lenka Mihaljev, odjevena u svečano žensko ruho, u kojem još i danas neke od starijih žena odlaze na misu. Podijeljeno je još desetak »slatkih« nagrada, donacija sončanskih trgovinskih radnji i pojedina.

I. A.

Pokladni dani u Plavni

Tute prošetale selom

Članovi HKUPD-a Matoš iz Plavne, u cilju očuvanja tradicija svojih predaka, organizirali su manifestaciju pokladnih običaja *tute*, dvanaestu zaredom. *Tute*, iako u sebi sadrže ostatke magijskih rituala, usko su povezane i s crkvenim kalendarom, odnosno kršćanskom vjerom. Zbog toga se održavaju tijekom posljednja tri pokladna dana. U biti, *Tute* su prigoda da sudionici, koji cijele godine žive pobožno, koji su vrijedni i marljivi, u vrijeme poklada maskiranjem i raznim pratećim običajima na kratko vrijeme obrnu svoju svakodnevnicu naglavce. I ove godine manifestacija je započela u pokladnu nedjelju, 3. ožujka, misom u župnoj crkvi sv. Jakova. Misnom slavljem nazočili su i članice i članovi folklornog odjela *Matoša*. Ova skupina, *lipa tute*, odjevene u narodne nošnje, poslije mise organizirano je prošetala središtem sela, pozdravljana od mnogih sumještana. U ponedjeljak, 4. ožujka, kostimirana skupina djece, *malih tuta*, prošetala je ulicama Plavne, uz oduševljenje i potporu mnogih sumještana i promatrača pristiglih iz okolnih mjesta. Tijekom ophodnje *male tute* su toplo dočekanе i počašćene u više obiteljskih domova. U predvećernjim satima za njih je organizirano druženje uz grickalice, sokove i glazbu.

U utorak, 5. ožujka, uz veliku buku, pjesmu i svirku iz središta sela je u obilazak ulica krenula skupina *gadnih tuta*. Usput su na razne načine zabavljale prolaznike, izazivajući urnebesni smijeh i veselo raspoloženje. U večernjim satima u prepunoj dvorani Vatrogasnog doma priređena je tradicionalna večera, uz druženje i zabavu mještana Plavne i njihovih gostiju iz okolnih sela, pa i iz Vukovara i udaljenijih mjesta. Zabava je trajala samo do pol noći. Svi sudionici pokladne večeri tada su uz molitvu »pokapali i oplakivali begeš«. Na taj način u Plavni se već dugo završava pokladno vrijeme i dočekuju prve poslijepolnočne minute, odnosno Čista srijeda i početak korizme.

I. A.

Pokladni bal u Monoštoru

Maštovito i veselo

Maštovito i veselo. Tako se u dvije riječi može opisati pokladni (masken)bal u Monoštoru. Događaj je to za koji se sudionici pripremaju tjednima ranije, jer treba prvo osmisliti kako poslije toliko godina napraviti originalne maske, pa onda to sačuvati da ideja »slučajno« i drugima ne bi pala na pamet. A maštoviti su bili i ove godine i mlađi i stariji. S tim što su oni mlađi ovoga puta bili brojniji, što će reći da su se potrudili i oni i njihovi roditelji, jer svaki kostim, svaka maska bila je originalna, posebno pravljena i šivana za taj događaj. Bilo je tu svega: robijaša, sladoleda i mafina, ovčica, policajaca, doktora, dobrih vila... Birale su se i one najljepše i najoriginalnije maske. Pobjednici nisu mogli biti svi, ali su zato svi bili dio dobre atmosfere koja uvijek prati monoštorski maskenbal.

Z. V.

Pokladna zabava u Vajskoj

Debo četvrtak uz veselo ozračje

UVajskoj je prošloga tjedna priređen *Debo četvrtak* u organizaciji mjesne hrvatske udruge *Antun Sorgg*. Osim iz Vajske, gosti su pristigli iz Bača, Odžaka, Sonte, Plavne i Bođana. Za dobru i veselu atmosferu pobrinuo se glazbenik **Dragan Plavšić** iz Bača. Posebna zahvala organizatora ide župljankama vaištanske župe sv. Jurja, koje su ispekile oko 200 krafni, kao i župniku **Vinku Cvjinu** koji je udruzi ustupio župnu kuhinju i župnu dvoranu. Slikarica **Ana Tudor**, poznata po najdužoj naslikanoj slici Dunava, iznenadila je udrugu malim znakom pažnje, poklonivši im jedan svoj likovni rad. Pjevalo se i plesalo, jer poklade i služe za provešeli se i opustiti.

Održavanje ove zabavne manifestacije financijski je pomogao DSHV.

Prelo mladeži u Subotici

Spoj tradicije i suvremenosti

Prelo mladeži održano je i ove godine u Subotici, u HKC-u *Bunjevačko kolo*. Cilj održavanja ovog prela jest druženje ali i međusobno upoznavanje te povezivanje mladih Hrvata. Ovakav vid »modernijeg« prela blizak je mladima jer se na njemu kombinira tradicijska glazba s konceptom zabave koji je blizak toj uzrasnoj skupini. Ove godine mlade je zabavljao ansambl *Amajlija*. Prelo je okupilo sedamdesetak mladih, što je manje nego prijašnjih godina, ali je ipak održan kontinuitet manifestacije. Organizator je bila Udruga mladih *Hrvatski Majur*.

A. F.

Osvještavanje vlastitoga naslijeđa

Pozitivan odnos spram baštine se ne događa sam, on zahtijeva angažiranost, osobito u onim segmentima koje svojim djelovanjem još nisu zahvatile profesionalne nadležne institucije

Kulturu prepoznavamo kao općenito značajan društveni, a u suvremeno doba i kao ekonomski resurs, odnosno kapital. Taj se kapital pojavljuje u obliku kulturnih vrijednosti fizičkih formi (zgrade, slike, skulpture i drugi objekti kulturnog naslijeđa) ili onih neopipljivih (tradicija, vjerovanja, prakse, ideje i ostalo što povezuje grupe ljudi). A sve to čini kulturno naslijeđe koje posjedujemo i čiji smo baštinici, te predstavlja onaj kontekst koji nas definira, identificira i izgrađuje. Takav se kapital naziva i materijalnom te nematerijalnom baštinom, a njezina nas slojevitost određuje i onima koji smo odgovorni za njezinu pojavnost. Upućujući na njihove humanističke, kulturne, povijesne, religijske, umjetničke pretpostavke, kao individue svjesne svoje prošlosti, nužni smo ih sagledati, valorizirati, zaštititi i prezentirati. Osobito se to odnosi na nepravedno marginaliziranu lokalnu baštinu, koja nema etiketu elitne te se kao takva s nedovoljno pažnje problematizira. Kao uglavnom takvu prepoznajemo i materijalnu i nematerijalnu baštinu Hrvata u Vojvodini, koja tek u posljednjih nekoliko godina postaje predmetom memoriranja od ponajprije pripadnika te zajednice. S druge strane, isti ti pripadnici zajednice djeluju i na afirmaciji vlastitih kulturnih vrijednosti u cilju približavanja kulturnog naslijeđa baštinicima i široj javnosti.

Sredstva vlastite afirmacije

Prema definiciji UNESCO-a pod nematerijalnom se kulturnom baštinom podrazumijevaju vještine, izvedbe, izričaji, znanja, umijeća, kao i instrumenti, predmeti, rukotvorine i kulturni prostori koji su povezani s tim, koje pojedine zajednice i pojedinci prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine. Kulturna baština neke sredine jesu i korijeni koji govore o tome da su njihovi preci stvarali prostor u kome oni žive zajedno s njima, što je nezamjenjivo u određivanju kulturnog i nacionalnog identiteta. Ta je baština izvor onih obavijesti koje smo sposobni iz nje pročitati, prenositi ih, odnosno interpretirati. Materijalna i nematerijalna dobra važna su sredstva vlastite afirmacije u multietničkim sredinama,

Božanov križ u Skenderevu

a pokazuju kako su oni u tradicijskom kulturnom naslijeđu neraskidivo vezana.

Izrada kataloga

U procesu sagledavanja vlastite kulturne baštine bilježe se i aktivnosti unutar zajednice Hrvata u Vojvodini. Jedna od najzna-

Križ u Beregu koji je podigao Ivan Srimac

čajnijih je izrada projekta *Katalog nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Vojvodini/Srbiji (NKBH/S)* koji se odvija pod okriljem Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Centra za popis nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Vojvodini/Srbiji, pristupa se terenskim istraživanjima i stvaranju baze podataka, s ciljem njezine trajne zaštite, upisa u Registar kulturnih dobara Republike Srbije te eventualni upis na UNESCO-ovu listu čijoj je konvenciji o nematerijalnoj kulturnoj baštini Srbija pristupila 2010. godine. Izrada kataloga se može razumjeti kao prvi korak u evidentiranju nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Vojvodini/Srbiji, a koje kao takvo prethodi i eventualnom modelu sistematske zaštite, obnove ili pak njegove praktične izvedbe. Niz aktivnosti kao što su izrada popisa baštinskih elemenata, istraživanje na terenu, pregled i proučavanje građe pohranjene u javnim i privatnim zbirkama, prikupljanje fotodokumentacije i videoza-

pisa, dokumentiranje trenutačnoga stanja danoga prijedloga na terenu i dr. osnovni su postupci kojima se može skicirati realno stanje stvari.

S druge strane, sami modeli koji se mogu primijeniti pri zaštiti nematerijalne kulturne baštine mogu biti različiti i slojeviti. No, kao oni kojima se pretpostavlja najveći uspjeh jesu modeli koji potiču transfer znanja o određenoj kulturnoj praksi ili dobru te njezin razvitak, te oni koji kreiraju i dodatne aktivnosti koje mogu biti i interdisciplinarne. Drugim riječima, to su oni modeli koji održavaju »na životu« određeno kulturno dobro, koji promiču funkciju i značaj toga dobra u društvu, osiguravaju održivosti dobra putem edukacije, dokumentiranjem u svim vidovima i načinima suvremenoga bilježenja te stručnim i znanstvenim vrednovanjem, oni koji potiču sudjelovanja zajednica i grupa u identificiranju, definiranju, izvođenju i prenošenju dobra, njegovo populariziranje i osiguravanje njegove dostupnosti javnosti.

Bunjevački put križa

Među takve projekte može se ubrojati i projekt *Bunjevački put križa* koji je posljednjih godina aktivirao širu hrvatsku zajednicu u Vojvodini, a bio je posvećen interpretaciji jednog takvog složenog baštinskog sklopa, te predstavlja jedan od mogućih modela kako se mogu uspješno afirmirati različiti aspekti vlastitoga lokalnog naslijeđa, koje je često složena cjelina, sačinjena od brojnih opipljivih i neopipljivih elemenata (graditeljstvo, likovna umjetnost, jezična baština, tradicijske vještine i prakse, običaji...), a ukazuje i na to kako se u postupku memoriranja naslijeđa puno toga može učiniti i samoinicijativno. U tom smislu takav model projekta, posvećen podsjećanju, obnovi i u određenom smislu i revitalizaciji pasionske baštine, odnosno križeva krajputaša i prakse koja se veže uz njihovo postojanje, iščitava dio lokalne kulturne baštine sažet od materijalnih i nematerijalnih elemenata, točnije segmenata pasionske baštine vidljive i danas u prakticiranju ophoda križnoga puta te praksi podizanja križeva na otvorenom, uz rub ceste, na križanjima putova, njivama, grobljima. Pokazao se kao model strateškog promišljanja segmenta kulturne baštine, odnosno kao ideja koja stimulira osvještavanje vlastitoga naslijeđa i koja kreira dodatne aktivnosti na različitim područjima kulture s ciljem njezine vidljivosti i prezentacije s idejom dugog trajanja.

Pozitivan odnos spram baštine se ne događa sam, on zahtijeva angažiranost, osobito u onim segmentima koje svojim djelovanjem još nisu zahvatile profesionalne nadležne institucije. Stoga projekti posvećeni zaštiti kulturnoga naslijeđa zahtijevaju osobinu kojom bi potaknuli promjenu odnosa spram točno određenog segmenta baštine u pozitivnome smislu te koji se s tim ciljem interdisciplinarno promišlja, a u sebi sadržava i svojevrsni angažirani program i točno definirano područje interesa. Uključivanjem i poticanjem same lokalne zajednice (među ostalim, i putem ovakvih medijskih priloga) u takav svojevrsni sustav zaštite od različitih vrsta propadanja, ili pak potpunog nestajanja, moguće je stvoriti klimu njegove održivosti.

Ljubica Vuković Dulić

U narednih nekoliko brojeva, tijekom korizme (koja je počela prije dva dana), naš tjednik će objaviti serijal tekstova o križevima krajputašima kao dijelu materijalne kulturne baštine Hrvata u Vojvodini/Srbiji. Ovaj tekst uvod je tome serijalu.

Deset svećenika, vratnice i lopta

jelili svoja iskustva o njihovom plasmanu kada su nastupili prvi put na turniru, te nam to bijaše i svojevrsna utjeha ali i svakako poticaj da treniramo i pokušavamo bolje«, kaže za naš tjednik sudionik prvenstva vlč. Marijan Vukov.

Nakon prve ohrabrujuće utakmice protiv Albanije (0:0), te Austrije, koja je izgubljena rezultatom 3:1, uslijedio je fiasco protiv Slovačke (0:8), i protiv Kosova (4:0 za Kosovo), pa nada za kraj: Srbija-Italija 1:1. Oba zgoditka za Srbiju postigao je angažirani Ralbovsky.

»Nadamo se u godinama koje dolaze više animirati dobre nogometaše iz svećeničkih redova, te sustavnoj pripremi i zajedničkim treninzima. S obzirom na to da smo na turnir pošli nepotpunoga tima, još uvijek neuigranog i neutreniranog, također i ne baš u punoj kondiciji, posljednje mjesto koje zauzemo nije bilo preveliko iznenađenje. Jedan je kolega u šali rekao da je naš tim bio vođen onom Isusovom da će 'prvi biti posljednji,

U z čuveni Juvenalov moto »Mens sana in corpore sano«, u organizaciji Barske nadbiskupije i Kotsorske biskupije u Crnoj Gori, od 25. veljače do 1. ožujka održano je XIII. europsko prvenstvo katoličkih svećenika u futsalu (malom nogometu). Prvenstvo je održano u Baru, Ulcinju i Kotoru, a sudjelovalo je oko 260 svećenika raspoređenih u 17 momčadi.

Osmočlana momčad Srbije, koja je »probila led«, sudjelujući prvi put na ovom prvenstvu, bila je sastavljena od svećenika Subotičke i Zrenjaninske biskupije, te Eparhije Svetog Nikole za vjernike bizantskoga obreda. Činili su je: župnik u Bačincima **Darko Rac**, župnik u Tordi i Banatskom Dvoru **Emánuel Topolcsány**, župnik u Vajskoj i Bođanima **Vinko Cvijin**, kapelan u sv. Jurju u Subotici **Marijan Vukov**, tajnik Subotičke biskupije **Mirko Štefković**, župnik u Kupusini **Tibor Zsúnyi**, župnik u Mihajlovu, Hajdučici i Velikoj Gredi **Elias Ohoiledwarin** SVD, kapelan u župi sv. Antuna u Bečeju **Dominik Ralbovsky** i kapelan u Čantaviru **Nebojša Stipić**. Momčad Srbije natjecala se u skupini s Austrijom, Albanijom, Slovačkom, Kosovom i Italijom.

»Svakog je dana bila organizirana i zajednička misa koju su predvodili lokalni biskupi: barski nadbiskup u miru **Zef Gashi**, barski nadbiskup **Rrok Gjonlesshaj** (koji je i igrao za momčad Crne Gore), kotsorski biskup **Ilija Janjić** i gost, prizrensko-prištinski biskup **Dode Gjergji**. Tijekom svih liturgijskih slavlja bila je vidljiva prva i prava definicija svih svećenika nogometaša: da smo svi braća i da svi igramo u Isusovom timu! Nama, timu iz Srbije su osobito dobrodošlicu na natjecanje poklonili oni s kojima govorimo isti ili sličan jezik, a najsimpatičniji su bili bivši pitomci našega sjemeništa i gimnazije *Paulinum*. Bilo je i onih koji su s nama podi-

Europsko prvenstvo u futsalu za katoličke svećenike
Kampionati European në futsal për meshtarë katolikë
European championship in futsal for catholic priests

25.02 - 01.03.2019

Ulcinj, Bar, Kotor

DOBRODOŠLI U CRNU GORU
MIRË SE VINI NË MAL TË ZI
WELCOME TO MONTENEGRO

"Mens sana in corpore sano."

a posljednji prvi! Duhovno gledano, cijelo ovo nastojanje oko sportske igre i plasmana samo je slika onoga što svakog čovjeka uvijek prati: natjecanje i borba sa samim sobom«, zaključuje vlč. Vukov.

On dodaje da je »turnir prigoda pozvati sve svećenike i podsjetiti da se nikako ne zapustimo u fizičkome smislu i da rad na nama kao kršćanima ne treba imati samo duhovnu dimenziju nego i tjelesnu«.

Dvoranski nogomet je inačica nogometa koja se igra u zatvorenom prostoru, a momčad čini pet nogometaša, uključujući i vratara. Za ovu priliku utakmice su trajale po 15 minuta. Prvo je mjesto zauzeo Portugal, drugo BiH, a treće Hrvatska.

Marko Tucakov

Zaručnički tečaj

Zaručnički tečaj, kao priprava za sve one koji se namjeravaju vjenčati ove godine, kao i za starije od 18 godina, započinje 11. ožujka i traje tjedan dana. Početak je svakoga dana u 19.30 sati u Harambašićevoj 7 u Subotici.

Devetnica u čast sv. Josipu u Subotici

Devetnica u čast sv. Josipu počinje 10. ožujka u župi sv. Roka u Subotici i trajat će sve do blagdana, 19. ožujka. Svaku večer u 17 sati je pobožnost križnoga puta, krunica ili klanjanje. U 17.30 sati počinje sveta misa i prigodna propovijed, a tema ovogodišnje devetnice je *Sv. Josip i poziv na svetost u suvremenom svijetu*. Tijekom devetnice 17. ožujka će biti blagoslov trudnica.

Ž. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Isus nas uči kako nadvladati kušnje

Svaki čovjek je svjestan da se gotovo ništa u životu ne može postići bez teškoća i kušnja koje nas pokušavaju odvratiti od ostvarivanja zacrtanog cilja. Osobito su kušnje izražene kada se čovjek nastoji obratiti i činiti djela za Božje kraljevstvo. Stoga se s kušnjama mnogi najčešće suočavaju u vrijeme korizme, koja je upravo započela, kada teže promijeniti se, postati bolji kršćani i pravi Isusovi učenici.

Isusove kušnje

Budući da je za vjernike put obraćenja u vrijeme korizme ispunjen i mnogim kušnjama liturgija na prvu korizmenu nedjelju stavlja pred nas evanđelje o Isusovoj kušnji u pustinji. Ovo nam evanđelje otkriva svu prefriganost i prepredenost đavla koji nastoji čovjeka odvratiti od Boga, ali nam u Isusu otkriva i kako se u trenucima kušnje postaviti i obraniti od zloga.

Isus se na samom početku svoga javnog djelovanja suočava sa svojim najvećim protivnikom, s đavlom. Đavao mu pristupa nakon što je četrdeset dana postio, jer misli da je Isus sada slab i da će ga lako pridobiti svojim ponudama. Pokušava ga nadmudriti svojim lukavstvom, kao običnog čovjeka. Mjesto kušnje je pustinja, koja u Bibliji ima simboličko značenje Božje blizine i čovjekova suočavanja s njegovom voljom, ali i s granicama vlastite moći te stoga i s kušnjama. Četrdeset dana Isusovog posta podsjećaju na četrdeset godina izraelskog lutanja pustinjom, koje je bilo ispunjeno kušnjama, a tek kada su prevladali kušnje ušli su u obećanu zemlju. Tako će i Isus, kada pobijedi svoga protivnika đavla, započeti svoje mesijansko djelovanje među ljudima. Svojom pobjedom nad đavlom Isus poučava čovjeka kako se postaviti pred primamljivim ponudama onoga koji nas želi udaljiti od Boga.

Đavao je prevejan, svoje pravo lice skriva iza dopadljivih ponuda, koje uvijek odgovaraju najvećim ljudskim željama, ali nikada ne upozorava što će čovjeka snaći ako te ponude prihvati. Njegove ponude remete čovjeka u ostvarivanju onog dobrog kojem teži, nudi ostvarenje želja bez truda i muke, no maskira se tako da ga je teško prozreti. Tako i svaka od tri Isusove kušnje skrivena je iza dopadljivih i čovjeku privlačnih ponuda. No, Isus ne nasjeda. Iako lukav i prurušen u čovjeku dopadljivo, đavao ipak ne može prevariti Isusa, jer on nije

običan čovjek, nego Božji Sin, pa lako razotkriva đavlovu taktiku i zle namjere. Kroz kušnje Isusu je ponuđeno ono za čim čovjek u ovom životu teži: izobilje, vlast i slava, a na kraju čak i da iskuša Boga, što ljudima često nije strano. No, Isus ne dopušta biti nadmudren ovim ponudama, ne dopušta da ga zavarava ni đavlovo poznavanje Svetog pisma, pa mu na sve ponude odgovara i sam citirajući ono što u Pismima piše, otkrivajući nam tako što nas treba voditi kroz život kako ne bismo podlegli kušnjama: »Pisano je: Ne živi čovjek samo o kruhu« (Lk 4,4); »Klanjaj se Gospodinu, Bogu svomu, i njemu jedinomu služi« (Lk 4,8); »Ne iskušavaj Gospodina, Boga svojega!« (Lk 4,12).

Korizma je vrijeme kušnje

Vrijeme korizme za mnoge vjernike je vrijeme preispitivanja, razmišljanja i donošenja odluka. Ljudi se, razmišljajući o Kristovoj ljubavi i žrtvi za naše spasenje, odlučuju za promjene kojima će iskazati ljubav i zahvalnost Bogu za podnesenu žrtvu. Zato je to vrijeme kušnji koje nas ometaju da dostignemo zacrtane ciljeve. Zbog toga će se u nama javljati brojna pitanja o tome smijemo li materijalna dobra pretpostaviti duhovnim, smije li se izlagati zdravlje i život zarad ljudske slave, smijemo li zbog društvenog statusa zanemariti svoj odnos s Bogom. I mnogima će se učiniti ispravno odustati od obraćenja, jer to može pričekati, nego treba iskoristiti ponuđene prilike, jer ih možda više neće biti. A na svaku takvu pomisao đavao trlja ruke i likuje.

Ne može se ni jedan viši cilj ostvariti bez brojnih poteškoća i protivština, bez znoja i muke, pogotovo obraćenje. Ovozemalske ponude izobilja, slave, statusa i moći samo su zamka u koju lako upadamo. Ničem ne smijemo dopustiti da nas od Boga udalji. Ne smijemo sklapati kompromise, jer kompromisa nema, treba jasno zauzeti stranu, a prava strana je Božja. Korizma je za nas vrijeme kušnje i pustinje, vrijeme koje treba dobro iskoristiti, izboriti se s onim što djeluje primamljivije i jednostavnije od nasljedovanja Krista i obraćenja. Potrebno je naučiti od Krista kako se izlazi kao pobjednik iz svake kušnje. Zato hodimo hrabro kroz ovu korizmu i uz Božju pomoć nadvladajmo sve protivštine koje nas pokušavaju odvući od zacrtanog cilja.

Prelo sićanja u Subotici

Nove nošnje i novi ljudi

»**P**relo kupi, svaki mu se divi...« Deveto *Prelo sićanja*, održano 2. ožujka, okupilo je više od 150 ljubitelja narodne nošnje i običaja. Jedini uvjet sudjelovanja na ovome prelu jest doći u zimskoj narodnoj nošnji. Svi oni vratili su se bar na kratko u prošla vremena.

Kako je uobičajeno, okupljanje je bilo kod spomenika Presvetog Trojstva u središtu grada, a potom su se sudionici odjeveni u svečanu zimsku nošnju uputili na večernju misu, koja je služena u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici. Misno slavlje predvodio je fra **Danijel Maljur** uz koncelebraciju predsjednika Katoličkog društva **Ivan Antunović vlč. dr. Ivica Ivankovića Radaka** i đakona Subotičke biskupije **Luke Poljaka**. U prigodnoj homiliji predvoditelj misnoga slavlja je okupljene potaknuo na razmišljanje o riječi, o načinu govora, te koliko grijeha i zloće možemo nanijeti jedni drugima upravo govorom.

Nakon mise druženje je nastavljeno u dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*, gdje su goste zabavljali ansambli *Ruže* i *Hajo*, te je večer prošla uz igru, razgovor, kartanje i nezaobilazne *fanke*.

Nazočne je u ime organizatora pozdravio vlč. dr. Ivica Ivanković Radak, a ovogodišnje *Prelo sićanja* otvorio je vlč. dr. **Marinko Stantić**, župnik župe Marija Majka Crkve u Subotici.

»Svi naši običaji, ako ih dublje pogledamo, nastali su spojem vjere i kulture. Rekao bih da je upravo to razlog zašto su se naši običaji sačuvali«, kazao je Stantić.

Zanimljiva je činjenica da se svake godine za ovo prelo šije nova nošnja, što je i prvobitni cilj organizatora.

»Moram priznati da sam izuzetno zadovoljan odzivom ljudi, a još više me iznenadila činjenica da su se ove godine *Prelo sićanja*

vlč. dr. Ivica Ivanković Radak, vlč. dr. Marinko Stantić i Lazar Cvijin

priključili ,novi ljudi'. Moram primijetiti da i ove godine ima novo šivene nošnje, osobito kod žena. Počinjemo biti svjesni da su originalni u lošem stanju, da svile pucaju i da neke više nisu za uporabu. Nekadašnji materijali, lionska svila, kumaša... trebaju ostati kao primjeri i brižno se čuvati. Nova nošnja koja se šije je identična originalu, samo su materijali drugačiji, ali i to se pažljivo bira kako bi bili prikladni. Imamo žene koje to rade dobro i s ljubavlju, te vode računa o kroju i materijalu. Dok ima nas i ovakvih okupljanja bit će i nošnje koja će se šiti i čuvati«, kazao je jedan od organizatora **Ivan Piuković**.

Ivan Piuković i fra Danijel Maljur

Sljedeće godine bit će deseto *Prelo sićanja*, a HKC *Bunjevačko kolo* obilježit će i 50 godina postojanja, te će ova pokladno-tradicijska zabava biti u duhu jubileja. Ukoliko vas interesira kako će to biti na jubilarnom prelu, na vrijeme osigurajte nošnju i dođite.

Prelu sićanja nazočili su i generalni konzul Generalnog konzulata R. Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša** i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**.

I ove godine organizatori su bili Katoličko društvo *Ivan Antunović* i Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo*, a za ovu prigodu korištena je nošnja iz spomenutog centra, kao i iz brojnih obiteljskih zbirki.

Ž.V.

RECEPT NA TACNI

Sočni batak vs. Roštilj kobasica

Da je grah prevaziđeni neuspjeh ustanovili smo u pret-hodnom broju sjajnim prijedlogom za gulaš od graha, ali tu mojim nevoljama nije kraj. Imam jedno priznanje koje će mnogima zvučati nevjerovatno, smiješno, pa čak i neistinito ali ja ne umijem pripremiti roštilj kobasice u tavi. One fine, debele roštilj kobasice za čiju pripremu nije potrebno ništa drugo do tih kobasica, malo vode, tava i štednjak. Eto, lijepo ne umijem. Mama mi je tisuću puta lijepo objasnila, čitala sam, drugi su mi pripremali dok sam ja gledala i ne pomaže. Ili ispadnu prijesne ili se zalijepu za tavu. Isti slučaj i danas. Skinula kobasice s vatre, a one nekako još žive. Vratila na kratko na vatru, one se zalijepile. Ali dobro, odlično pripremam batak u soja umaku sa susamom, pa ću već nekako trgovati i dovesti na moj tanjur roštilj kobasicu fino ispečenu.

Potrebno: 4 cijela bataka / 2 žlice kukuruznog brašna / 2 žlice mekog bijelog brašna / 1 žličica crvene mljevene paprike / 1/2 žličice češnjaka u prahu / 1 žličica sušenog lista peršuna / pola žličice papra / pola žličice kurkume / ulje / 75 ml umaka od soje / 2 žlice susama / 2 čena češnjaka / 50 ml vode.

Postupak: Batake poloviti na dva dijela i malo zasjeći. Pomiješati suhe sastojke i svaki komad uvaljati u mješavinu. U dublju tavu usuti ulja i peći batak uz okretanje 20 minuta, pa ih staviti na ubrus da se ocijede. Za to vrijeme u tavu usuti 3 žlice ulja, dodati izgnječen češnjak i kratko pržiti. Dodati susam i također ga kratko pržiti i na kraju naliti vodu i umak od soje. Kada smjesa provri, u nju naslagati meso tako da sve stane u jedan red, poklopiti i ostaviti na slaboj vatri da zajedno krčka. Nakon nekoliko minuta, okrenuti meso, poklopiti i skloniti s vatre.

Znam da ne mogu usporediti pripremu ovog jela s pripremom roštilj kobasice, ali bih rado mijenjala jedan prekusni batak u umaku od soje sa susamom za jednu fino ispečenu roštilj kobasicu. Dobar tek!

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište (153)

Udio vlasti u nesavršenoj stvarnosti

U predstavi *Julije Cezar*, koja je na paličkom *Shakespeare-festu* premijerno prikazana sredinom srpnja 1986. godine, postavljeno je jedno od temeljnih pitanja čovjekova opstanka. Može li se sreća graditi na vlasti? Njezinu obnašanje i posjedovanje? Među mnogim tražiteljima odgovora, tijekom deset tisuća godina duge, pisane povijesti čovje-

začudilo kada su se na uzvišenim ciljevima zavjerenika pojavile prve pukotine, iza kojih se ukazalo naličje njihovog slobodarstva.

Razumije se, to se dogodilo tek kada su se ideolozi tiranoubojstva i sami stali ispinjati duž vrtoglave vrteške vlasti, neizbježno postajući naskoro i oni žrtve razdora i rasula, što ih sve skupa odvodi u poraz i smrt. Raznovrsnost zapažanja o prirodi vlasti, sadr-

žanih u Shakespeareovu djelu, dramaturg **András Forgács** i redatelj **Janez Pipan** u znatnoj su mjeri reducirali na pojednostavljene scenske znake, koji onda izravno komuniciraju s aktualnim političkim folklorom. Tako su na djelu obogotvorene veličine, lideri od prvog do trećeg reda, i svi se uzdižu i padaju, jedni drugom dolazeći glave. Intelektualci se preobražavaju u zločince, ostavljajući iza sebe podjele i raskole, zapjenjene pristalice, pendreke i kožne mantije i bezbroj umorenih sa svake strane.

Cezar izlazi iz *mercedesa*, Kasije iz *jeepa*, a Brut rješava svoju kolebljivost grabeci pištolj, narod oblači vojničke odore, razne, i naoružava se, slijedi jaka doza pirotehnike od koje gledateljstvu zveče uši, kao da su na kakvu streljštu, nedajbože čega gorega. Na kraju Marko Antonije, Cezarov obožavatelj, sljedbenik i uglavnom, autsajder, čita

saopćenje trijumvirata koji je preuzeo vlast, zavodeći red, itd., itd. U ovom političkom spektaklu prilično su bila vidljiva nedorađena mjesta, uz nesigurnost, zamuckivanje i traženja po prostoru Veličke terase.

Ništa strašno, premda bi gledalište vjerojatno dobilo više da je ostvarena uvjerljivija povezanost svih sudionika u predstavi. Glumački su je iznijeli **Frigyes Kovács** (Brut), **Ferenc Árok** (Kasije), **Miklós Korica** (Marko Antonije), **Albert János** (Cesar), **István Bicskei** (Kaska), **Sándor Medve** (Oktavije Cezar). Još je važnije što je Janez Pipan ponudio dosta jasan predložak za razmišljanje. Naime, sredinom XIX. stoljeća **Bakunjin** je napisao da je država najflagrantnija, najciničnija i najpotpunija negacija humaniteta. Zato Pipan nije ni pokušao otvoriti pitanje je li država potrebna već nas samo podsjetiti da su se civilizacijski stereotipi na kojima počiva opasno istrošili i da je nužno tragati za novim rješenjima, ukoliko smo namjerni opstati. Bog je već odavno umro, ili je ubijen, svejedno. Za njim će, izgleda, i država. Preostaje još samo čovjeku suočiti se, konačno, sa sobom samim [M. M., SN, VII. 1986.].

Prizor iz paličke predstave *Julije Cezar*

čanstva, bio je i **Toma Akvinski**: sva bića teže biti slična Bogu, ukoliko im je on konačna svrha i iskonsko ishodište. Čini se da su Bogu najbližnji ljudi na vlasti zbog sličnosti moći. Za razliku od ovog kršćanskog mislioca, **Shakespeare** je zapažao i druge, bitne stvari. Primjerice, da je vlast, od vremena na vrijeme, krajnje nesavršeni oblik stvarnosti i kada je njen utjecaj dominantan. Stoga joj najveća prijetnja dolazi upravo od onih nad kojima bi se htjela rasprostrti.

Julije Cezar ubijen je u času kada poseže za krunom, pokušavajući se ispeti iznad svih, na najviše mjesto na kojem ni s kim ne bi morao dijeliti vlast. Velikog vojskovođu, stratega i lukavog taktičara, zavjerenici međutim ubijaju ne trepnuvši, nakon što su trijezne glave procijenile da će biti isključeni iz distribucije vlasti, te da će im radi toga jamačno biti ugrožen ne samo status i javni ugled već mnogo više osobna sloboda. Čim su s tom stvari bili načisto, mašili su se barjaka općeg dobra i snažno mašući njime još snažnije su boli Cezara. Kako ljudska sorta, zapravo, nikada nije bila naivna, nikoga nije

Srbija, 24000 Subotica, Trg slobode 1, tel: +381 (0)24 670 350, www.visitsubotica.rs, www.palic.rs

Temeljem članka 39. Zakona o turizmu (*Sl. glasnik RS*, br. 36/09, 88/10, 99/11 – dr. zakon, 93/12, 84/15 i 83/2018 – dr. zakon) i članka 19., 20. i 21. Statuta Turističke organizacije grada Subotice, Upravno vijeće Turističke organizacije grada Subotice na 36. sjednici održanoj 28. 2. 2019. godine donijelo je odluku da raspisuje:

JAVNI NATJEČAJ ZA IMENOVANJE RAVNATELJA TURISTIČKE ORGANIZACIJE GRADA SUBOTICE

Podaci o ustanovi: Turistička organizacija grada Subotice, Trg slobode 1, 24000 Subotica, PIB:106571652, MBR:08915733.

Radno mjesto koje se popunjava: ravnatelj Turističke organizacije grada Subotice.

Opis poslova: Ravnatelj predstavlja i zastupa Turističku organizaciju, izvršava odluke Upravnog vijeća, organizira i rukovodi radom Turističke organizacije, osigurava zakonitost rada Turističke organizacije, predlaže godišnji program rada, predlaže akte koje donosi Upravno vijeće, podnosi izvještaj o poslovanju i godišnji obračun, donosi Akt o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, odlučuje o pravima i obvezama zaposlenih u Turističkoj organizaciji, obavlja druge poslove određene zakonom, Odlukom i ovim Statutom.

Mandat ravnatelja: ravnatelj se imenuje na razdoblje od 4 (četiri) godine s pravom ponovnog izbora.

Uvjeti: Osim općih uvjeta propisanih Zakonom, kandidat mora ispunjavati i sljedeće uvjete:

1) Stečeno visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u opsegu od najmanje 240 ESPB bodova, master akademskim studijama, specijalističkim akademskim studijama, specijalističkim strukovnim studijama, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine ili specijalističkim studijama na fakultetu;

2) Radno iskustvo od četiri godine, od čega najmanje dvije na rukovodećim poslovima;

3) Aktivno znanje stranog jezika koji je obuhvaćen nastavnim planom i programom ministarstva nadležnog za poslove prosvjete;

4) Da je državljanin Republike Srbije.

Posebni uvjeti:

1) Da nije osuđivan na kaznu zatvora od najmanje 6 (šest) mjeseci;

2) Da poznaje područje korporativnog upravljanja;

3) Da ima vozačku dozvolu B kategorije;

4) Poznavanje rada na računaru.

Broj izvršitelja: 1

Prijava na Javni natječaj i dokazi koji se prilažu uz prijavu:

Prijava na natječaj, s dokazima, podnosi se preporučenom pošiljkom ili osobno na adresu: Turistička organizacija grada Subotice, Trg slobode 1, 24000 Subotica, s naznakom »Javni natječaj za imenovanje ravnatelja – NE OTVARATI«.

Datum predaje pošiljke u pošti smatrat će se datumom predaje prijave po natječaju.

Dokazi koji se prilažu uz prijavu na javni natječaj:

- Izvod iz matične knjige rođenih (original ili ovjerena preslika);
- Uvjerenje o državljanstvu Republike Srbije (original ili ovjerena preslika);
- Diploma/uvjerenje o stečenom obrazovanju (original ili ovjerena preslika);
- Dokaz o radnom iskustvu (ovjerena preslika radne knjižice i/ili potvrda poslodavca);
- Ovjerena preslika indeksa ili uvjerenja fakulteta o položenim ispitima iz koga je uočljivo da je kandidat slušao i položio ispit/e iz stranog jezika ili certifikata o aktivnom znanju stranog jezika;
- Uvjerenje da kandidat nije osuđivan za kazneno djelo i da se protiv njega ne vodi kazneni postupak, ne starije od 6 (šest) mjeseci;
- Dokaz o poznavanju korporativnog upravljanja (original ili ovjerena preslika certifikata);
- Preslika osobne iskaznice;
- Životopis s kontakt podacima;
- Preslika vozačke dozvole.

Rok za podnošenje prijave je 15 (petnaest) dana, od dana oglašavanja javnog natječaja.

Osoba zadužena za komunikaciju i obaveštenja o natječaju: Neda Tešović, predsjednica Upravnog vijeća Turističke organizacije grada Subotice, kontakt telefon: 060/686-56-56.

Provjera znanja i vještina kandidata čije su prijave blagovremene, razumljive, potpune i uz koje su priloženi svi potrebni dokazi obavlja Upravno vijeće Turističke organizacije grada Subotice u razgovoru s kandidatom, o čemu će kandidat blagovremeno biti obaviješten telefonskim putem ili elektroničkom poštom.

Neblagovremene, nerazumljive ili nepotpune prijave i prijave uz koje nisu priloženi svi potrebni dokazi u originalu ili ovjerenoj preslici neće se uzimati u razmatranje i bit će odbačene zaključkom Upravnog vijeća protiv koga nije dozvoljena posebna žalba.

Natječaj provodi Upravno vijeće Turističke organizacije grada Subotice.

Rođendansko-karnevalska zabava

Hrckov maskenbal

Kako ste samo bili sjajni! Tolike maske i kreacije. Pohvala ide prije svega vama, draga djeco, a onda i vašim roditeljima, učiteljicama, odgojiteljima, nastavnicima koji su se potrudili i pomogli u izradi maski.

Hrckov maskenbal, šesnaesti po redu, održan je 28. veljače u dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* u Subotici, a okupio je oko 350 djece iz raznih mjesta Vojvodine. Ove godine moram pohvaliti i nekolicinu odraslih, koji su maskirani došli podržati *Hrckov maskenbal*.

Kraljevići, princeze, detektivi, kokoši, pirati, žbun, paun, vitezovi, klovnovi, tigrovi, psi, mornari, perlice rublja, časne sestre, pa i transformers, pomfrit, indijanci... Svi oni došli su iz vrtića: *Petar Pan* iz Tavankuta, *Marija Petković – Sunčica* i *Marija Petković – Biser*. Među njima su bila i djeca iz osnovnih škola *Ivan Milutinović*, *Matko Vuković* i *Sveti Sava* iz Subotice, zatim

osnovnih škola *Vladimir Nazor* iz Đurđina, *Ivan Milutinović* iz Male Bosne, *Matija Gubec* iz Tavankuta. Na maskenbalu su bila i djeca iz osnovnih škola *22 oktobar* iz Monoštora, *Ivan Goran Kovačić* iz Sonte, *Aleksa Šantić* iz Vajske, *Ivo Lola Ribar* iz Plavne, *Moša Pijade* iz Berega, *Bratstvo-jedinstvo* iz Lemeša, *Bratstvo-jedinstvo* iz Bezdana, dječji tamburaški orkestar HGU *Festival bunjevački pisama* kao i djeca koju su svojevrijedno doveli roditelji.

Nije izostala ni himna *Hrckovog maskenbala – Fašniški ples*, koju su svirali tamburaši, a pjevala djeca.

U ulozi voditelja našli su se *Pipi duga čarapa*, odnosno **Katarina Ivanković Radaković** i **Ivan Huska**, a kao i ranijih godina *Hrcko* je i ovoga puta angažirao svoje vjerne animatorice. Revija maski pokazala je prava remek djela koja su djeca s ponosom nosila, a organizator, NIU *Hrvatska riječ*, je svako dijete nagradila darom.

Ovoga puta imali smo i kviz znanja, a kao najbolji poznavatelji podlistka za djecu *Hrcko* pokazali su se učenici OŠ *Ivan Milutinović* iz Male Bosne. Odmah za njima su bili učenici OŠ *Matko Vuković*, te učenici OŠ *Sveti Sava* iz Subotice.

No, nije to sve. *Hrcko* je ovoga puta proslavio i svoj 15. rođendan. Naime, u prosincu 2018. godine obilježili smo 15 godina od izlaska prvoga broja *Hrcka*, te je ovo bio povod za tortu, svijeće i vatromet. Sva djeca skupa pjevala su *Hrcku Danas nam je divan dan...* Da, bila je to prava rođendansko-karnevalska zabava.

Hrckov maslenbal je svojim dolaskom podržao i generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**, koji je na početku programa pozdravio okupljene.

Fotogaleriju s *Hrckovog maskenbala* možete pogledati na Facebook stranici NIU *Hrvatska riječ*

Do sljedeće godine, budite ono što jeste – djeca, vesela, nasmejana i radosna!

Ž.V.

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

25
YEARS

Srebrna
akcija!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pi-
jeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel:
0638560635.

Mijenjam stan u Pančevu, jednosoban od
30 m², III. kat bez grijanja blizu centra za
sličan uz morsku obalu ISTRE. Tel: 065/689-
35-47.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, 2
kuhinje, ostava) + sporedna zgrada (ljetna
kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja
za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024
754760 ili 064 2394757.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m²,
dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen,
legalizirano, može zamjena za manji dvosoban
stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvat-
skim ili mađarskim putnim ispravama za
posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i
Ludwigsburga. Tel: + 4917621561026 ili
064/1826160.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu
katnicu sa suterenom. Parket u svim sobama,
dvije kupao, legalizirano, sa svim priključci-
ma. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u
okolicu Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Prodajem aparat za zavarivanje, monofazno i
trofazno napajanje, kao i sjeme uljane rotke
(pogodno za golubare). Tel: 064/3910182.

Subotica - Bajnat, prodaje se uknjižena dvo-
sobna kuća od miješanog materijala, površine
90 kv m s većim dvorištem i nusprostorijama.
Monofazna struja, telefon, kablovska, gradski
vodovod i kanalizacija. Cijena 32.000 eura. In-
teresirati se na 064-2943798 ili 064-1611709.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća
210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije
5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna
stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupatila, 2 ostave,
etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon,
parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16
Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena
po dogovoru. Tel.: 061 2323223.

Prodaje se kamionska prikolica registrirana
za traktor s atestom 14 t, »Regent« trobrz-
dni plug, obrtač i sijačica »Olt Gama 18« s
lulama 2,25. Tel.: 024/532-570.

Prodajem salaš na Mirgeškom putu, 4 km od
grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala,
trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupao, tri
štale, svinjci, dvije garaže, vlasnik. Tel: 064 247-09-
49.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m²,
topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel:
063 596840 i 024 547204.

Prodaje se stambena zgrada u Kertvarosu po-
vršine oko 120 m². Tel: 024 546800.

Prodaje se građevinska parcela površine 844
m² za gradnju stambenog objekta, Mali Rada-
novac, Ulica Heroja Pinkija. Tel.: 063/551-871.

U Somboru prodajem kompletno završenu
temoizoliranu veću katnicu sa suterenom, ga-
ražom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i
CG u centru grada. Tel.: 025 544-92-20; 064 280-
84-32.

Prodaje se kuća na kat s dva trosobna stana,
210 m², plac 650 m², Subotica, Mali Radano-
vac, s kompletnom infrastrukturom, plinom,
dva strujna broja legalizirana. Informacije na
tel/024-546-061.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i za-
štitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i
održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni
utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09)
objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta JKP VODOVOD I KANALIZACIJA SUBOTICA,
Trg Lazara Nešića 9/a, Subotica, podnio je Zahtjev za odlu-
čivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projek-
ta: »Postrojenje za preradu vode za piće na Vodozahvatu II.
faza 2 – PROMJENA DIJELA TEHNOLOGIJE HIDROTEHNIČ-
KIH UVJETA«, zaveden pod brojem IV-08/I-501-72/2019, a
koji se planira na katastarskim parcelama 14584/1, 14585/2,
14586/2, 14789/2, 14589/2 i 14590/3 KO Novi grad, Ulica
Magnetna polja bb, Subotica (46.096969°N, 19.705056°E).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva
nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe
za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1,
Gradska kuća, I. kat, soba 128).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od de-
set dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dosta-
viti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog pro-
jekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gorenavedenu
adresu, ili elektronički na adresu [zivotnasredina@subotica.](mailto:zivotnasredina@subotica.rs)
rs.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 12. 3. 2019.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa
u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini
uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju
Hrvatske riječi.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt*
prodaje umjetničke slike, djela
članova udruge. Zainteresirani se
mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel,
prodaje slike svojih članova. Slike se
mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul.
Preradovićeve 4, radnim danom od 8
do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internat

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA
KARADORDEV PUT 2
TEL: 024/555785
WWW.TIPPNET.RS

Marko Sudarić, trener Biciklističkog kluba S Team Sombor

Matematičar koji »stvara« prvake

Biciklistički klub *S Team* osnovan je 2010. godine. Jedan od osnivača kluba i dugogodišnji trener somborskih biciklista je **Marko Sudarić**. Po profesiji profesor matematike, ali je čini se našao dobar balans između posla, obitelji i onoga što voli, pa njegovi biciklisti godinama nižu uspjehe na natjecanjima, a po broju osvojenih odličja na balkanskim prvenstvima prvi su u državi.

Marko Sudarić (u sredini) s Veljkom Stojnićem i Ivanom Vilim

Kada ste osnivali klub u Somboru već je postojao jedan biciklistički klub. Što Vas je motiviralo da osnujete novi klub?

Mnogo je lakše kada sam kreiraš, da tako kažem, politiku kluba. Radiš onako kako misliš da je najbolje. Naša strategija bila je takva da smo prve dvije-tri godine sve što smo imali ulagali u razvoj kluba i njegovo omasovljavanje. Biciklizam smo propagirali među najmlađim Somborcima kroz utrke *Školarac*. Godišnje smo imali i pet takvih utrka i tako smo došli do djece koja su poslije počela trenirati i baviti se biciklizmom. Kroz naš klub prošlo je oko 50 aktivnih biciklista. Možda taj broj i ne djeluje nešto veliko, ali smo ponosni na to što je najveći broj djece koja su došla u klub i istrajao.

Kakva je Vaša koncepcija rada s njima?

Mnogo pažnje posvećujemo individualnom radu i vrhunске

pripreme se onda mogu odraditi s najviše 15 djece. Biciklizam je način života i trening nije samo tih dva sata dok ste na biciklu već i deset sati kada ne vozite bicikl. Prvo, oni moraju biti dobro organizirani da bi postigli sve svoje školske obveze. Djeca treniraju puno, puno se odmaraju. Rad je individualiziran, što znači da se unaprjeđuje ono što su pojedinačno njihove vrhunske kvalitete, a posebice se popravljaju njihovi nedostaci. Dok su u mlađem uzrastu, podjednako ih pripremamo za sve biciklističke discipline, jer se tek u nekom profesionalnom biciklizmu oni usmjeravaju hoće li biti sprinteri, kronometraši ili brzinaši. Prije tri godine u rad smo uključili stručnjaka, pa tako s nama radi nutricionist, psiholog, fizioterapeut.

Znači li to da je danas biciklizam skup sport? Kako se vi kao klub financirate?

Dio novca dobivamo od Grada Sombora, na temelju postignutih rezultata. Dio novca nam osigurava sponzor koji je s nama od osnutka kluba. Ipak, najveći dio troškova snose naši roditelji. Nisu to ekstremno imućni roditelji već su oni koji su se odrekli nečega da bi mogli omogućiti svojoj djeci da se bave ovim sportom. Svakako nije jeftino, ali ukoliko želite vrhunske rezultate svaki sport je skup.

Koje biste uspjehe vaših biciklista izdvojili?

Što se tiče naših vrhunskih rezultata mogu reći da smo prošle godine osvojili 13. balkansko odličje. Znači, od 2014. do kraja 2018. godine mi smo osvojili 13 odličja na balkanskim natjecanjima, a ta odličja osvojilo je četvero naših biciklista. Po tome smo najuspješniji klub na Balkanu. Osim tih uspjeha izdvojio bih i plasman **Veljka Stojnića** na četvrto i deseto mjesto 2015. godine, kadetskoj kategoriji, na EUF-u, što je europska olimpijada za bicikliste, a 2017. godine Veljko je bio osmi u Europi. Sve to ga je kvalificiralo da prošle godine šest mjeseci provede u kampu Europske biciklističke unije. Trenutačno je u jednom talijanskom klubu i na dobrom je putu da postane prvi biciklist profesionalac iz Sombora. I ne samo to, na dobrom je putu da ispuni san somborskog i srpskog biciklizma da bude prvi biciklist iz Srbije na *Toure de France*.

Veljko Stojnić nije jedini uspješni biciklist. Tu se nekako u toj priči nameće i ime Ivane Vilim.

Uz Veljka Stojnića ona je trenutačno naša najuspješnija natjecateljka. Međutim, ona se sada posvetila obvezama na fakultetu, ali njeni rezultati su ljestvica koju mlađi biciklisti tek trebaju obojiti. Istaknuo bih i **Saru Popuču**, ona je prva djevojka balkanski prvak u klubu. Zatim **Mihajlo Stolić**, koji s 15 godina ostvaruje rezultate kakve nitko u klubu u tim godinama nije ostvarivao.

Poslije svih ovih uspjeha što je Vaš sljedeći cilj?

Želja mi je da Sombor dobije biciklističku akademiju. Ne mislim da imamo neku zgradu već da talentiranu djecu iz regije privučemo u Sombor. Da tu upišu srednju školu i budu dio naše priče. Stvorili bismo tako zdravu konkurenciju i istovremeno motivirali i našu djecu da budu što bolja.

Z. V.

Nogomet Srpska liga Vojvodina

S optimizmom u proljetnu polusezonu

SUBOTICA – Nogometaši *Bačke 1901* u subotu su pred stotinjak gledatelja odigrali generalku protiv doprvaka Vojvođanske lige Sjever, *Sloge* iz Čonoplje. Bolje otvaranje utakmice domaćini su okrunili u 26. minuti zgoditkom **Jokića**, gosti su uspjeli poravnati četvrt sata prije kraja utakmice. Puleni **Save Pavićevića** posljednju pripremnu utakmicu pred start proljetne polusezone prvenstva Srpske lige Vojvodina odigrali su solidno, a za dotjerivanje uočenih nedostataka treneru je ostalo još sedam dana. Otvaranje proljetne sezone na programu je 9. ožujka. »Zalaganjem svih nogometaša na pripremama i pokazanim na pripremnim utakmicama mogu biti prezadovoljan, jedino smo imali nesreću da nam se, zbog loših travnjaka na kojima smo igrali, ozlijede četverica nogometaša. No, mislim da se na njihove zamjene možemo u cijelosti osloniti. Prva prvenstvena utakmica protiv OFK *Vršca* pretpostavljam da će biti neizvjesna, a potom ćemo imati dvotjednu pauzu koju ćemo, nadam se, iskoristiti za sanaciju ozljeda kod nogometaša. Očekujem da ćemo se u proljetnoj sezoni izboriti za jedno od mjesta od osme do desete pozicije, ali i stvoriti mladu ekipu za budućnost«, rekao je Pavićević.

Zavišin novi predsjednik Područnog nogometnog saveza Sombor

SOMBOR – Iako po odredbama Zakona o sportu Republike Srbije članovi uprave, uključujući i zastupnika i likvidacijskog upravnika, sportske organizacije ne mogu biti osobe koje vrše javnu funkciju niti osobe koje vrše funkciju u tijelima političkih stranaka, zastupnik SNS-a u lokalnom parlamentu i rukovoditelj odsjeka za tehničku djelatnost SC *Soko* **Srđan Zavišin** izabran je za novog predsjednika Područnog nogometnog saveza Sombor. Njegov prethodnik u protekla dva mandata dr. **Zoran Purić**, jednoglasnom odlukom nazočnih predstavnika područja, razriješen je dužnosti, pa se pristupilo izboru novog predsjednika. Kako protukandidata, neznano iz kojih razloga, nije bilo, izabran je Srđan Zavišin. Uz gore navedeno Zavišin je aktualni komesar za natjecanje u Vojvođanskoj ligi Sjever i delegat u Srpskoj ligi Vojvodina, a i do sada je bio član Izvršnog vijeća Područnog nogometnog saveza Sombor i član nekoliko saziva skupštine Nogometnog saveza Vojvodine, gdje će i ostati, jer su zastupnici izglasovali da on i **Mihajlo Ilić** predstavljaju PNS Sombor u ovom tijelu vojvođanskog saveza. Samo po sebi, mnogima, osim onih koji su za njega glasovali, nameće se pitanje koliko može biti produktivno nagomilavanje tolikih dužnosti u rukama jedne osobe. U nastavku sjednice zastupnici su prihvatili i prijedlog novoga predsjednika, te imenovali i četiri dopredsjednika: **Lazara Vješticu** (Bačka Palanka), **Miodraga Gogića** (Kula), **Miodraga Drljaču** (Apatin) i **Milana Stankovića** (Odžaci). Članovi Izvršnog vijeća PNS Sombor u narednom mandatu bit će **Dejan Grgić**, **Milan Gagrčin**, **Mihajlo Ilić**, **Dragoslav Đerman**, **Dmitar Vujaković**, **Nade Marić**, **Darko Savović** i **Miroslav Panović**. Svi imenovani izabrani su na mandat u trajanju od četiri godine.

Karate

Sonćani uspješni na 20. Super Enpi kupu

SUBOTICA – Među 1.200 natjecatelja iz trinaest zemalja cijeloga svijeta, okupljenih u Subotici na tradicionalnom karate kupu *Super Enpi*, ove godine dvadesetom zaredom, bila je i osmočlana skupina Sonćana, natjecatelja iz KK *Kumite*. Iako rade u teškim uvjetima, voljom aktualne političke garniture bez financijske potpore lokalne zajednice, iako zbog toga malobrojni, Sonćani

su se pet puta penjali na pobjedničko postolje. Zlatna odličja osvojili su **Lazar Romanić** i **Jasmina Šokac**, srebrna **David** i **Dejan Miloš**, a broncom se okitila **Teona Begović**. »Iako u klubu imamo više kvalitetnih natjecatelja, koji bi vjerojatno u Sontu donijeli još koje odličje, u Suboticu smo otputovali sa svega osmero djece. Jednostavno, zbog teškog financijskog stanja nismo im mogli pružiti priliku za nastup na ovom eminentnom turniru, po mnogima i jačem od prvenstva Srbije. Stoga sam, koliko god sam sretan zbog uspjeha mojih pulena, duboko razočaran stavom lokalne zajednice da karate u Općini Apatin izuzme iz sustava financiranja«, prokomentirao je uspjeh sonćanskih natjecatelja predsjednik KK *Kumite*, majstor crnog pojasa 4. dan **Tomislav Matin**.

Atletika

Bogat vikend Apatinaca

APATIN – Za članove AK *Apatin* natjecateljska sezona se zahuktava. U proteklom tjednu zabilježili su nastupe na polumaratonima na Srebrnom jezeru i u Splitu. Na Srebrnom jezeru je u subotu održano peto izdanje Srebrno jezero polumaraton, na kojem je u utrka na 21.097 kilometara i 5 kilometara, uspješno nastupilo petero Apatinaca. U ženskoj konkurenciji polumaratona **Aleksandra Burkanović** je osvojila drugo, a **Marija Bu-**

balo deseto mjesto. U muškoj konkurenciji treće i četvrto mjesto pripalo je **Zoranu Radićaninu** i **Novici Stojanoviću**. U utrci na 5 kilometara **Nemanja Đurić** je osvojio treće mjesto. Dan kasnije, na 19. Splitskom polumaratonu nastupili su Nemanja Đurić i **Predrag Vejin** i istrčali svoja najbolja vremena na ovoj stazi. Aktivna je i klupska operativna. U završnoj fazi su pripreme za 4. Prekogranični ultramaraton Apatin – Osijek (50 kilometara), koji će biti održan 17. ožujka, sa startom u Apatinu i ciljem u Osijeku.

Šah

Dalibor Matin najbolji

SONTA – Protoklog vikenda u prostorijama sončanske knjižnice odigrana su tri posljednja kola prvog kategornog turnira Škole šaha CEKOS-a. Deset mladih šahista iz Sonte, Prigrevice i

Apatina borilo se za četvrtu šahovsku kategoriju. Prvo mjesto i pobjednički pokal zaslužio je osvojio **Dalibor Matin** iz Sonte. Matin je od prvog kola zadržao vodeću poziciju i s osvojenih 7,5 poena kolo prije kraja osigurao trijumf. Drugo mjesto zauzeo je

Ognjen Pavković iz Prigrevice, a treće Sončanka **Milica Cvetković**. Osim troje prvoplasiranih, kategoriju su osvojili još i **Luka Mihalek** iz Sonte i **Luka Rakić** iz Apatina. »Na moje veliko zadovoljstvo turnir je protekao u pravom šahovskom ozračju. Svi ovi mladi šahisti prikazali su za svoju dob vrlo kvalitetnu igru, veliku borbenost, a prije svega fer i korektan odnos prema protivnicima. Čestitke i organizatoru, jer ovo je najljepši vid popularizacije šaha među mladima«, prokomentirao je turnir šahovski sudac **Siniša Gajčin**.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA Zahuktavanje

Proteklo 23. kolo 1. HNL donijelo je realno očekivane rezultate, izuzev možda remija u derbiju između *Lokomotive* i *Dinamo* (1:1), ali je proteklo u znaku svojevrsnog zahuktavanja glede budućeg raspjeta na dvije fronte. Ponajprije, jer je *Dinamo* bio pred velikim susretom osmine finala Lige Europe protiv Benfice (četvrtak, 7. ožujka) i vjerojatno glavni fokus je bio usmjeren prema što boljem rezultatu u prvoj utakmici. Na drugoj strani, gostujućom pobjedom protiv *Intera* (3:1) nogometaši Hajduka su se već evidentno zahuktali prema poziciji četiri koja im donosi plasman u europske kvalifikacije tijekom predstojećeg ljeta. Unatoč očajnom startu (jednom od najlošijih u povijesti) i velikom bodovnom zaostatku, splitski *bili* su pod vodstvo trenera **Oreščanina** odlično ušli u proljetni nastavak, te s tri pobjede i dva remija stigli na samo tri boda zaostatka od *Lokomotive*.

U kontekstu naslova, praktično se i cijela liga na određeni način zahuktava prema zanimljivom i krajnje neizvjesnom rasple-

tu borbe za famoznu četvrtu poziciju. Na samom vrhu su »euro karte« već, čini se, raspodijeljene, ali će se za posljednju voditi velika borba između *Lokomotive*, *Gorice* i *Hajduka*.

Prema viđenom u nastavku prvenstva, čini se kako *Hajduk* ipak ima najveće šanse priključiti se svome mjestu u velikoj četvorki.

Svojevrsna paralela ovoj temi je i višestruki prvak Njemačke *Bayern*, kojeg predvodi hrvatski trener **Niko Kovač**, i njegova zahuktalost u proljetnom dijelu Bundes lige. Golemi zaostatak iza *Borussije* Dortmund (u jednom trenutku bilo je i 9 bodova), uspješno je nadoknađen u odličnim proljetnim igrama pod vodstvo stručnjaka kojeg je njemačka javnost kontinuirano smjenjivala. Podsjetimo kako je Kovač jedini hrvatski trener u ligama tzv. Petice, najjačim prvenstvima na europskom tlu.

Nadolazeće proljeće donosi još mnogo zahuktavanja u brojnim drugim sportovima, pa se uskoro mogu očekivati i novi uspjesi hrvatskih sportaša. U nogometu prije svega, jer nastavi li *Dinamo* s odličnim partijama i protiv *Benfice* zbilja bi mogao daleko dogurati u natjecanju Lige Europe.

Baš kao i **Rakitić** s *Barcelonom*, **Modrić** s *Realom*, **Mandžukić** s *Juventusom* u Ligi prvaka...

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Župno prelo župe Uskrsnuće Isusovo u Subotici

XI. Veliko žedničko prelo

Prvo šandorsko prelo

Iz Ivković šora

Prolipčaće valjdar

piše: Branko Ivković

Nemojte me ništa pitat, taki sam niki nikaki ko ovo vrime, već sam bisan i na njeg. Lipo čovik ne zna kako bi se već obuko. Ako na-
vučeš zimsko, sav se osapunaš ko Bandin kad vuče teret; a ako se
obučješ malkoc komotnije onda se smrzneš da proštiš... Svemu je kriva
ova promina klime, vele ovi što javljaju vrime, obično uvik treve onako
kako ne triba. Sitio sam se pripovitke što je još moj dida Grgo divanio
kako je jedan bačo imo dva zdravo pametna sina: jedan je uvik kazo biće
lipo vrime, a onaj drugi da će bit ladno s padavinom. Jedan je, vele, uvik
pogodio. Tako se sve niki mislim da ovi što nam divane kako će bit vrime
slučajno nisu zaposlili ovu dvojicu kad tako mudro javljaju svitu. Moždar
su se ubacili priko kake stranke, veli mi Joso dok čačka kamiš od lule,
zaglavio mu se pa se puši svudank osim tamo di triba. »Šta znaš, Braniša
moj, svašta je danas moguće na ovim svitu. Ne vidiš da sve ide nikako na-
opako, pa se i to moždar trevilo. Ajd, nemoj divanit prazan divan, rodo. Ta
kad je to moj dida divanio? Još kad sam ja bio šafar, a meni je već šezdest
brez dva petka. Ta dvojca nisu odavno živi. Doduše, moždar su ostavili
svoje na »funkciji«. Vidiš kako svi ti vodeći ostave svoje, još i penzioner-
ske vođe pridaju vlast s oca na sina, kugod da je to kraljevstvo a ne, što
kazo moj pokojni Đeno »penzija je, sinko, poslidnja radost u životu«. Joso
se samo nasmiyo, otreso lulu o hokedlu; tako je maznio s njom da sam
mislio da će mu se rascopat. Al nije, valjdar je toliko spečena da je tvrda
kugod kaki dragi kamen. Napunio je sa skoro polak duvana iz duvankese,
pripalio dračovim ogarkom iz šporelja pa kad je dunio taj prvi dim, meni
trgle suze na oči (a mačak u zapečku počo kijat) i nastavio divanit nako
mudro ko što on samo zna. »E, vidiš, tvoj bačo je bio mudar čovik to zna
cilo selo. Al kandar se mi, moj Braniša, ondak ni nećemo poslidnji put
radovat jel nas većina penziju neće ni doživit. Ne vidiš da malo-malo u
selu kogod ode Bogu na istinu prija ti godina što su ova sadašnja gos-
poda odredili. A i kad se dobije, dovati taman za kruv i mliko. Dotečne i
na struju i druge dažbine koji dinar, a na kraju ni za likove nema u ovom
našem bresplatnom zdravstvu. Zamisli kako sam prošo niki dan: ja lipo
zakazo prigled, na pakšameti naša doktorica navela 'hitno' i kad sam očo
na prigled u bolnicu, kaže mi na šalteru jedna cura da je doktorica mo-
rala digod otić. Ne zna ona di i da dođem drukput. Eto, to ti je naše. Na
stranu što sam moro platit prevoz i što sam čeko po dana, al šta bi bilo da
sam štogod kritičan pa da je tribalo oma ličit.« Periša jdva dočeko, pa veli:
»Ne sekiraj se ti, Josina. Nisi ti kritičan nikad. Jest da si pomalo faličan al
kritičan nikad«. Moro sam se umišat i poslat i da štogod rade jel će se još
pokrvat, a onda se dušu ko mala dica i ne divane koji dan, pa i moram ić
mirit. Bolje vako i zaposlim pa zaborave na svađu. Tako bi tribali i ovi na
vlasti radit: kad se svađaju, na poso. Ajd, zbogom.

Bač Ivin štodir

Ne gledu a sve znadu

piše: Ivan Andrašić

Bač Iva se još prvać manijo i novina, ko i pri nekoliko godina televizije. Muka mu već i čitat, nigdi više ni ni natrukovano što-goda kako triba. Svejedno ti, kojegod uzmeš u šake, sve isto, ko da jim i gazda isti. Po novina fale o brundatoga i njegovi, ispada-mo najbolji na svitu. A i ti što truckuju mogli bi se malo prošpacirat i sokakom, a ne samo sidit i čekat da jim drugi kažu šta triba natrukovat. Jedini špacir jim otit do konferencije di će divanit jal brundati, jal kogod o njegovi, pa jim pitat no što jim unaprid rekli da pitu. To bi bijo njev posov, dalje ne moru štodirat šta će, sve jim kažu drugi. A ne vidu da na pedes meteri o nji, samo na druge strane sokaka, nikako starije čeljade riva po nomu što drugi pobacali, traži jal ima štogoda što bi se još moglo pojist. Ne vidi ni malo dalje otoga da žandari sustavili jedno čeljade na bicigle i cilo prigledu, ko da će di-goda podmistit bombu. I ka su ga isprigledali, napisali mu i nikaku cidulju za platit što po njevomu ni bijo kako triba. A vamo koiko gazi čeljad na kaldrumu i to tamo di je obilžito da se ide pišice, pa ga ni ne pogledu. Vada ne smiju, ka se dada otoga zavuko brundatomu po skute. Na druge pole novina natrukovano i beštelovano o ni što ji puno svita gleda danoc na privatni televizija. Beštelovane i pivaljke i nikaki čelavi, pa glavati, jal bradati, a ka ji bač Iva pogleda, misli se baš ji ne bi ni pušćo u dvor ako Taksa ni odvezan. Vidi, truckuju po malo i o ni što se fodbaluju, al najviše ako su švaleri o kake pivaljke, jal o kake, kako to danas lipo kažu, starlete. A svi znadu kako se prija zvale ne koje no što poštene cure ni ne radu, radu za novce, jal za kake malo skuplje darove. Sve to priko svake mire sramocko, pa stariji jedni o drugi požmavu, velu to ni ne gledu, jedino ka pribacivu sa jedne štacije na drugu. A šćim štogoda spomeneš, oma sve znadu, do poslidnje sitnice. I ko se skim poskrndō i ko koga zajašijo. I navi-ju. I ka dojdū cidulje, jako se čudu što za telefon moru puno platit. Mladi drugači. Ništa se ne breću, gledu oni to sramocko i sa dadama i materama, pa se zajedno i šalu i divanu šta bi i kako bi tribali ni koje gledu. A koliko bač Iva znade, već i u školama, međ sobom se ne samo pripovidu, neg i cigru toga što vidu na televizije. I puno curica snota da ka narastu i one budu na televizije ko ve što ji danas gledu, pa se već u jedanajsdvanajs godina počmu tako mackat i navlačit, a dosta nji već u trinajsčetnajs znade i šta je muško. A nisu bolji ni muški. I oni se zablandali u ve što ji vidu noti televizija, al i u ne što po cilomu svitu pratu ne što se fodbaluju i svud pravu koikakoga cir-kusa. Ako bi ji pitali šta bi voljili bit ka budu veliki, ne bi se baš otimali za želju da budu učitelji, doktori... najviše bi voljili bit lipi i bogati ko vi čelavi i glavati što na se meću vragznakoliko zlata. Vada ji nema ko naučit drugače. Zoto se bač Iva drži jedino sokočala. Tamo se baram obnaroduje puno toga što zaobilazu i novine i televizija.

NARODNE POSLOVICE

- Nema jela bez djela.
- Mlad može, a star mora.
- Nema plemena bez slavnā imena.

VICEVI, ŠALE...

Ide Stipan i susrije svog prijatelja Benu na bicigli.

– Otkaleg tebi, Beno, bicigla?
– Ma ne pitaj, idem ja i susrijem komšincu. Skoči ona s bi-cigle, baci je na jednu stranu, raskopča aljinu i nju baci na drugu stranu i kaže: »Uzmi, Beno, što ti srce želi«. I ja uzo biciglu.

Stipan će na to:

– Imaš pravo, šta će ti aljina.

Razgovaraju dvije prijateljice i jedna se drugoj požali:

– Tražim posao u kuhinji.
– Zanimljivo, što znaš raditi?
– Pa... znam jesti.

Razgovaraju dvije susjede:

– Draga moja, što je to s Vama? Da niste bolesni?
– Ja? Bolesna? Zdrava sam k'o dren! A zašto me to pitate?
– Pa, vidim da Vam već tri dana zaredom svako jutro dolazi liječnik.
– Oprostite, molim Vas, kad je Vama svako jutro dolazio pu-kovnik, meni nije bilo ni na kraj pameti da je možda počeo rat.

DJEČJI BISERI

- Stalni zubi se ne skidaju.
- Simpatija je netko tko će ti možda biti jednoga dana dečko.
- Banka je tamo gdje legne plaća.

FOTO KUTAK

Svečana oglašlja

**PETAK
8.3.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Vjetar u leđa
11:09 Riječ i život: Žena se zove
12:00 Dnevnik 1
12:28 Imperij, telenovela
13:17 Dr. Oz
14:02 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:45 Don Matteo
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:17 Bajkovita Hrvatska:
18:25 'ko te šiša
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Klopka, američko-britansko-njemački film
21:58 Slobodni strijelci, američki film
23:38 Dnevnik 3
00:14 Ludnica u Clevelandu
00:34 Don Matteo
01:31 Vjetar u leđa
02:16 Dr. Oz
02:58 Gospodari pčela: Naslijeđena stabla
03:48 Put pod noge, pamet u glavu - Put pod noge, pamet u glavu
04:33 Dolina sunca, serija
05:13 Za Cvelferiju, emisija pučke i predajne kulture
05:42 Skica za portret
05:55 Imperij, telenovela

05:25 Kultura s nogu
05:55 Regionalni dnevnik
06:40 Pustolovine Vilka i Tile
07:02 Juhuhu
08:28 Laboratorij na kraju svemira: Mumija
08:35 Moj mali poni
09:00 Andyjeve divlje pustolovine
09:15 Vlak dinosaura
09:42 Sve o životinjama
10:07 Juhuhu
10:10 Neustrašiva Freja
10:31 Školski sat: Zadruga i biljke
11:04 Mačji planet: Turska van mačka
11:34 McLeodove kćeri
12:20 Istina ili mit: Melanom se najčešće pojavljuje na licu
12:29 Nećemo reći mladenki
13:32 Zaboravljena laž, francuski film
15:11 Put pod noge,

pamet u glavu - Put pod noge, pamet u glavu, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:42 Gospodari pčela: Naslijeđena stabla
17:36 Luda kuća
18:14 Kruške i jabuke
19:01 Vlak dinosaura
19:29 POPROCK.HR
20:05 Deset malih vojnika, serija
21:36 Povrh jezera
22:31 Prve dame: Moć stila
23:24 Zakon i red: UK
00:13 Zaboravljena laž, francuski film
01:49 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
9.3.2019.**

07:11 Klasika mundi
08:11 Zlatna planina, američki film
09:31 Dobro jutro, Hrvatska
10:01 Vijesti
10:11 Dobro jutro, Hrvatska
11:11 Kućni ljubimci
12:01 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:13 Mijenjamo svijet: Kiborzi među nama, dokumentarni film
14:10 Zajedno u duhu
14:43 Prizma
15:31 Istrage prometnih nesreća
16:01 Zdrav život
16:31 Potrošački kod
17:01 Vijesti u 17
17:21 Manjinski mozaik: Ebru - slika duše
17:41 Lijepom našom: Rijeka
19:01 Dnevnik 2
19:48 Tema dana
20:00 Loto 7
20:06 Zvijezde pjevaju svemira: Mumija
21:51 Gospodin Schmidt, američki film
23:56 Dnevnik 3
00:41 Lice s ožiljkom, film
03:26 Zlatna planina, američki film
04:41 Dolina sunca, serija
05:26 Skica za portret
05:31 Treći format
06:11 Veterani mira
06:54 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Pustolovine Vilka i Tile
08:53 Jelenko, serija za djecu

09:24 Kranjska Gora: Svjetski skijaški kup - veleslalom
10:30 Remek-djelo ili zlodjelo
11:25 Zavolite svoj dom i vrt uz Alana Titchmarsha, dokumentarna serija
12:24 Kranjska Gora: Svjetski skijaški kup - veleslalom
13:42 Auto Market
14:20 Deset malih vojnika, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Žene, povjerljivo!
17:25 Košarka, PH - 16. kolo: Alkar - Šibenik, prijenos 1. pol.
18:25 Košarka, PH - 16. kolo: Alkar - Šibenik, prijenos 2. pol.
19:15 Glazbeni Top20
20:05 Legenda o Herkulu, američki film
21:40 Preživljavanje u divljini
22:30 Vikinzi
23:20 Fargo
00:10 Motel Bates
00:53 Klub 7
01:45 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
10.3.2019.**

07:42 Topkapi, američki film
09:40 Biblija
09:50 Portret Crkve i mjesta
10:00 Zadar - Puntamika: Misa, prijenos
11:08 Pozitivno
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:04 Mir i dobro
15:32 Upoznavajući g. Darcija, američki film
17:00 Vijesti u 17
17:20 Les Petits Meurtres d'Agatha Christie - Cartes sur table, francuski film
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 'ko te šiša
20:40 Živi spomenici - tragovima konja u Hrvatskoj: Posavci, hladnokrvnjaci i međimurski konj - posljednji čuvari pašnjaka, dokumentarna serija
21:40 Osamdesete: Pohlepa je dobra, dokumentarna serija
22:25 Dnevnik 3
23:05 Topkapi, američki film
01:05 Nedjeljom u dva
02:00 Dolina sunca, serija
02:45 Mir i dobro

03:10 Reprizni program
03:30 Grace Jones od krvi i mesa, dokumentarni film
05:25 Osamdesete: Pohlepa je dobra, dok. serija
06:05 Split: More

05:05 Zavolite svoj dom i vrt uz Alana Titchmarsha
06:05 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Pustolovine Vilka i Tile, crtana serija
08:55 Lidijina kuhinja
09:24 Kranjska Gora: Svjetski skijaški kup - slalom
10:30 Zagonetni slučajevi dr. Blakea
11:25 Zagonetni slučajevi dr. Blakea
12:24 Kranjska Gora: Svjetski skijaški kup - slalom
13:35 Indeks
14:35 Zvijezde pjevaju
16:03 Preživljavanje u divljini
16:55 Rukomet - Kup EHF: Podravka Vegeta - Herning-Ikast, prijenos
19:00 Koncert retrospektive Krste Juras - Dalmacija u mom oku, Splitski festival 2018.
20:05 Poldark
21:00 Opasno more, film
22:40 Graham Norton i gosti
23:30 Grace Jones od krvi i mesa, dokumentarni film
01:25 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
11.3.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:20 Vjetar u leđa
11:10 Treća dob
11:35 Bonton:
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:50 Don Matteo
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Nesreća: Ljudi gdje mi je vlak, dokumentarna serija
21:00 Crno-bijeli svijet

22:00 Otvoreno
23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
00:10 Don Matteo
01:05 Vjetar u leđa
01:50 Dr. Oz
02:35 Gospodari pčela: Pčele i njihovi predatori, dokumentarna serija
03:25 Putovanje niz Dordogneu: Brze vode Auvergne, dokumentarna serija
04:10 Dolina sunca, serija
04:55 Sve će biti dobro, serija
05:40 Skica za portret
05:55 Imperij, telenovela

05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život
06:34 Juhuhu
10:02 Neustrašiva Freja
10:30 Školski sat: Vulkani
11:05 Indeks
11:35 McLeodove kćeri
12:30 Nećemo reći mladenki
13:30 Zvono kao spas - neautorizirana priča
15:10 Putovanje niz Dordogneu: Brze vode Auvergne, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Gospodari pčela: Pčele i njihovi predatori, dokumentarna serija
17:35 Auto Market
18:20 TV Bingo
19:00 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 Putnici, američko-kanadski film
22:35 Zločinački umovi
23:30 Paklena naranča, američki film
01:45 Zakon i red: UK
02:30 Zvono kao spas - neautorizirana priča, kanadski film
03:55 Noćni glazbeni program

**UTORAK
12.3.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Vjetar u leđa
11:10 Glas domovine
11:35 Informativka
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela

13:15 Dr. Oz
14:05 Znanstveni krugovi
14:30 Zdrav život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:50 Don Matteo
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 U svom filmu
21:00 Space Smash, dokumentarni film
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Hrvatska za 5
00:15 Don Matteo
01:10 Vjetar u leđa
01:55 Dr. Oz
02:40 Gospodari pčela: Svete pčele, dokumentarna serija
03:30 Putovanje niz Dordogneu: Svijetlozelena brda Bergeraca
04:15 Dolina sunca, serija
05:00 Sve će biti dobro, serija
05:45 Reprizni program
05:55 Imperij, telenovela

05:05 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Pustolovine Vilka i Tile
10:02 Neustrašiva Freja
10:30 Školski sat: Zadruga na Žutom brijegu
11:33 McLeodove kćeri
12:20 Cesarica - HIT veljače
12:26 Nećemo reći mladenki
13:24 Un paese quasi perfetto, talijanski film
15:12 Putovanje niz Dordogneu: Svijetlozelena brda Bergeraca
16:00 Regionalni dnevnik

16:40 Gospodari pčela: Svete pčele, dokumentarna serija
17:35 Luda kuća
18:15 Kruške i jabuke
19:00 Cesarica - HIT veljače
19:03 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Milijarde
21:00 Daleko od raja, američko-francuski film
22:50 Zločinački umovi
23:45 Gradska vijećnica, američki film
01:35 Zakon i red: UK
02:20 Un paese quasi perfetto, talijanski film
03:55 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 13.3.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Vjetar u leđa
11:10 Eko zona
11:35 Bonton
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Potrošački kod
14:30 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:44 Don Matteo
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Kultura s nogu
20:36 Cronovatori: Obrti i male tvrtke, dok. serija
21:06 Mijenjamo svijet: Popaj - Ispovijed plaćenog ubojice, dokumentarni film

22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Ludnica u Clevelandu
23:45 Don Matteo
00:45 Vjetar u leđa
01:30 Dr. Oz
02:15 Gospodari pčela: Spašavanje pčela, dokumentarna serija
03:05 Turska - predivna raznolikost: Obala Sredozemnog mora
03:57 Dolina sunca, serija
04:42 Kultura s nogu
05:12 Reprizni program
05:30 Potrošački kod
05:55 Imperij, telenovela

05:15 Što je klasik?
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Pustolovine Vilka i Tile
10:02 Neustrašiva Freja, serija za djecu
10:24 Soldeu: Svjetski skijaški kup - spust
11:47 McLeodove kćeri
12:35 Nećemo reći mladenki
13:32 Savršena šefica, kanadski film
15:05 Turska - predivna raznolikost: Obala Sredozemnog mora, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Gospodari pčela: Spašavanje pčela, dokumentarna serija
17:35 Luda kuća
18:15 Kruške i jabuke
19:03 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Nogomet, Liga prvaka - emisija
20:50 Nogomet, LP: Bayern -

Liverpool, prijenos utakmice
22:55 Nogomet, Liga prvaka - emisija + sažeci
23:35 Džeparac, film
01:10 Zakon i red: UK
01:55 Savršena šefica, kanadski film
03:25 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 14.3.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
10:20 Vjetar u leđa
11:10 Andrew, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Hrvatska moj izbor: Olena i Cody
14:30 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:47 Don Matteo
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Šifra
21:00 Puls
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Andeo iz pakla, humoristična serija
23:50 Don Matteo
00:45 Vjetar u leđa
01:30 Dr. Oz
02:15 Gospodari pčela: Pčelarstvo u Europi - drevna tradicija, dok. serija

03:05 Turska - predivna raznolikost: Kapadokija i jugoistok Anatolije, dokumentarna serija
03:57 Dolina sunca, serija
04:42 Sveti Patrik u Zagrebu, emisija pučke i predajne kulture
05:07 Reprizni program
05:55 Imperij, telenovela

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Pustolovine Vilka i Tile, crtana serija
10:02 Neustrašiva Freja, serija za djecu
10:24 Školski sat: Moj dida je pao s Marsa
11:00 McLeodove kćeri
13:28 Tek
15:03 Turska - predivna raznolikost: Kapadokija i jugoistok Anatolije, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Gospodari pčela: Pčelarstvo u Europi - drevna tradicija, dokumentarna serija
17:35 Luda kuća
18:15 Kruške i jabuke
19:00 Cesarica - HIT veljače
19:03 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Klub 7
21:00 Svjedoci, hrvatski film
22:30 Zločinački umovi
23:25 Čovjek iz San Fernanda, američki film
01:15 Zakon i red: UK
02:00 Tek
03:25 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Put po Abecedi

Tri omiljena D

Kada je nešto omiljeno, onda bi to trebala biti jedna stvar. Ne mogu ti omiljeno voće biti banana, jabuka i šljiva. Jedno mora biti omiljenije od ostalih i time ponijeti status omiljenog. Bar je takva bila moja ideja, a onda sam počela razmišljati o mjestu o kojem bih voljela ovog tjedna pisati i zaključila da dugo nismo išli na rijeku, a ja jako volim rijeke. U njima se kupati, u njih zuriti, u njima plivati, veslati, lebdjeti, roniti. Volim ih noću, u zoru, kada pada kiša, sija sunce. Volim ih kad pljušti.

I baš zbog te velike ljubavi želim pisati o rijeci, i to o mojoj omiljenoj. E sad, tu dolazimo do dileme oko postojanja više omiljenih nečega, a u ovom slučaju rijeka. Koliko god se trudila izdvojiti omiljenu rijeku, ne umijem. I onda se dešava još jedna interesantna okolnost, a to je da sve moje omiljene rijeke počinju na slovo D. Put po abecedi dobija još jedno slovo i pod tim slovom tri moje omiljene rijeke: Dunav, Drava i Drina. I ne, nisu to sve rijeke koje znam, a da počinju na slovo D, to su zaista moje omiljene rijeke.

Dunave, moj Dunave

A o kojoj rijeci bih prije pisala nego o Dunavu – na njemu sam rasla, učila plivati, pecala s tatom i bratom. Paprikaš sam naučila kuhati uz Dunav. Mislim da sam najljepše spavala u vikendicama uz Dunav. Obožavam sve čarde koje se nalaze na njemu. Da, ja volim Dunav i pisat ću o njemu. Imam par omiljenih dijelova Dunava, naravno, a prvi koji bih izdvojila je Dunav kod Batine. Nema smisla da izdvojim neki njegov dio u Njemačkoj jer ga nikada nisam niti doživjela, mada mi je nepojmljiva informacija da je tamo negdje daleko Dunav uzak, negdje čak kao manji kanal, a moj Dunav širok. Dakle, taj potez oko Batine je savršen i tu prije svega mislim na dio od ispod samog mosta 51. divizije, pa uz naselje Daraži fok. Tu je ovaj moj omiljenko predivno širok kada mu je visok vodostaj, a daje beskrajno duge sprudove kada je nizak. Na jednoj obali šuma, a s preke strane šuma.

Nije ni čudno što u pjesmi pjevaju »Dunave, moj Dunave, kraj tebe mi srce moje ostaje«. Zaljubih se na Dunavu kao mala. Blentavo, šašavo, dječje... Zaljubih se u Dunav.

Vrijeme je da se posvetim toj ljubavi i izazivam sebe da preveslam njegov tok kroz Srbiju, a onda možda i više. I prije svega izazivam sebe da spoznam Dunav na Golupcu.

Drava

S Dravom je sasvim drugačija priča. Ona mi je onako usput uvijek pri ruci na nekim proputovanjima i dugo smo odolijevali pravom susretu, a onda jedno ljeto odlučim otići biciklom do Osijeka, i tu se dogodi ljubav! Prvo zajedničko sjedenje je bilo kod Tvrdje, onda se sjećam nekog finog mjesta gdje smo popili kavu i onda ona plaža s egzotičnim nazivom gdje je tako lijepa atmosfera da smo dugo u smijehu igrali picigin. Uvijek kada pričam o tom danu tvrdim da je netko to izrežirao kako bi me Drava uspjela zavesti, jer smo sunce ispratili na čamcu. Bio je to jedan od ljepših zalazaka. E sad, je li to do Osijeka, silnih dobrih ljudi i njihovih ugođaja, do Drave, ili samo do mene, ali ova ljepotica je na mojoj listi omiljenih i rado joj se vraćam.

Tirkizna ljepotica

Na kraju vam predstavljam jednu ljepoticu po imenu Drina. Tirkizna ljepotica, koja privlači najljepše oko sebe i koja je vjerujem svima omiljena. Ne mogu zamisliti da netko može proći njen kanjon, proći pokraj nje i ostati imun na njene vragolije. Mene fascinira njena divljina, koju čovjek silnim branama i hidroelektranama nije uspio obuzdati. Doduše, smirio je jest. Ali ta se jačina kojom te Drina pomiluje kada u nju spustiš nogu, nikada neće moći smanjiti. Na njoj sam imala ljubav na prvi pogled i dodir prema raftingu. Idealan način spoznati rijeku je osjetiti je, a rafting je savršen način za osjetiti Drinu. Mi smo izabrali dužu varijantu i na 42 kilometra uživali na Drini i u njenom prirodnom okruženju. Daljnja susretanja s Drinom u Višegradu, pa u Bajinoj Bašti, pa pogled na nju s Tare sludjeli su mi um i urezali se u pamćenje, a zvuk kojim ona govori i žubori nikad neću moći, niti htjeti, zaboraviti.

Možda sam malo pretjerala u ljubavi prema rijekama, ali to je jedna velika istina i moje mjesto iz mašte, koje želim da postane realnost, bi se moglo naseliti uz jednu od ove tri ljepotice ili neki sasvim novi žubor.

Poželjeh opet se zaljubiti u rijeku i zato planiram ovog vikenda obući svoj najljepši osmijeh i nešto udobno i pravac Dunav!

Gorana Koporan

RADIO MARIJA

NOVI SAD
SUBOTICA
SOMBOR
VRDNIK
NIŠ
LESKOVAC

90,0 MHz
90,7 MHz
95,7 MHz
88,4 MHz
102,7 MHz
107,4 MHz

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

 **MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

100

godina
**ŠUMSKE
KRALJICE**

DJEČJE OPERE

i 140 godina rođenja
skladatelja Franje Štefanovića
iz Petrovaradina

KONCERT

Amfiteatar SPENS-a, 16. 3. 2019. u 19 h

IZVEDBA OPERE

Velika sala KC-a Novi Sad, 18. 3. 2018. u 11 i 12 h

